મૃચ્છ

બન

વ્યાસજી વલ્લભ

છપાવી પ્રા

સ્વર્ગવાસી ત્રીભોવ

તેમના ભાઈ મન

આવૃતિ ૫ મી.

(સર્વ હક્ક ૨૦

અ

સીવીલ હાસપીતાલ સામે પાન

પ્રેસમાં ઈસ્વરદા

સંવત ૧૯૬૪

મચ્છવેધ.

કડવું ૧ રાગ સાખીના છાંયા.

વૈશમ પાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મછ વેધનો મહીમાય. ॥૧॥ પંચાળ દેશે સોહામણો છે, ત્યાંનો દ્રુપતરાય; તેને પેટ છે દીકરો પણ, પુત્રીની થઇ ઇચ્છાય. ॥ ૨ ॥ માટે પોતે યજ્ઞ આરંભ્યો, વરૂણ વીપ્રનાં કરીયા: તે રાયને ઘેર દીકરો દીકરી, કોણ કયાંથી અવતરીયાં. ॥૩॥ એક દહાડો બ્રહ્મ પુરીમાં વેદ ભણે બ્રહ્માય; ત્યાં અચાનક મહાદેવ આવ્યા, સાંભળવા મન થાય. ॥ ૪ ॥ આસનવાળી બેઠા સાંભળવા, અતી આનંદ સુખ; ચાર મુખે વેદ બ્રહ્મા ભણે, શું કે પાંચમુ મુખ. ॥૫॥ તથા ખરા રંગમાં ભંગ પડે, મહાદેવને ચઢી રીસ; ત્રીસુળ મારિ બ્રહ્માજીનું, છેદયું પાંચમુ શીશ ॥ ૬ ॥ એટલે લાગી બ્રહ્મહત્યા, સીવ સ્વરૂપ થયું શામ; તવ મહાદેવ પસ્તાવા લાગ્યા આ શું કર્યું મેં કામ. ॥ ૭ ॥ એમ જાણીને બ્રહ્માને નમ્યા, તામસ ગુણી હું આપ; તમારૂં મેં મસ્તક છેદયું, મુજને લાગ્યું પાપ. ॥ ૮ ॥ તે પાપ મ્હારૂં કરો નીરવાણ, ઓરે વિરંચી દેવ; બ્રહ્મા કહે ચાલો વીષ્ણુ પાસે, એમની કરીએ સેવ. ॥ ૯ ॥ એમ કહીને બંને ચાલ્યા, વૈકુંઠ વિશે જાય; વીષ્ણુ નારાયણ બીરાજેલા, આવ્યા શીવ બ્રહ્માય. ॥ ૧૦ ॥ વીષ્ણુએ કહ્યું કૈલાશ પતી, કેમ થયાછો શામ; શીવ કહે શીશ છેદયું બ્રહ્માનું, કીધું અઘટતું કામ. ॥ ૧૧ ॥ તેથી મને બ્રહ્મહત્યા લાગી, તે નીવારો નાથ; વીષ્ણુએ હત્યાને કહ્યું જોડીને બેઉ હાથ. ॥ ૧૨ ॥ ઓરે હત્યા મુકય મહાદેવને, હું કષ્ટ તારૂં કાપું; મહાદેવજીએ પાપ કર્યું તો, માગે તે દંડ આપુ. ॥ ૧૩ ॥ હત્યા બોલીઓ મહારાજા, દંડ લેવા મુજ લક્ષ; હરાડ ક્ષોણી સેન્યા કેરૂં, આપો મુજને ભક્ષ. ॥ ૧૪ ॥ વીષ્ણુ એ કહ્યું કબુલ મ્હારે. વચન માની લેવું; કૃષ્ણ અવતારે હરાડ ક્ષોણિ, ભક્ષ તમોને દેવું. ॥ ૧૫ ॥ એવું વિષ્ણુએ વચન આપ્યું, ત્યારે હત્યા છુટી; તે પછી બ્રહ્માને શીવજી, આગના લૈ ગયા ઉઠી. ॥ ૧૬ ॥ તે પછી કૃષ્ણ અવતાર થયો, હત્યાની શી થઇ પેર; દીકરી થઇને અવતરી, મેધાવીરૂશીને ઘેર. ॥ ૧૭ મેધાવિ નામના એક રૂશી, રેહેતા હતા અરન્ય, શાન્તા નામની નારી એમની, પતીવ્રતા પાવન. ॥૧૮॥ તેને પેટે પુત્રી આવે, ગુણ સુંદરી ધર્યું નામ; ન્હાની ઉમરમાં વિદ્યા ભણી ઘણી, છે રૂપે રૂપની ધામ. ॥ ૧૯ ॥ તે કન્યા થઈ નવ વરસની, જનેતા પામી મર્ણ; પોતે પિતાની ચાકરી કરે, ની-

ત્યાન આપે ચર્ણ. ॥ ૨૦ ॥ એવામા ૠશીએ એમ વિચાર્યું, મ્હારિ થઇ પ્રય કાય; માટે પરણાવું દિકરીને, સાસરે કરૂ વીદાય. ॥ ૨૧ ॥ એમ જાણીને જમાત્ર શોધવા, ચાલ્યા ૠશીવર ચરણ; દૈવ ઇચ્છાયે જાતા જાતાં, મારગે પામ્યા મરણ. ॥ ૨૨ ॥ તે વારતા ગઈ ગુણ સુંદરીને, ઘણું કરયું કલપાન્ત; ફુરનાસા મુનિયે ત્યાં આવિને, પમાડી પુત્રીને શાન્ત. ॥ ૨૩ ॥ ગુણ સુંદરી તવ શાન્ત પામી, વૈરાગનાં મન કીધાં; પીતાના પાનાને પુસ્તક, વિપ્રોને આપી દીધાં. ॥ ૨૪ ॥ વાસણ વસ્ત્રો સરવ આપ્યાં, હવે નથી મ્હારે ખપ; વન વીશે શીવાલય દીઠું, ત્યાં જઇ માંડ્યું તપ. ॥ ૨૫ ॥ ડાબા ભુજના અંગુઠાપર, કાયા તોળી તપ કીધું; ખરા મનથી જાપ જપી, બહુ કષ્ટ વેઠી લીધું. ॥ ૨૬ ॥ ઘણે દીવશે મ્હાદેવ રીજયા, તપથી થયા પરસન ત્રીપુરારી જટા ધારી, આવી દીધાં દરસન. ॥ ૨૭ ॥ તપ કરતા કુંવરીને ઉઠાવી, બાઇ તારૂં કષ્ટ કાપું; તારા તપથી પ્રસન થયો, જે માગે તે આપું. ॥ ૨૮ ॥ ક્રોધ ભરેલી કુંવરી બોલી, મ્હારાજા કષ્ટી કાપો; ભરતાર આપો ભરતાર આપો, સ્વામી મુજને આપો. ॥ ૨૯ ॥ સ્વામી આપો સ્વામી આપો, એમ બોલી પાંચ વાર; મહાદેવજી કહે પાંચવાર બોલી પાંચ હજો ભરતાર. ॥ ૩૦ ॥ ગુણસુંદરી કહે ઓરે મહારાજા, કાને ન સાંભળ્યું કોય; એક નરને હોય નારી ઝાઝી, નારિને બે નવ્ય હોય. ॥ ૩૧ ॥ તેને બદલે પાંચ આપ્યા, આતે શો અધર્મ; એમ કહીને શીશ પછાડ્યું, ફુટયું મ્હારૂં કર્મ ॥ ૩૨ ॥ મહાદેવજી કહે રાખ્ય શાન્તી, દેહ તજી દે નાર; પાંચ પતી તું તો ભોગવજે, હવે ને અવતાર, ॥ ૩૩ ॥ તવ ગુણસુંદરી કાષ્ઠ લાવી, ચીતા ખડકી તેહ; અગ્ની મુકીને મહી પડી, પ્રજાળી નાંખ્યો દેહ. ॥ ૩૪ ॥ બીજે અવતાર અવતરીએ, ગાય તણો અવતાર; મારગે જાતાં પાંચ નંદી, પુઠે પડ્યા એકવાર. ॥ ૩૫ ॥ એવામાં આવ્યું શીવાલય, ત્યાં આવી ગઇ ગાય; પાંચ નંદી પુઠે જોઇને, હસી પડ્યા ઉમીઆય. ॥ ૩૬ ॥ ઓ ગાય એવા શા ગુણ તુજમાં, પુંઠળ નંદી પાંચ; એટલે ગાયને વાચા આવી, બોલી ખરે ખરી ખાંચ. ॥ ૩૭ ॥ ઓ ઉમીયા તું જનેતા જેવી, હશી કાઢયાં અમને; તે માટે હું શ્રાપ દેવું છું, પાંચ પતિ હજો તમને. ॥ ૩૮ ॥ એવો ગાયે શ્રાપ દિધો, તેવોજ પ્રાણ નિકળીયો; પારવતી ચેતી ગયાં તે, અંશજ એનો ગળીયો. ॥ ૩૯ ॥ અંશ ગળી ગયાં શીવજી પાસે, આજે હું તો શ્રાપ પામી; શ્રાપ પ્રમાણે વર્તવું જોઇએ, કરવા મ્હારે પાંચ સ્વામી ॥ ૪૦ ॥ શંભુ કહે પાંચ રૂપ મ્હારાં, તે પાંચ સ્વામી જાણો; પાર્વતી કહે એમ ન ચાલે, વીવેક વીચાર આણો. ॥ ૪૧ ॥ શીવજી કહે ગાય તણો જે, અંશ તમોએ ગળીયો; તેની તમે કન્યા બનાવો, હું વીર બનાવું બળીયો. ॥ ૪૨ ॥ ભાઇને બેનનું જોડું બનશે, તે રથ જીસે ધરો; દ્રુપદ

ને ઘેરે થાય છે યજ્ઞ, તેમાંથી પ્રગટ કરો. ॥૪૩॥ તવ ઉમીઆયે અંશ કાહાડયો, પુતળુ બનાવ્યું સાર; થોડો અંશ પોતાનો મુકયો. તેજસ્વી થયું અપાર. ॥ ૪૪ ॥ બહુ રૂપવંતિ કન્યા બનાવી, પાંચ વરસનિ શોભે; વર્ણન કરતાં શેશ થાકે, વીરંચ તણુ મન લાભે. ॥૪૫॥ સહુ દેવે અવતાર ધર્યા તો, ઉતારવા ભુ ભાર; પણ અગની ન્હોતો અવતરીયો, તેડાવ્યો ત્રીપુરાર. ॥ ૪૬ ॥ માહાદેવજી કહે ઓરે અગનિ, લેવું હવે અવતાર; આ કન્યાની સાથે જા તું, દ્રુપત કુંવાર ॥ ૪૭ ॥ તવ અગનીએ પાંચ વરસનું, સ્વરૂપ લીધું ત્યાંય; માહાદેવજીએ રથ આપ્યો કન્યાને બેસાડી માંય. ॥ ૪૮ ॥ હાંકવા માટે કુંવર બેઠો, અદર્શ રૂપે જાય; એવે બ્રાહ્મણોએ હોમ કીધો, છેલ્લું સીફળ હોમાય. ॥ ૪૯ ॥ તે વેળા રથ મહીથી નીકળીયો, વરત્યો જે જે કાર; તેજસ્વી કન્યાને જોઇને, કીધો નમસ્કાર ॥ ૫૦ ॥ બ્રાહ્મણોએ દુષ્ટ પ્રદુમાન, ઠરાવ્યો તે ઠામ; મ્હા રૂપવંતી કન્યા કેરૂ, દ્રુપતી નામ. ॥ ૫૧ ॥ પછી અવર સહુ વિદાય થયા, રાય થયો પરસન; ખોળામાં બેસાડ્યા બેઉને, એક તનીયા એક તન. ॥ ૫૨ ॥ રાજાયે પુછયું તમારે બેઉને, રેહેવાની કયાં ઇચ્છાય, દ્રષ્ટ પ્રદુમાન એમ બોલ્યો, હું રહું તમ ઘર માંય ॥ ૫૩ ॥ દ્રુપતી કહે બાગ વિશે, દો મુજને મુકામ; રાજા બાગમાં તેડી ગયો, રેહેવાનું દીધું ધામ ॥ ૫૪ ॥ એક શહસ્ત્ર દાશી આપી, દ્રુપતીની કરે શેવા; પીતાને બહુ લાડકવાઇ, મોકલે મીઠા મેવા. ॥ ૫૫ ॥ એવામાં નારદજી આવ્યા, રાયને કહ્યું વચન; તારી દીકરી જુગત અંબા, કરવાં છે દરસન ॥ ૫૬ ॥ વલણ ॥ દરસન કરવા મુજને, થઇ છે બહુ ઇચ્છાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, સાંભળજો શ્રોતાય, ॥

કડવું ૨ રાગ સોહાગી દેહરો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા; સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મછ વેધનો મહીમાય. ॥ ૧ ॥ સાંભળી દ્રુપતરાજા બોલ્યો, આવું વધા વચન. તમો સાક્ષાત ઇશ્વર છો ને, તમારે શાં દરશન. ॥ ૨ ॥ પામ્મર પ્રાણી પુત્રી મ્હારી, તમથી તે મ્હોટી કેવી; નારદ કહે જુગતઅંબા, ખપ્પર જોગણિ દેવિ. ॥ ૩ ॥ તવ રાજાએ કન્યા તેડાવી, નારદ લાગ્યા પાય; પછી અંતરધ્યાનજ થયા, કન્યા થઇ વીદાય. ॥ ૪ ॥ બીજે દીવશે વેદમ વ્યાસજી, આવ્યા દ્રુપત ઘેર; દ્રુપતરાજા ચરણે લાગ્યો. મુજપર કીધી મ્હેર ॥ ૫ ॥ વ્યાસજી કહે નીમીત માત્ર, દ્રુપતી પુત્રી તારી; તેનાં દરસન કરવા માટે, આવ્યોછું પ્રેમ ધારી ॥ ૬ ॥ દ્રુપત કહે. પામ્મર પુત્રી, તેનાં શાં દરશન; વ્યાસજી કહે રખે તું બોલે, હવેથી એવું વચન ॥ ૭ ॥

જે પુત્રી ભાવ ગણીશ અને, તો ખપ્પરમાં ભરાયો, જુગત આમ જા-
ણજે એને; આજથી થાજે ડાહ્યો ॥ ૮ ॥ પછી દ્રુપને દ્રુપતિને, તેડાવી
પોતાને ઘેર; વ્યાસજીએ નમસ્કાર કીધો, સ્તુતી કરી બહુ પેર. ॥ ૯ ॥
દ્રુપતી વ્યાસજીને નમી, પછી થઇ વીદાય; વ્યાસજીએ પેર પુછવા માંડી,
સાંભળ દ્રુપતરાય, ॥ ૧૦ ॥ આ કન્યાને પરણાવવાનો, કયાં તેં કર્યો વી-
ચાર; દ્રુપત કહે કેં નથી કીધો, વીચારમાં છું સાર. ॥ ૧૧ ॥ કોઇ કુળવં-
તો ને રૂપવંતો, ધનવંતો મળી આવે; તેવાની સાથે પરણાવું, કોહોત-
મને કેમ ફાવે. ॥ ૧૨ ॥ વ્યાસજી કહે કોણ કુળવંતો, કુળવંતની શી રીત;
દ્રુપત કહે તે નવ જાણું. હું છું આંધળો ભીંત. ॥ ૧૩ ॥ વ્યાસજી કહે-
વીદ્યા હોએ, હોય વીવેક વીચાર; દીનતા હોએ દયા હોય, ઊ-
ત્તમ ગુણ ઉચ્ચાર. ॥ ૧૪ ॥ સીળતા સંતોશ સહન શકતી, દુ-
રાબુદ્ધી નહીં જેને; સરવે સદગુણ સારા જેમાં; કુળવંત કેહેવો તેને
॥ ૧૫ ॥ એવો પુરૂષ જોયા વિના, દેશો કન્યાદાન; તો તો એના ખપ્પર
વીશે, ભરાશો રાજન. ॥ ૧૬ ॥ એવાં વચન સાંભળીને, રાજાને પડ્યો
વેમ; મહારાજ ઊપાય બતાવો, કરૂં તમો કહો તેમ. ॥ ૧૭ ॥ વ્યાસજી ક-
હે મચ્છાવેધન, કરે પુરૂસ જેહ; તેને કુળવાન જાણજે તું કન્યાને લાયક
તેહ ॥ ૧૮ ॥ દ્રુપત કહે મચ્છાવેધન, તે કેમ કરવું કામ; વ્યાસજી કહે
વિશ્વકરમા, તેડાવ્ય તારે ઠામ. ॥ ૧૯ ॥ તેમને કેહેજે મછવેધ રચના, ર-
ચી આપો માહારાજ; એટલે એ રચી આપશે તુને, કરજે પછી એક કાજ
॥ ૨૦ ॥ દેશ દેશાન્તર પત્ર લખીને, તેડાવજે સહુ રાય; રૂશી લોકોને જા-
દવ લોકો, તેડવવા સભામાંય. ॥ ૨૧ ॥ ઉત્તર પુરવ દક્ષીણ દીશા, બીરાજે
સહુ રાય; પશ્ચીમ દીશામાં મ્હેલ હશે, ત્યાં બેસશે કન્યાય. ॥ ૨૨ ॥ સભા
ની વચમાં જળકુન્ડ હશે, તેમાં કાષ્ટનો સ્થંભ; દ્વાદશ ગાઉનો ઉંચોને,
ચઢી શકે નહીં દંભ. ॥ ૨૩ ॥ છેકજ છેડે સોય સરીખો. અગ્ર હશે એક
સ્વછ; તેના ઉપર સુવર્ણ કેરૂં, સવા મણનું મછ. ॥ ૨૪ ॥ તે થાંભલાને
અડધે ભાગે, આડા ખીલાને ત્રાંસ; સોનાની સાંકળે ત્રાજવાં બે. દ્રષ્ટી પડે
ચોપાસ. ॥ ૨૫ ॥ જળકુંડાળે સ્થંભે જાવા, પાટીયાં મુકી દેવાં, ચઢનારો
બાથ થંભને દે, તવ તે તાણી લેવાં. ॥ ૨૬ ॥ એ રીતની રચના હશે ત્યાં
ભરાય સર્વ સભાય તે વેળા તારે ઉભા થઇને, બોલવું સભામાંય ॥ ૨૭ ॥
કહીએ કે મહારી વાત સુણી, પછી ઉઠજો કેય; તે વીના જો ઉઠશો તો,
નિષ્ફળ ફેરો હોય. ॥ ૨૮ ॥ એમ કહીને એવું કેહેવું, ઉભો થશે જે રાય;
સભામાં વસ્ત્રાભુષણ કાહાડી, કરવી ઉઘાડી કાય. ॥ ૨૯ ॥ જંગા કટીનો
કચ્છ રાખવો, હૈએ ધરવી હુંશ; બાણનો ભાથોને વણ ચઢાવ્યું, ખાંધે

લેવું ધનુશ. ॥૩૦॥ તે પછી કુન્ડને પાટીએ જાવું, સ્થંભને દેવી બાથ; શેવકો પાટીયાં તાણી લેશે, ચેતી રહેજો નરનાથ. ॥ ૩૧ ॥ પછી સ્થંભે શાટ ગાઉ જાવું, ત્રણ ગટીકામાં ચડવું; આડા ખીલા ને ત્રાંસ છે તેનાં ત્રાજવાં વીશે પડવું. ॥ ૩૨ ॥ બે ચરણ બે ત્રાજવામાં, મુઠી થવું તૈયાર; ખાંધેથી ધનુષ લેઇને, ત્યાં કરવો ટંકાર, ॥ ૩૩ ॥ તે પછી એક બાણ લેવું ઘણાક સાવધ હોવું; મચ્છનો પરછાયો જળમાં પડે, માટે જળમાં જોવું. ॥ ૩૪ ॥ તે જળમાંથી મછા તાકિ, મારવું બાણ ગગન; તે બાણ જઇને મછા દેરૂં, વીંધે એક લોચન. ॥ ૩૫ ॥ તેનું તે બાણ પુંછ વીંધે, પ્રાક્રમ કરે પળમાં; તેનું તે બાણ મચ્છ ઉપાડી નાંખે કુન્ડના જળમાં, ॥ ૩૬ ॥ એવી રીતે ત્રાજવામાંથી; કહેલું પ્રાક્રમ કરે; તે પુરૂશ કન્યાને લાયક, દ્રૂપતીને વરે ॥ ૩૭ ॥ તેમાં જે કોઇ ચડતાં પડે, પડે અધુરે કામ; તે જળ કુંડાળા ઉપર બેસે, જુએ શોભા તમામ. ॥ ૩૭ ॥ કાષ્ટનું આસન આપવું એને, બેસે ઉઘાડે શીશ; તે પણ પહેલેથી કહી દેવું, પાછળથી નહી રીસ, ॥ ૩૮ ॥ એ રીતે મછવેધ કરાવો, દેજે કન્યાદાન, એવું કહીને વ્યાસજી તો, થયા અંતરધ્યાન. ॥ ૩૯ ॥ એટલે રાજાને ચટપટી પેડી. કરવા લાગ્યો વીચાર; પોતાના બે પુત્ર બોલાવી કહ્યા સૌ સમાચાર ॥ ૪૦ ॥ કહો બેટા કેમ કરીશું, વ્યાસે કહ્યો ખેલ હાવો; પુત્રો કહે કરો પિતાજી, લેવરાવે પ્રભુ લ્હાવો. ॥ ૪૧ ॥ તવ દ્રૂપદે ધ્યાન ધરીને; તેડયા વીશ્વ કરમાય; કહ્યું કે મછવેધની સભા રચો, પુરણ કરો ઇચ્છાય. ॥ ૪૨ ॥ વીશ્વકરમા કહે નગ્ર બારણું, કરી આપો મેદાન; તવ રાજાએ આગ્ના કીધી, શેવક થયા સાવધાન. ॥ ૪૩ ॥ નગ્ર બારણે વૃક્ષો પાડયાં, કર્યું મેદાન તે દન; પ્રથવી સાફ લાંબી ને પોહોળી, કીધી સોળ જોજન. ॥ ૪૪ ॥ ॥ વળણ ॥ સોળ જોજન પ્રથવી કરી, સરખી શોભા માન વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે, શ્રોતા દેજો ધ્યાન. ॥

—:o:—

કડવું ૩ રાગ સાખીના ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારિ તુજને સંભળાવું, આદ્ય પરવ મહીમાય. ॥ ૧ ॥ સોળ જોજન પ્રથવી વીશે, વીશ્વ કરમા ઉભા; મંત્ર ભણીને જળની અંજળી, છાંટે છે તે સુભા. ॥ ૨ ॥ તેથી ભોમી પવીત્ર બની, બીજી અંજળી લીધી; ચોસઠ ગાઉની પવીત્ર ભોમી; આરસપાણની કીધી ॥ ૩ ॥ લીલા પીળાને રંગ રાતા, ચળકતા ચડી ચોટ; વળીજળ છાંટીને બનાવ્યો ફરતો કનકનો કોટ. ॥ ૪ ॥ તેમાં

રૂપેરી કીનારી નાંખી, કાંગરા વાળા પડીયાં; જ્યાં જ્યાં જુએ ત્યાં ત્યાં શોભા હીરા માણેક જડીયાં. ॥ ૫ ॥ વાવ્ય નૈરૂત્ય અગની ખુણે, બારીએ ત્રણ વિવેક; ઈશાન ખુણે શોભાતંતો, દરવાજા કર્યા એક. ॥ ૬ ॥ ૬ । તેમાં અમુલ્ય શોભા બનાવી, મીનાકારી રઢીયાળ; હાંડી તકતા ઝુમ્મર ટાંગ્યાં. ગલાસને ઘડીયાળ. ॥ ૭ ॥ પછી સભામાં પશ્ચીમ દીશા, મ્હેલ કર્યો વિવેક ગોખ ચોકને નોડ ભલેરો, આગળ ઝરૂખો એક ॥ ૮ ॥ જાળી બારી અને અટારી, જોતાં લોભાય મન ઝરૂખામાં દ્રૂપતી માટે, માંડયું સીંહાસન. ॥ ૯ ॥ મુસ્તક ઉપર છત્ર સોનાનું, આસને ચીત્ર ચીતરીયાં; અનેક જાતીનારંગ ભર્યા, જરિનાં વસ્ત્ર પાથરિયાં. ॥ ૧૦ ॥ જડાવ જડેલાં ઝવેર મઢેલાં, સ્ફટીક મણી અમુલ્ય; હીરા ચળકે લીલમ લળકે, ફરતિ મોતીની ઝુલ્ય, ॥ ૧૧ ॥ એવી શોભા ત્યાં કરિને, દક્ષીણ દીશા જાય; જળની અંજળી મંત્ર ભણીને, છાંટી ભોમી માંય. ॥ ૧૨ ॥ ચાર ચાર પગથીઆના આસન, કીધાં છપન કરોડ; નવ પગથીઆનું એક કીધું, બેસવા શ્રી રણછોડ. ॥ ૧૩ ॥ પ્રભુની સાથે બળદેવ બેસે, જાદવ સઉ આસપાશ પછી પુર્વ દીશામાં ગયા, મનમાં અતિ ઉલ્લાસ ॥ ૧૪ ॥ મંત્ર ભણિને ચોરાશી શહસ્ત્ર ઢાળ્યાં સીંહાસન; અમુલ્ય શોભા એનિ બનાવી, બીરાજે ક્ષત્રી તંન ॥ ૧૫ ॥ જેવો રાજા તેવું ઉંચું. માંઢયું છે આસન; એક એકાદસ પગથીઆનું, બેસે દુરીયોધન. ॥ ૧૬ ॥ સૌરવનેઆસન છત્ર સોનાનાં કીધું કારીગરી કામ; ટંટો તકરાર થાય નહી તે, જુજવાં લખ્યાં નામ. ॥ ૧૭ ॥ પછી ઉત્તર દિશાએ ગયા, વિદ્યાનો નહી પાર; મંત્ર ભણીને આસન કીધાં. અઠયાસી હજાર, ॥ ૧૮ ॥ બબે પગથીઆનાં આસન, બ્રાહ્મણ માટે કરીયાં, મુસ્તકે છત્ર તામ્ર ધાતુના, મ્રગ ચમ્મર પાથરીયા. ॥ ૧૯ ॥ આચમની પંચપાત્રો મુકયાં, ગઉમુખી માળા રૂઢ; જે જે જોઇએ તે તે સામગ્રી, આગળ અગનીના કુન્ડ ॥ ૨૦ ॥ એવી શોભા ત્યાં કરીને, સભાનિ વચમાં જાય; જળ છાંટીને કુન્ડ બનાવો, સજીવન જળ કર્યું માંય. ૨૧ ॥ લાંબો પહોળો અને ઉંડો, નીરમળ જળનો કીધોં; મંત્ર વડે માંહી દ્વાદસ ગાઉનો, સ્થંભજ રોપી દીધો. ॥ ૨૨ ॥ તેને મધ્ય ભાગે એક ખીલો તેણે બાંધ્યો ત્રાંસ; ત્રાજવાં નીચાં ઝુલે, ખીલાથી એક વાંસ. ॥ ૨૩ ॥ પછી સ્થંભને છેલે ભાગે, મંત્રથી મચ્છા મુકી; આવે વાયુ આકાશ ના તે ચાક ચઢે ફરકી ॥ ૨૪ ॥ એવી અમુલ્ય શોભા બનાવી, બોલાવ્યો દ્રૂપદ રાય; ખામી હોય તો બોલજે તું જોઇ ૨૭ રાય થાય;

॥ ૨૫ ॥ આપની ક્રીયામાં ન હોય ખામી, કહીને લાગ્યો પાય; આજ્ઞા માગી વિશ્વકર્મા, ત્યાંથી થયા વિદાય. ॥ ૨૬ ॥ પછી દ્રુપતે પુત્રો તેડાવ્યા, કારભારીને પ્રધાન; કહ્યું દેશોદેશ પત્ર લખો, તેડાવો રાજન. ॥ ૨૭ ॥ પ્રથમ લખો છત્રપતિને, સહુના શીરોમણી રાય; શીખંડી સુત દ્રુપત કેરો; લખવા લાગ્યો ત્યાંય. ॥ ૨૮ ॥ દ્રુપતરાજા લખાવે છે, શ્રી હસ્તિનાપુર; સીર છત્ર શીરોમણિ સહુના, યશ તણા આતુર ॥ ૨૯ ॥ અતિ ઉત્તમ નામ દુર્યોધન, ધત્રાષ્ટરના તન; લખીતંગ પંચાળદેશનો, દ્રુપત શેવકજન. ॥૩૦॥ નમ્રતાપુર્વક વિનંતિ માહારી, ધ્યાનમાં લેજો રાય; મુજ ઘેર યજ્ઞમાંથી થઈ છે, પ્રગટ એક કન્યાય. ॥ ૩૧ ॥ છે રૂપવંતી નામ દ્રુપતી, તેના લગ્ન સારૂ; મચ્છવેધ સ્વયંવર રચ્યો, થાય પાવન ઘર મ્હારૂં ॥ ૩૨ ॥ આપને આવે ઉત્તમ દીસે, જો હોય પાધરા પાશા; આ કન્યા તમ કુળમા શોભે, મુને છે એવી આશા. ॥૩૩॥ વૈશાખ સુદી પંચમીએ, લગ્નનું મહુરત સાર; માટે આવજો કુટુંબ લેઇ, વેહેલા દિવશ ચાર. ॥ ૩૪ ॥ એવો પત્ર લખીને આપ્યો, પોતાના શેવક હાથ; જા જઈ દેજે હસ્તીનાપુરમાં. છત્રપતિ નર નાથ. ॥ ૩૫ ॥ પછી બીજા દેશોમાં લખ્યા, જેનું ભાયગ ભળશે, જે ધણી મચ્છવેધ કરશે, તેને કન્યા મળશે. ॥ ૩૬ ॥ વૈશાખ સુદી પંચમીનું, મહુરત છે નીરધાર; બે ચાર દીવશ વેહેલા આવો, સૌ ક્ષત્રી કુંવાર ॥૩૭॥ એટલી બીના બીજાને લખી, પછી કર્યો વાવેક; દ્વારીકાંવીશે કૃષ્ણ પ્રભુને; પત્રજ લખ્યો એક. ॥ ૩૮ ॥ હું ગરીબને ઘેર કન્યા, યજ્ઞમાંથીછે થએલી; તેને પરણાવવાને માટે, મચ્છવેધ સભા રચેલી. ॥૩૯॥ તે ટાણે તમે વહેલા પધારો, મુને કરો પાવન, જાદવકુળ કુટુંબ લાવજો, આરે જુગજીવન. ॥૪૦॥ એટલી બીના એમાં લખી, પછી અઠયાશી હજાર સરવ રૂશીને વીનંતી પુર્વક લખ્યો નમસ્કાર, ॥ ૪૧ ॥ મહારાજો મુજ ઘેર પધારવા; સરવે કરૂણા કરજો, ઘર ગામ મહારૂ પાવન થશે, દાસની દયા ધરજો, ॥ ૪૨ ॥ એ બીનાના રૂશીને લખ્યા, મોકલી દીધા તત્ર રાજાના શેવક સંચર્યા તે, સહુને પોહોચાડયા પત્ર ॥ ૪૩ ॥ દેશ દેશાન્તર વારતા ચાલી, શોભા થવાની સારી, ઉદ્યોગ અરથે ગરીબ ગરબાં, વળી ગયા વ્હેપારી. ॥ ૪૪ ॥ દસ દસ દિવશ પહેલા ગયા, લોકો અપરમપાર; નગ્રની બ્હાર બજાર નિકળીયાં, વ્હેપારી કરે વ્હેપાર. ॥ ૪૫ ॥ ગામમાં ન મળે જરાએ જગો. ભીડ ભરાણી ભારે; દ્રુપતરાયે બ્રાહ્મણુ સારૂ, મુકામ બાંધ્યો તે વાર. ॥ ૪૬ ॥ વઇશાખ સુદી પડવાને દાહાડે, ક્ષત્રી થયા તૈયાર; પોત પોતાનું શૈન્ય લઇ, નીકળીઆ ગામ બ્હા

હાર. ॥ ૪૭ ॥ વાજતે ગાજતે ક્ષત્રીઓ ચાલ્યા, મારગે માગણ જાચે; ભાટ ચારણ બહુ જસ બોલે, રસ્તે અપછરા નાચે. ॥ ૪૮ ॥ એ રીતે સૌ ક્ષત્રિ ચાલ્યા, પંચાળમાં પરવરીયા, નગ્રની બારણે દેરા તંબુ, તાણી તાણિ ઉતરીયા. ॥ ૪૯ ॥ દ્વારિકામાંથી જાદવ ચાલ્યા, બળવંત છપન ક્રોડ; હળધારી હળ લેઇને ચાલ્યા, ચક્રધારી રણછોડ. ॥ ૫૦ ॥ તે પણ આવ્યા પંચાળ દેશે, દ્રુપતે આદર કરીયા; રાજા લોકના તંબુઓથી, જુદી જગે ઉતરીયા. ॥ ૫૧ ॥ એટલે રૂશીઓ આવવા માંડયા દ્રુપત ઉલટ ધારે; બ્રાહ્મણ માટે મઠ બાંધેલો. ત્યાં તેમને ઉતારે. ॥ ૫૨ ॥ એકેક બ્રાહ્મણની શેવામાં, એકેક શેવક મુકયો; જે જોઇએ તે હાજર કરે, ચાતુર કાંઇ નચુકયો. ॥ ૫૩ ॥ કૈં આવ્યાને કૈં આવે છે, કેક કરે છે ત્યારી; દ્રુમ રૂશીને પત્ર પોહોચ્યો. તે વાંચ્યો ખંખારી. ॥ ૫૪ ॥ સાંભળ્યો સરવે વીધારથીયે. સાંભળ્યો કુન્તા તન; એક એકને સાન કરિને ઉઠયા ધર્મ રાજન ॥ પપ ॥ વળણ. ધરમ પેહેલા ઉઠીયા, પછી ઉઠયાં માત; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, ઉઠયા ચારે ભ્રાત.

કડવું ૪ રાગ આશાવરીની છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું આદ્ય પર્વ મહીમાય. ॥૧॥ પાંચ ભાઇને છઠ્ઠી માતા. ઝુંપડીમાં સંચરીયાં, પછી પાંચે પુત્રોની પ્રત્યે, કુન્તાજી ઓચરાયાં. ॥૨॥ પંચાળ દેશમાં સ્વયંવરે છે, ત્યાં આવશે બહુ પ્રાણી; રાજા રૂશી જાદવ કેરી; હશે ભીડ ભરાણી, મનુશ મેદનીનો છે મેળો, બેટા કરીશું કેમ; એટલે માતાનિ પ્રત્યે બોલ્યો, વાયુ નંદન ભેમ. ॥ ૪ ॥ ચાલો માતા જોવા જઇયે, ધરૂમ રૂષી પણ જાય; જો હોય ભવીશ પાધરૂ તો; વરીએ કન્યાય. ॥ ૫ ॥ કુન્તાજી કહે અરે રડયા, કેવું તું બોલ્યો હાલ; માટે જવાનું મન પડે પાછું છે તારૂ બહુ સાલ. ॥ ૬ ॥ માટે જાવું નથી ગમતું. તોફાન કરે તુ કાંક; ભીમ કહે હમણાંનો માતા, બતાવો મહારો વાંક ॥ ૭ ॥ કુન્તા કહે હમણાં વાંક નથી, ઓરે મહારા તન; ત્યાં આંખ્યો તારી ફાટી જવાની દેખીને દુરીયોધન. ॥ ૮ ॥ ભીમ કહે મેં મન વાળ્યું છે, થયો કણીથી ડાહયો; અરીશ્યાપણું મુકી દીધું. આજથી જાણજો ડાહયો ॥ ૯ ॥ તવ કુન્તા કહે કરો તઇયારી, આગળ ઉભાં રહીએ; ધરમ રૂસીવર નીકળે કે પુંઠળ પુંઠળ જઇએ. ॥ ૧૦ એમ કહ્યું તવ કાપડ કેરી, ગાંસડીઓ સ-

વળી લીધિ; સાહડીઓને તુમટા લીધાં, તૈઆરી ત્યાં કીધી. ॥ ૧૧ ॥ એવે ૠશીજી તૈઆર થયા, સુખપાલમાં બીરાજ્યા; તે ઉચકી ચાર વીધારથીયે, જય જય શબ્દે ગાજ્યા. ॥ ૧૨ ॥ અડધા આગળ અડધા પાછળ, વીધારથીયો ચાલે; પ્રષ્ણોત્તર એક એકને કરે, મારગ વીદ્વાન માહાલે. ॥ ૧૩ ॥ ઝુંપડીએથી પાંડવ આવ્યા, ૠશીને પડયા પાય; ધૃમે કહ્યુ કેડવા કાપડી, તમે આવો છો કયાંય. ॥ ૧૪ ॥ કુન્તા કહે તમારી કેડે, આવીએ પંચાળ દેશ; ત્યાં સહુના દરશન પામીશું, જાદવ ૠશી નરેશ. ॥ ૧૫ ॥ કોને આશારે હાંઇ રેહેલ્સું, એ ૠશી મહારાજ; ધૃમ કહે તમો કાપડી જાતી, મુજને આવે લાજ. ॥ ૧૬ ॥ ધર્મ કહે એરે મહારાજા, મારગમાં સંગ રહીશું; ચાર ગાઉ ગામ છેટે રેહેશે, ત્યાંથી બીજે પંથ જઈશું. ॥ ૧૭ ॥ મારગ નથી દીઠો માટે, આવવા દો તમ સાથ; ધૃમ કહે પછી છુટા પડજો, ધર્મે જોડયા તવ હાથ. ॥ ૧૮ ॥ આનંદ કરતાં સરવે ચાલ્યા, પંચાળ લગભગ થાય; ચાર ગાઉ ગામ બાકી રહ્યું, પાન્ડવ લાગ્યા પાય. ॥ ૧૯ ॥ પાય પડીને છુટા પડીયા, અવર પંથ પળાય; નગ્ર તણા દરવાજે આવ્યા, ભીડ ઘણેરી ભરાય ॥ ૨૦ કુન્તાજી કહે કેમ કરીશું, નથી જવાનો લાગ; હું તો કચરાઇને મરી જાવું, કયાં પગ મુકયાનો માગ. ॥ ૨૧ ॥ ભીમ કહે હું આગળ થાવું, માહારી પુઠે આવો; ધર્મ કહે કોને દુખ ન દેતો, ચાલો આગળ થાવો. ॥ ૨૨ ॥ તવ વ્રકોદર આગળ થયો, પુંઠળ માતને ભ્રાત; જરાએ જગો જવાની નથી, તેથી ગભરાય માત. ॥ ૨૩ ॥ એવામાં ભીમ વચ્ચે પડીયો, દેખીને લોક ત્રાસે; ભીમ ડોળા કાઢી દંત પીશે, ગભરાતું સહુ નાસે. ॥ ૨૪ ॥ એક એકના ઉપર પડે, કંઇ લોક કચરાઈ જાય; દરવાજામાં માગ થયો, ગયા ગામની માંય. ॥ ૨૫ ॥ ગામ વિશે પણ છે ભીડ ભારે, કુન્તા કહે કેમ કરશું; ઉભા રહેવાની જગો નથી, કયાં જઇને ઉતરશું. ॥ ૨૬ ॥ શેદેવ કહે ચાલો માતા, કાંઇ કરીશું પેર; બ્હોળી જગા જાણીને ગયા, પરજાપતને ઘેર. ॥ ૨૭ ॥ એટલે એક કુંભાર બેઠો તો, તેને કહ્યું કષ્ટ કાપો, મુખ મેળો કરવા અમે આવ્યા, ઉતારો અમને આપો. ॥ ૨૮ ॥ પ્રજાપતને દયા આવી, હરિજન લીધાં માપી; ન્હાની સરખી ઓરડી તે, રેહેવાને માટે આપી. ॥ ૨૯ ॥ તેમાં જઈ માત ભ્રાત બેઠાં, ભીમે કર્યો પલીતો; જાણ્યું કે આ કુંભાર કાકો, છે ઠીક ખાતો પીતો. ॥૩૦॥ એમ જાણી વ્રકોદરે, ઉતારી નાંખ્યું મુખ; ઘાંટો કાહાડી કહ્યું ખાવા આપો, માતાજી લાગી ભુખ ॥ ૩૧ ॥ કુંતાજી કહે પેલા ભવનો, સાચો શત્રુ તું આવ્યો; અમોને વિતાડવું હતુ તો, હાંઇ શીદ તેડી લાવ્યો. ॥ ૩૨ ॥

તે ચાંટા સાંભળ્યા કુંભારે, ઉઠીને ગયો એમ; ઓરે ગાંડા ગરીબમાને, વિતાડે છે કેમ.॥૩૩॥ ભીમ કહે કે ભુખજ લાગી,જીવડો મારો જાય; પેટમાં બીલાડાં બોલે, ખાવાનું મન થાય ॥૩૪॥ કુંભારને તવ દયા આવિ.કહ્યું તું ડાહ્યો થાને પેલી ખડકીમાં ખાણુ ચણાની, એક મુઠી લેઇ ખાને. ॥ ૩૫ ॥ ગર્ધવ માટે ચણા ભર્યા છે, એક હજાર મણ પુરા; એકજ મુઠી લેઇને ખા તું, તેમાં શું થાય અધુરા. ॥ ૩૬ ॥ ભીમે જાણ્યું કે ભાયગ ભળીયું, હમણાં લેવા નહી જાવું; કાકો ખસે આઘો પાછો, તો તે ચણા હું ખાવું. ॥ ૩૭ ॥ એમ જાણીને વૃકોદર બોલ્યો, કાકા હું ડાહ્યો થૈશ; હવે જીવને સબુરી વળી. મોડેથી લૈને ખૈશ. ॥ ૩૮ ॥ કુંભાર કહે દુખ ન કેતો, ગાંડીયા ડાહ્યો થાજે; ખાણુ ઉઘેડી ચણા લેઇને, મને દેખાડી ખાજે. ॥ ૩૯ ॥ ભીમસેન કહે વારૂ કાકા, પછી પ્રજાપત ગયો; એટલે ભીમને લાગ ફાવ્યો, ઝડપ ઉભો થયો. ॥ ૪૦ ॥ ખડકીમાં જઇ ખાણુ ઉઘેડી, દીઠા ચણા અપાર; એક મુઠી ભરી ભુજ બાર રાખ્યો, મહી મ્હો વાલ્યું ને વાર. ॥ ૪૧ ॥ દંતથી ચાવે ચણા ભાવે, ગરીબનું ધન ટાળ્યું; એક દાણો રેહેવા ન દીધો, સાફ વાશીદુ વાળ્યું. ॥ ૪૨ ॥ હતી તેવિ ખાણ ઢાંકી, ત્યાંથી ગયો ભીમ ઉઠી; પ્રજાપતને જઇ બતાવિ, જુઓ કાકા લીધી મુઠી. ॥ ૪૩ ॥ પ્રજાપત કહે ફાકી ખાજે, થાજે ડાહ્યો લગાર; વારૂ કહીને ભીમ ચાલ્યો, ઓરડીમાં આવ્યો સાર. ॥ ૪૪ ॥ શેદેવ નીકુળને જઇ કહ્યું, લ્યો ચણા ઉલટ આણી; ચપટી ચપટી ફાકશો તો, પીવા ચાલશે પાણી. ॥ ૪૫ ॥ કુન્તાજી કહે ફાકીખા, દીકરા દઇવની વેઠ; ભીમ કહે હવે ભુખ નથી, ભરાયુ મ્હારૂ પેટ ॥ ૪૬ ॥ તવ કુન્તાને વ્હેમ પડીયો, નહિ રહ્યું હોય મન ઝાલ્યું; ખાણુ આખી કરી હશે ખાલી, નક્કી તેં ઘર વાળ્યું. ॥ ૪૭ ॥ ભીમ કહે આ શું બોલ્યાછો, સંદેહ મનનો ખુઓ; કાકાને દેખાડી મુઠી લીધી છે, જઇને પુછી જુઓ. ॥ ૪૮ ॥ તવ કુન્તાને વીશ્વાસ પડીયો, પછી બોલ્યાં માય; ઓરે ધરમ અરજુન બેટા, પેટનો કરો ઉપાય. ॥ ૪૯ ॥ વલણ. ॥ પેટ પોશાણનું કૈં કરો, ઓરે મ્હારા તન; કાપડ વેચી નાંખીને ખાવા લાવો અંન.

———(:o:)———

કડવું. ૪ રાગ સોહાગનો દોહરો.

વૈશમપાયે એણિપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજય રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, આદ્ય પરવ મહિમાય. ॥ ૧ ॥ ધરમ અરજુને કાપડ લીધું, વેચવા માટે જાય; કાપડનો કોઇ ભાવ ન પુછે, ફરે છે બજારમાંય. ॥ ૨ ॥

હરી ફરિને ખાવાનું ખપે. અન મોઘું વેચાય; શાક ભાજીતો શાંના મળે, ઘાસ પાણી તોળાય ॥ ૩ ॥ એવી હળાહળ છે મોઘવારિ, ધરમે વીચાર કીધો, નાંખી દેવાને ભાવે સઘળો, માલજ આપી દીધો. ॥ ૪ ॥ તે નાણાના દાણા લીધા, ઓરડીએ ગયા એહ; કુન્તાજીએ રસોઇ કીધિ, ભોજન કીધું તેહ. ॥ ૫ ॥ એક દીવસનું પોશણ થયું, રાત્રી પતી તે વાર; કુન્તાજી કહે કેમ કરીશું; કાલે અન ઉધાર. ॥ ૬ ॥ શેદેવ કહે આજ પરોઢે, અમને ઉઠાડજો માત; નદી ઉપર ન્હાવા જવું, આપણ પાંચે ભ્રાત ॥ ૭ ॥ નાહી ધોઇ નિત્ય કર્મ કરીને, જવું સામી તીર; હાથ જોડી ત્યાં ઉભા રેહેવું, ઓરે મ્હારા વાર. ॥ ૭ ॥ રાજા રૂશી રઇયત જાદવ. ન્હાવા આવશે ત્યાંય; આપણે સહુનાં દરસન કરવાં, બીજો નહિ ઉપાય, ॥ ૯ ॥ ઇશ્વર વણુ માગે અન દેશે, વગર બોલે નેટ; ભીમ કહે હાથ જોડજો તમે, હું તો કુટીશ પેટ, ॥ ૧૦ ॥ બોલ્યા વીના કોઇ શું સમજે, માટે પેટ પછાડું; શેદેવ કહે એમ કરજો, બીજુ ન બોલવું આડુ. ॥ ૧૧ ॥ એમ કરીને સયન કીધું. થયો પ્રાતસકાળ; તવ કુન્તાજીએ જગાડ્યા, પોતાના પાંચે બાળ. ॥ ૧૨ ॥ તવ પાંચે ભાઇઓ ઉઠીને; ગયા ગંગા સ્થાન; નાહી ધોઇ નીત્ય કર્મ કીધુ, ધર્યું હરીનુ ધ્યાન. ॥ ૧૩ ॥ પછી સામી તીરે ગયા, પેટ તણા મનસુબા, સુર્યના સામુ મુખ કરીને, હાથ જોડીને ઉભા ॥ ૧૪ ॥ એટલામાં તો વ્હાણુ વાહ્યું, ન્હાવા આવ્યું લોક; રહીયત રાજા રૂશી જાદવ, ભીડ ભરાઈ અથોક. ॥ ૧૫ ॥ ચારે વર્ગના ચાર જથે, કરે ગંગા સ્નાન; જાદવ જોધ્ધા જળમાં ઝીલે, મદે ભર્યા મસ્તાન. ॥ ૧૬ ॥ બ્રાહ્મણો નાહીને સંધ્યા કરે છે, રવીને અર્ગજ આપે; રાજા લોકો શરીર ચોળાવે, રૂપ વીશય પ્રેમ વ્યાપે. ॥ ૧૭ ॥ જે જેને જેવું ફાવે તેવું, કરે છે જળમાં સ્નાન; જાદવમાં બળદેવ નાહ્યા, નાહ્યાશ્રી ભગવાન. ॥૧૮॥ તે સમે સામી તિરે ઉભા છે, જોઇ દયા મન ઉઠે; ચાર ભાઇએ હાથ જોડેલા. વ્રકોદર પેટ કુટે. ॥ ૧૯ ॥ તે સમે નાહિને બહાર નીકળીયા, પોતે જુગજીવન; પીતાંબર પેહેરતાં ભકત દીઠા, આવ્યાં આંસુ લોચન. ॥ ૨૦ ॥ અરેરે મારા દાસ છે દુખી, અન જળના ઉધારા; એક કણુ ખાવા નથી, પેટ કુટે બીચારા. ॥ ૨૧ ॥ તાપ ટાઢને વરસાદ વેઠી, વનમાં ધર્યું મુજ ધ્યાન; તો પણ સંભાળ હું નથી લેતો, છો નુગરો ભગવાન. ॥ ૨૨ ॥ એમ ધારીને સંકલ્પ કીધો, હવે કરૂં વણી સહાય; મછવેધ એમનિ પાસે કરાવું, વરાવું આ કન્યાય ॥૨૩॥ સૌ ભોલાને પાછા કાઢું, નીશ્ચે કર્યું દીનાનાથ; એકલા શેદેવને ચેતવવા, ઊંચો કીધો હાથ. ॥૨૪॥ એટલે શેદેવે બીજાને ક

હ્યું, હવે ન કરો કેહેર; પેટ ન ફુટો મુકામે ચાલો, આવશે શીધાં ઘેર. ॥૨૫॥ ભીમ કહે કોઇએ નથી કહ્યું, સાચુ લાગે કેમ; શેદેવ કહે મ્હારે માંથે, ચાલો એમને એમ ॥ ૨૬ ॥ તવ પાંચે ભાઈ ત્યાંથી ચાલ્યા, ઓરડીએ ગયા ભ્રાત, કોહો કેમ થયું કુંવર મ્હારા, પુછવા લાગ્યાં માત. ॥૨૭॥ શેદેવ કહે આવશે શીધાં, ભીમ વદ્યો વચન; એ મા કોઇએ કહ્યું નથી, કે મોકલાવીશું અન. ॥ ૨૮ ॥ કુંતાજી કહે ધીરજ રાખો, શેદેવનું વણ સાચું; ભીમ કહે જુહું પડશે તો. ભાગીશ એનું ડાચું, ॥ ૨૯ ॥ એમ કહીને સરવે બેઠા, સાંભળને તું રાય; રાજા ફરી જાદવ સરવે, સ્નાન કરી સ્થળ જાય. ॥૩૦॥ પછી પ્રભુ તંબુથી ચાલ્યા, ગયા દ્રૂપતને ઘેર; પંચાળ રાજા પાયે પડીયો, મુજપર કીધિ મ્હેર. ॥૩૧॥ કેમ પધાર્યા કેમ પધાર્યા, વણ તેડયા શ્રી કૃષ્ણ; પ્રભુ કહે આજ ઉલટ આવી, તુને પુછુછુ પ્રશ્ન. ॥૩૨॥ કોઈ તારા ગામમાં આવ્યું હોય, જોવા સ્વયંવર કામ; ઉત્તમ જાતી હુર દશાના, ન હોય પાસે દામ. ॥૩૩॥ ભીક્ષા માગવા નહિ અધિકારિ, મજુરી નવ કરે; તેવા પ્રાણી આવ્યા હોયે, તે શું ભુખે મરે. ॥૩૪॥ દ્રૂપત કહે નારે મહારાજા; તેવાનું કષ્ટ કપાવું; બતાવો તેને નીત્યાન શીધા, જોઇએ તેમ અપાવું. ॥૩૫॥ સામળીયો કહે કહો શેવકને, મોકલો મારી સાથ; દ્રૂપતે છડીદારને કહ્યું, જ્યાં તેડે દીનાનાથ. ॥ ૩૬ ॥ જેને બતાવે તેને લેઈને, મોદીખાને તેડી જાજે; મોદીને જઇ કહ્યુ તે કેહેજે. રીતીમાં પ્રવીણ થાજે. ॥ ૩૭ ॥ જેટલું જોઇએ તેટલું ને, જેવું જોઇએ તેવું; જેટલા દન રહે તેટલા દન, મોદીને કહીએ દેવું ॥ ૩૮ ॥ એમ કહીને વીદાય કીધો, પ્રભુ તેડીને ગયા; કુંભારના ઘર પાસે આવી. થોડે છેટે રહ્યા. ॥ ૩૯ ॥ કૃષ્ણે કહ્યું ઓરડી પેલી; ત્યાંથી બોલાવી લેજે, જેવિ રીતે રાજાએ કહ્યું, તેમ અપાવી દેજે. ॥ ૪૦ ॥ એમ કહી પ્રભુ પાછા વળીયા, તવ ગયો છડીદાર; એટલે આવતો ભીમે દીઠો, દીધો અતિ આવકાર. ॥ ૪૧ ॥ છડીદાર કહે તમે ચાલો, મોદીખાને લેઈ જાવું; જેટલું જોઇએ તેટલું શીધું, તમોને કેવરાવું ॥૪૨॥ એટલે ઉઠયા ધરમરાજા, જોડે અરજુન જાય; તેમની સાથે સુત વાયુનો, તરત ઉભો થાય. ॥ ૪૩ ॥ ધરમ કહે નહી કામ ત્હારૂં, વાંધા ઘણેરા પાડે; વીવેક વીના મીઠા ઝાડનું, મુળ તુતો કહાડે. ॥ ૪૪ ॥ ભીમ કહે તમે તમારે ચાલો, કહી ગયા સૌ સંગ; મોદીખાને આવી ઉભા, ભોજનનો ઉમંગ. ॥ ૪૫ ॥ છડીદારે કહ્યું મોદીને, વચન રાયનું થાપો, આ લોક જ્યાં લગી રહે ત્યાં લગી. શીધાં એમને આપો. ॥ ૪૬ ॥ જેટલાં જોઇએ તેટલાંને, જેવાં જોઇએ તેવાં; હવેથી કહેવા નહી આવું,

નીત્ય તમારે દેવાં. ॥ ૪૭ ॥ મોદીએ પુછ્યું કેટલુ જોઇએ, જમનારાં કેટલા જણ; ભીમે કહ્યું સાંભળો મોદિ, લાવો લોટ સોમણ. ॥ ૪૮ ॥ સોમણ ઘી ને સો મણ સાકર, પચીશ મણ મસાલો; પચાસ મણ દો દાળને ચોખા, પચીશ મણ શાક આલો. ॥ ૪૯ ॥ સાંભળીને છડીદાર બોલ્યો, છો કોઇ કપટીને પેચી; એટલું શીધું લેઇને શું, તમારે ખાવું છે વેચી. ॥ ૫૦ ॥ ભીમ કહે ચાલો જોવાને, જમીએ ત્યાં પેટ ભરજો; વધે તો ફરી નવ દેશો, ઘટે તો પુરૂ કરજો. ॥ ૫૧ ॥ સેવક કહે ઉપર બેશી કરાવું રસોઈ તવ મોદીએ શીધાં દીધાં, સાચુ ન માને કોઇ. ॥ ૫૨ ॥ વલણ. સાચું કોઈ નથી માનતું, પણ આપ્યો સામાન; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે, લીધુ સતી સંતાન.

કડવું. ૫ રાગ સાખીની ચાલ

વૈશમપાયે એણિપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય, વિસ્તારી તુજને સંભળાવુ, આદ્ય પર્વ મહીમાય. ॥ ૧ ॥ સરવ સામાન લીધો ભીમે, ગયો કુંભારને ઘેર; સાથે છડીદાર આવીઓ એ, જોવાને બધિ પેર. ॥ ૨ ॥ પ્રજાપતની ખડકી વીશે, ચુલા ચારી કરાવ્યાં; જે જે વાસણ જોઇએ તે, ભંડારમાંથી અપાવ્યા. ॥ ૩ ॥ પછી ભીમે સ્નાન કીધું, કરવા માંડી રસોઇ; દ્રુપતનો છડીદાર બેઠો, તે રહ્યો છે જોઇ. ॥ ૪ ॥ વ્રકોદરે દાળ ભાત કીધાં, લાડુ કર્યાં તૈયાર; શાક વઘારીને કાઢી નાંખ્યું, ક્ષણુ ન લાગી વાર ॥ ૫ ॥ પછી પોતાના ચાર ભાઇને, પાંચમી પોતાની માત; તે પાંચેને જમવા બેસાડ્યાં, પછી પેટનિ વાત. ॥ ૬ ॥ તે પાંચે જણ જમી ઉઠયાં, ચારશેરનો મોદીક; છડીદાર કહે આ કોણ ખાશે, હવે તો છે ઠીક. ॥ ૭ ॥ હગારાને ઠેક પોહોચાડો, એવો વીચાર પેઠો, ભીમે કહ્યું રાયના દુત જોજો, કહીને જમવા બેઠો. ॥ ૮ ॥ ઢીલો કીધો તંગીયોને, શીવ શીવ મુખે ભાંખે; એક એક ભુજમાં વીસ વીસ લાડુ, લેઇને મુખમાં નાંખે. ॥ ૯ ॥ એમ સો મણનો લાડુ ખાધો, જમી ગયો દાળભાત; શાક સામગ્રી સઘળું જમ્યો, તે પછી ધોયા હાથ. ॥ ૧૦ ॥ છડીદાર જોઇને વીસ્મે પામ્યો, ભીમે કહ્યું જોવા આવો; વધ્યું હોય તો શીક્ષા કરો, નહી તો પચીસ મ [illegible] લાવો ॥ ૧૧ ॥ છડીદારે નમસ્કાર કીધો, આ કોનિ ચાલે હામ; નીત્ય રાજા આમ ખવરાવે તો, વેચે ઘરને ગામ. ॥ ૧૨ ॥ આ બળવંતા તમે તમારે, મોદીખાને નીત્ય જાજો; આજ લીધું તે પ્રમાણે લૈને, રહો ત્યાં સુધી ખા-

જો ॥ ૧૩॥ એવું કહી છડીદાર ગયો, સાંભળ તું રાજન;ચતુર્થી થઇ પણ નથી આવ્યો, રાજા દુરીયોધન. ॥ ૧૪ ॥ સર્વ આવ્યા છે પણ એ પાપી,ઘેરથી નવ નીસરે; દ્રૂપતીને વરવા માટે, વીવા સામગ્રી કરે. ॥૧૫॥ ભાનુંમતીને કહ્યું જઇને, જો હું પરણવા જાવું; તું તો છે છેક ભુતડી જેવી, વીજળી જેવી લાવું. ॥ ૧૬ ॥ સોક તણુ તને સાલ કરૂં, જોજે અભીમાન ટાળ્યો; રાણીએ એવું સાંભળીને, શુકનનો છેડો વાળ્યો. ॥ ૧૭ ॥ અછકલે ઘેર વીવા માંડયો, વાજીંત્રો વગડાવે; વડીઓ પાપડ કરાવેને, ઘેર ગીતાં ગવરાવે. ॥ ૧૮ ॥ એમ એતો વિવાની ત્યારીમાં, થઇ ચતુરથીની સાંજ, પંચાળી રાજા વાટ જુએ, આવ્યા ન મ્હોટા રાજ ॥ ૧૯ ॥ આવતી કાલનું મહુરત માહારે, કોને પુછુ સલાય; મહુરત કાલનુ બંધ રાખુ. તો સહુ ગુસ્સે થાય. ॥ ૨૦ ॥ જો કાલે મહુરત સાચવુંને, આવે દુરીયોધન; રાજ પાટ માહારૂં છીનવી લે, છીનવી લે ભોવન ॥૨૧॥ એમ વિચારી એણે તેડાવ્યા; બળવંત રાજા ચાર; જરાસંધને શલ્ય શીશુપાલ, ચોથા દેવ મોરાર. ॥ ૨૨ ॥ શેવક સાથે તેડાવીને, આપ્યાં છે આસન; તે ચારેની પ્રત્યે બોલ્યો દ્રૂપતરાય વચન ॥ ૨૩ ॥ સુણો મહારાજા સુણો મહારાજા મ્હારે આવી એક આંટી; છત્રપતી હજી સુધી ન આવ્યા; એજ વણેરી ઘાંટી. ॥ ૨૪ ॥ કાલનું મહુરત નીશ્ચે કરીને, પત્ર લખ્યા તમને; આ મહુરત હું ફેરવુ તો, ફાવતું આવે અમને. ॥ ૨૫ ॥ માટે ફેરવવાની રજા આપો તો ઠીક થાય; એટલે તરત બોલી ઉઠયા પોતે જાદવરાય. ॥ ૨૬ ॥ શું તારો દુરીયોધન ખરો, બીજા બધા શું ખોટા; અમારે મન તરણા તેલે, તારે મન એ મોહોટા. ॥ ૨૭ ॥ કન્યા તારે પરણાવવિ કોને, તે તારો કહે વીચાર; દ્રૂપત કહે મછવેધ કરે, તેતો વરે નીરધાર. ॥૨૮॥ પ્રભુ કહેશું વાટ જુએ છે, જે જન મછવેદ કરશે; નથી કન્યા દુર્યોધનની, જે કરશે તે વરશે. ॥૨૯॥ માટે કાલની આગના આપો, નહી તો રીસાઇ જશે; દુરીયોધન આવ્યો નહી એને, ઘેર મુઉ કોઇ હશે. ॥ ૩૦॥ દ્રૂપત કહે આમ શું બોલો, ઓરે દીન દયાળ; સલ્ય કહે આગના નહી દેતો, જશું સૌ ભુપાળ ॥ ૩૧ ॥ દ્રૂપત કહે આગના આપુ, પણ નથી રેહેતિ હામ; હમારા પર દુરીયોધન કોપે; લુંટી લે ઘર ગામ. ॥ ૩૨ ॥ પ્રભુ કહે એ તો સાચુ, તેનો મોહોટો વિચાર; કહો શલ્ય શો જવાબ દેવો, જાય એનું ઘરબાર. ॥ ૩૩ ॥ એટલે શીશુપાળ જરાસંઘ, બોલ્યા મુખે એમ; આનો બચાવ કરવા કબુલ, કૃષ્ણ કહે જમ તેમ. ॥૩૪॥ કૃષ્ણ કહે તમો વચન આપો,ત્રણે વેણુજ દીધાં એટલે અંતરયામીએ ત્યાં, દ્રૂપતને કેહેણ કીધાં. ॥ ૩૫ ॥

દ્રુપતરાજા આગ્ના આપો, ડરસો નહી લગાર; અમે સરવે સામા થાશું, શું કરે અંધકુંવર. ॥ ૩૬ ॥ તારી પક્ષમાં સરવ રેહેશે, ક્ષત્રી કેરા બાળ; રંગમાં ભંગ નથી પડવાનો, નહી થાય વાંકો વાળ. ॥ ૩૭ ॥ એટલે દ્રુપત રાજા બોલ્યો, વ્હેલા પધારજો કાલ. ॥ ૩૮ ॥ ચારે જણાને વીદાય કીધા. બોલાવ્યા શેવક ચાર; જાવો જઇને ડુંડી વગાડી, કરજો મુખ પોકાર. ॥૩૯॥ એક જણો જાઓ રાજ્ય જથામાં, કેહેજો કે કાલે પધારો; આસન બેસજો નામ વાંચી, રાજાનું કાજ સધારો. ॥ ૪૦ ॥ એક જણો જાવો જાદવમાં, કહેજો કે કાલે આવો; દક્ષીણ દીશાએ જગો તમારી, બેશીને સભા શોભાવો. ॥૪૧॥ એક જણો જાવ બ્રાહ્મણમાં, કેહેજો એમ વચન; આસન ઉત્તર દીશા તમારાં, કરજો કાલ પાવન. ॥ ૪૨ ॥ એક જણ કહો રહીયતને જઇ, જોવા આવજો સર્વ; બેસવું સીહાસનોની પુંઠે કોએ ન કરવો ગર્વ. ॥૪૩॥ ટંટો તોફાન કોઇ ન કરવું, કોઈ ન કરવું બંડ; જે જન ફીતુર કરશે તેને, દ્રુપત દેશે દંડ ૪૪ ॥ એ રીતે ચાર જણુ કહેજો, કહી કરયા વીદાય; એટલે ડુંડી વગાડતા ચાલ્યા, ચારે સ્થળે ચાર જાય ॥ ૪૫ ॥ દ્રુપતના કેહેવા પ્રમાણે, કહ્યા સમાચાર સઘળે જાહેર કરીને ગયા. હરખયા સર્વ અપાર. ॥ ૪૬ ॥ ક્ષત્રી લોકને ઉમંગ અતી; ચાલો ભાયગ ભળશે; વેહેલા જઈએ સભામાં તો, આસન સારૂં મળશે. ॥ ૪૭ ॥ ડુંડી સાંભળી ન્હાતા ધોતા, કે સજતા શણગાર; કંઇ રાજા જોશીને તેડે, પ્રષ્ણ પુછે વારોવાર. ॥ ૪૮ ॥ કૈં જન જનમોતરી દેખાડે, કન્યા મળે કે ન મળે; કૈં દેખડાવે હસ્તરેખા, કહો કયારે ભાગ્ય ભળે. ॥ ૪૯ ॥ કૈ રાજાતો સ્નાન કરે છે, સાબુ લેઇને ન્હાત; અંતર ફુલેલ અંગે ચોળે, શરીરે ઉજવળ થાતા ॥ ૫૦ ॥ દરપણ મોઢા આગળ રાખે. સજે રૂડા સણગાર, દીપે નહીં તે ઊતારી નાંખે, બીજા પેહેર બીજીવાર ॥ ૫૧ ॥ વારે વારે વસ્ત્રો બદલે. મુગટ બદલી જુએ; નથી શોભતા કે શોભે છે, તકતે જોઇ વેમ ખુએ. ॥ ૫૨ ॥ વૃદ્ધ રાજાને વરવાની વ્રતી ડાચ્યાં જેનાં મળીયાં; છોલાવી હોલાવી ક્ષૈર કરાવે, ડુંભાવે ધોળાં પળીયાં. ॥ ૫૩ ॥ કલપ ચઢાવી કરે કેશ કાળા, હોઠ લુછી કરે લાલ; પાન સોપારીના ડુચા મારી, રાખે છે ઊંચા ગાલ. ॥ ૫૪ ॥ દંત પડેલા તે દંત બંધાવે, એમ ઉજાગરા કરીયાં; સમરણ સૌને દ્રુપતીનું, પડ્યા નીંદ્રાએ ભરીઆ. ॥ ૫૫ ॥ વળણ. નીંદ્રામાં સરવે પડયા, થતે મોહોટે પ્રભાત; વ્યાસ વલ્લભ મુખે ઓચરે, જાગ્યા આખી રાત.

—(:o:)—

કડવું ૬ રાગ બેહાગની ચોપાઇ.

બોલ્યારે વૈશમપાયે વચન, સાંભળ જનમેજે રાજન; રૂજની વીતીને વ્હાણુરે વ્હાય, નીંદ્રાથી આંખ ઊંચી નવ થાય. ॥ ૧ ॥ ઉઠાડવાને જાય છડીદાર, મહારાજા કહીને કરે પોકાર; ઊઠો કન્યા લેઇ જાશેરે કોય, કન્યાને નામે જાગ્રત હોય. ॥ ૨ ॥ રાતાં નેત્રે તતપર થાય, વખત થઇ ગઇ કરતા જાય. ॥૩॥ કૈ બેઠા રથને કૈં મુખપાલ, કૈંક ચાલે ચરણેગજ ચાલ; કૈ ગજ ઘોડે કૈં ચાલે ચર્ણ, કન્યામાં સહુનું અંતસકર્ણ. ॥ ૪ ॥ મારગ ભીડ ભરાઈ અપાર; ઉડે છે રેણુ થાય અંધકાર; કરાવે છંટકાવ અત્તર તણા, રંક રાજા તે ગભરાય ઘણા. ॥ ૫ ॥ સાચવી સાચવી મારગે પળે, ધક્કા ધક્કીમાં મુગટ ઢળે; ખંખેરી લેઇને મુકે શીશ શેવકો ઉપર જણુવે છે રીસ ॥૬॥ દોડતા રથ માંહોમાંહી ભરાય,નવ અશ્વ ભડકેને તમાસો થાય;હાથી ફુદેતે વળી જાય વાણુ, થાય મારગમાં બહુ ઘુંબાણ. ॥૭॥ જેમ તેમ કરી જાય છે સર્વ કૈં કુળવંતાને કુળનો ગર્વ; કૈને ધનનો ને કૈને રૂપ તણો, કૈને બળનો ગર્વ છે ઘણો ॥૮॥ ફાલ્યા ફુલ્યા ચાલ્યા રાજાન, સહુ સહુના મનમાં મસ્તાન; દરવાજે ઊભા બે છડીદાર, તેતો સરવને કરે જુહાર. ॥૯॥ ઠાઉકા થૈ જાય સભામાં રાજન, નામ વાંચીને બેસે આસન; ટંટા તોફાન કોઈ નવ કરે, પોત પોતાની મઘરૂબીમાં ફરે. ॥૧૦॥ આવી રહ્યા સહુ ક્ષત્રીના તન, નથી આવ્યો એક દુરીયોધન; ખાલી પડયું છે એનું આસન, બાકી રહ્યા નહી કો રાજન- ॥૧૧॥ એક એકને પુછે છેરે ભુપ, કેવું ઇશ્વરે મને આપ્યું છે રૂપ; તે રૂપ જોઇ વરશે કન્યાય; કૈક કહે એ વાત મીથ્યાય.॥૧૨॥ કૈંક કહે હું કુળવંત રાય, તેથી મુજને વરે કન્યાય; કૈંક કહે હું ધનવાન ઘણો, દ્રૂપતીને મોહ લાગે ધન તણો ॥૧૩॥ જેમ ફાવે તેમ ગર્વ મનચરે, દરપણ લેઈ મુખ જોયા કરે; સરવે ધરે દ્રૂપતીનું ધ્યાન, ઘરડા નો જાણે બેઠા જવાન. ॥ ૧૪ ॥ એવે આવ્યા છપન કોડ, આગળ બળદેવને રણછોડ; શ્રદ્ધાળુ પ્રાણી દરશન કરે, નાસ્તીક જન નીંદા ઓચરે. ॥ ૧૫ ॥ પ્રભુ દક્ષીણ દીશામાં ગયા, ઉંચા આસને વીરાજમાન થયા; બળદેવજી બીરાજ્યા જોડ, આશપાસ જાદવ છપનકોડ. ॥૧૬॥ પછી પધાર્યા સહુ રૂશીરાય, બ્રહ્મવેત્તા તેજસ્વી દેખાય; ઊભા થયા સભા સહુજન, પુરણ પ્રેમે કરે દરશન. ॥ ૧૭॥ બેઠા ઉત્તરમાં થઇને ઓળ, દીસે છે તેજ ઝાકમઝોળ; સુક્રીતનો શરીરે ચળકાટ; ચંદ્ર સરીખાં ચળકે લેલાટ. ॥૧૮॥ આવી રહ્યા સહુ રૂશીને રાય, જાદવ જુગદીશ સૌ સભા માંય; પછી આવીયું

રહિયત લોક, ભરાઇ મેદની સભામાં અથોક. ॥ १९ ॥ એવામાં પાન્ડવો થ-
યા તઇઆર, માતાજી આજ્ઞા આપો આ વાર; જૈએ સભામાં જોવાને માટ,
કહે કુન્તા તમે જાવો ચાર ભ્રાત; ॥ २० ॥ રેહેવાદ્યો ભીમને લેઇ નવ જ-
શો, ભીમ કહે મ્હારો વાંક તે કહો; કુન્તા કહે તું સભામાં જાય,, કૌરવ-
ને દેખી કોપે ભરાય. ॥ २१ ॥ ભીમે કહ્યું રેહેશે સર્વ ભાઇ સાથ. તે ક-
રતાં ધર્મ ઝાલશે હાથ; બોલ્યા ધરમ આવવા દો માત; સાચવી લેઇ-
શું ચારે ભ્રાત. ॥ २२ ॥ તવ કુન્તાએ કરિ આજ્ઞાય, બેસજો વિપ્ર પુઠે
સભા માંય; વારૂ કહીને ઉઠયા પાંચ ભ્રાત, વૃકોદરના ઝાલ્યા બે હાથ.
॥ २३ ॥ ભીમ કહે શાહ્યબીનો નહી પાર, બબે શેવક ભુજ ઉચકનાર;
સાંભળી કુન્તા બોલ્યાં વચંન, નહીં જંપે એ મુરખ જન. ॥ २४ ॥ મુ-
કો ઘેર ને જાવો તમો, ભીમે કહ્યું હવે નહી બોલુ અમો; પછી શુકન
લેઈ થયા વિદાય, ગયા બ્રહ્મ સભાનિ માંય. ॥ २५ ॥ દ્રુપ્રમ રૂશી બેઠાતા
તહીં, જ પુઠે બેઠા લોકોની મહીં; દીઠા કાપડી દ્રુપ્રમે તે વાર, જુઓ વિ-
ચારથી નીકળ્યો આ સાર. ॥ २६ ॥ અરેરે નીચ જાતને શું કરૂં, ભરી
સભામાં હું લાજી મરૂ; પુઠે આવી બેઠા કીધાં ચરીત્ર, સૌ લોક જાણશે
મારા મીત્ર. ॥ २७ ॥ એટલે મારી આબરૂ જશે, આખા જગતમાં ફ-
જેતી થશે, બોલ્યા વીચારથી બોલો શું કામ, ઉત્રાહુ હાથેથી પાડો છો
તમામ. ॥ २८ ॥ જેવા સૌ બેઠા તેવા તે હોય, બુમો પાડેથી જાણે સૌ
કોય; એવું સમજાવ્યું રૂશીને સહિ. પાન્ડવ બેશી રહ્યા તત્ર તહીં. ॥
२९ ॥ સહુને બેસવા સુગમ પડે, જગોને સારૂ કોઇ નવ વઢે; સરવેથી
સરખું દ્રષ્ટે દેખાય, આવ્યા વીના દુરીયોધન રાય. ॥ ३० ॥ જળ કુંડા-
ળે શેવક વીસ, કાષ્ટના આસન ઢાળ્યાં છે ત્રીસ; ચઢતાં જે પડે તેમને
કાજ, સકળ સોઇ કરી મહારાજ ॥ ३१ ॥ કુન્ડે આવી ઉભો પંચાળ ભુ-
પ. જોડે દ્રોણીક ગોર અનુપ; તે ગોરે કરી છે આજ્ઞાય, તેડાવો કન્યાને સ-
ભાની માંય. ॥ ३२ ॥ એટલે શેવક સંચર્યા સાર, દાસી સાથે કહ્યા સમાચાર
એટલે દ્રુપતી થઇ તઇઆર, સાથે દાશી એક હજાર. ॥ ३३ ॥ ઢોળે ચંમર
વાગે વાજીંત્ર, સજડ બે જણી પોતાની મીત્ર; આવી સભામાં હોકારો હોય,
ક્ષત્રીયો ઉંચા થઇને જોય. ॥ ३४ ॥ વલણ. ॥ ઉંચા થઇ થઇ નીરખે, પો-
તાને આસન; વલ્લભ વદે કન્યા તણું, શું કરીયે વરણન.

કડવું. ७ રાગ ધુમાસની ચાલ.

દ્રુપતી આવીયાંરે; ॥ ટેક ॥ બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળ જ-

નમેજે રાજન, કરીયે કન્યાનું શું વરણુન. કે. ॥ દ્રુપતી. ॥ ૧ ॥ એને જોતામાં ઉપજે વ્હાલ, એની પગ પાની લાલ ગુલાલ; ચાલે ધીમી ધિમી હંસ ચાલ, કે ॥ દ્રુપતિ. ॥ ૨ ॥ માને અવર પ્રાણી જગદંબા, જેના રૂપથી હારે રંભા, એના ચરણ કદળી સ્થંભા. કે ॥ દ્રુપતી ॥૩॥ એથી ચંદ્ર કળા જાય ઘટી, થાય યોગીને મન ચટપટી, એની સીંહ સરખી કટી, કે. ॥ દ્રુપતી ॥ ૪ ॥ જેનું પેટ પલ્લાસનું પાન, એનિ ચામડી કાચ સમાન, દેખી દુનીયાં બને ગુલતાન, કે; ॥ દ્રુપતી ॥ ૫ ॥ એની કમળ સરીખી હાથળીયો શોભે ચંપા જેવી આંગળીઓ, એના દંત દાઢમની કળીયો, કે; ॥ દ્રુપતિ ॥ ૬ ॥ અંગ રંગ ગુલાબી બાગ, કીરચંચુ નાશીકા સોહાગ, શીશ કેશ કાળુડા નાગ. કે. ॥ દ્રુપતી ॥ ૭ ॥ વાળ્યો અંબોડો છુટી બે વેણી, કાયા કોમળમાં નહી કેહેણી, એતો માનુની મરગાનેણી. કે; ॥ દ્રુપતી ॥ ૮ ॥ દીસે લીલી નસો ઝીણી ખાલ, એના હોઠ બે લાલમ લાલ, છુંદયું છુંદણું ગોરે ગાલ. કે; દ્રુપતી ॥ ૯ ॥ હબચી પર હીરો ચળકે, બેઉ કાનમાં લીલમ લળકે, રૂપ આણંદી ઓઢું મળકે. કે; દ્રુપતી. ॥ ૧૦ ॥ ઘણા જોવાને આગળ અડીઆ, દેખી સ્વરૂપને મોહ ચડીયા, લહુ થૈ થૈ સીંહાસન પડીયા, કે; દ્રુપતી. ॥ ૧૧ ॥ ગઈ સભામાંથી પંચાળી, ચઢી પશ્ચીમ મ્હેલ અટાળી, બેઠી જરૂખે દ્રુપત બાળી કે; દ્રુપતી. ॥ ૧૨ ॥ વલણ ॥ ઝરૂખે બેઠી બાળકી, મ્હા તેજસ્વી રૂપ; કહે વલ્લભ એ રૂપથી, ઝાંખા પડીયા ભુપ.

કડવું ૮ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, આદ્ય પરવ મહીમાય. ॥૧॥ સભા સરવે પડી છે જાંખી, વિચારે ક્ષત્રી લોક; આ કન્યા આપણે હાથ આવે, તેતો આશ ફોક. ॥૨॥ જે જેને મન અહંકાર હતા, તે સહુના ઉતરીયા, પછી સહુને સમજુત દેવા, દ્રુપતરાય ઓચરીયા. ॥ ૩ ॥ સુણો સહુ સભા સમજુતી, હકીકત કહિ રહુ જ્યારે; તે પછી આજ્ઞા હું આપુ, તો ઉઠજો તે વારે. ॥૪॥ એમ કહીને એવું બોલ્યો, વરવાની જેને ઇચ્છાય; તેણે પહેલા ઉભા થઇને, આવવું કુંડાળે હાંય. ॥ ૫ ॥ વસ્ત્ર આભુષણ ઉતારી દેવાં, થાવું સભામાં સ્વચ્છ; જંગાથી તે કટી સુધી, ભીડાવી લેવો કચ્છ. ॥ ૬ ॥ વણ ચઢાવ્યું ધનુશ લેવું, ભાથામાં એક બાણ; તેથી વિશેષ આયુધ રાખે, તેને પ્રભુની આણ. ॥ ૭ ॥ તે પણ ખાંધે ભેરવિ લેવાં, તે પછી તતબર થાવું;

સ્થંભ જવા પાટીયું મુક્યું છે, પાટીયાપર જવું ॥ ૮ ॥ જનારને સમજુત આપું છું, જઇ સ્થંભે કર દેશે, એટલે મ્હારા સેવક લોકો, પાટીયું તાણી લેશે. ॥૯॥ માટે ચાતુર ચેતતા રહેજો, સ્થંભે ચઢવું સપાટે; વચમાં કાંઇ સ્વાસ ન લેવો, જાવું જોર ઝપાટે ॥૧૦॥ છ ગાઉએ છે આડો ખીલો, ત્યાં જરા વીશ્રામ કરવું; પછી કનકનાં ત્રાજવાં છે. તે ત્રાજવે ઉતરવું. ॥૧૧॥ બે ત્રાજવે બે ચરણ દેઇ, ધનુષ લેવું સાર, ત્યાં પડપંચા ચડાવીને, કરવો ધનુષ ટંકાર. ॥૧૨॥ તે પછી બાણ ભાથામાંથી, લેવું ધરીને ટેક; જળમાં જોઇ તાકવી મચ્છા, બાણજ ફેંકવું એક. ॥૧૩॥ જોવું નીચું મારવું ઉંચુ, સાંભળજો રાજન; છ ગાઉ છેટે માંછલીનું, જૈ વીંધે લોચન. ॥૧૪॥ તેનું તે બાણ પુંછ વીંધે, એવું હૈવત દાખે; પછી મછને ઉપાડીને, એ બાણ જળમાં નાખે. ॥ ૧૫ ॥ એકજ બાણે ત્રણ કામ કરવાં, એટલું પ્રાક્રમ કરે; તે પુરૂશ પુન્ય પ્રાક્રમ માલસરો ને, મારી પુત્રીને વરે. ॥ ૧૬ ॥ તેમાંથી કોઇ ચઢતા પડે, કો પડે અધુરે કામે; તે ઘણી ઉચાટે માથે બેસે, સભામાં આ ઠામે. ॥૧૭॥ તે વાતમાં જે મુંમન ઝાલે, તેને બ્રહ્મહત્યાય; આ કામમાં છે આંટીયો તે, સમજજો સહુ રાય ॥ ૧૮ ॥ સ્થભે ચઢવું છાતિ વરાણે. એ પણ મોટી ઘાંટી; ખાસેથી ત્રાજવે ઉતરવું, તે છે અવળી આંટી. ॥ ૧૯ ॥ બે માંથોડાં ત્રાજવાં નિચાં શી રીતે ઉતરાય: ઉતરે એક હાથે દાંડીઝાલી, તો ત્રાજવા ભમી જાય, ॥ ૨૦ ॥ એક તરફને ત્રાજવે કરે. ઉતરવા ઇચ્છાય; તો એક તરફ તોલ આવેથી; બીજુ ઉંચુ જાય. ॥ ૨૧ ॥ તો તેમાં ચરણ નવ પોહોંચે, થંભે થોડો ઉતરે; બે હાથે બાહાજી રહીને. ત્રાજવે ચરણ ધરે, ॥ ૨૨ ॥ તેથી ત્રાજવાં જાય આત્રાં, ચરણ મહિ લડથડે; લાગે ઝોલ્લો ત્રાજવાને, ચઢનારો નર પડે. ॥ ૨૩ ॥ એ રીતે ત્રાજવે ઉતરતાં. આવવાનિ બહુ આંટી; ત્રાજવામાં ઉભા રહ્યા પછી, ધનુશ ચઢાવતાં ઘાંટી. ॥ ૨૪ ॥ ધનુષને વાંકુ વાળીને, ચઢાવવાનો દોર; એક છેડો નિચે મુકીને, કરવું પડે ઘણું જોર. ॥ ૨૫ ॥ એકજ ત્રાજવે મુકે છેડો, બળ કરે વાંકુ થાય; તે, એક તરફ વાંકુ થાય ને, બીજું ઉંચુ જાય ॥ ૨૬ ॥ તેથી ચરણ થાય પોહોળા, એટલે ઢળે ઘણું; સ્થંભને ટેકો દેઇ ચઢાવે, તો પણ પામે મર્ણ. ॥ ૨૭ ॥ ધક્કાથી ત્રાજવાં જાય આત્રાં, ઊંધે મુસ્તક પડે; એ રીતે એ મોહોટી ઘાંટી, ચાતુર હોય તે ચડે. ॥ ૨૮ ॥ ત્રીજી ઘાંટી નીચું જોઇને, ઉંચુ મારવું બાણ; તે બાણે ત્રણ કામ કરવાં, સમજજો સુજાણ. ॥ ૨૯ ॥ આગ્રહ કરી કેહેતો નથી; સ્થંભે ચઢો નર કોય; સાત વેળા પાળવે તો ચડજો, હીંમત જેને હોય. ॥ ૩૦ ॥ પાછળ મુને

દોશ ન દેશો ત્રતી ન કરશો વ્યાકુળી; એમ ન કહેશો રૂપાળી સારૂં. સૌને ચઢાવ્યા સુળી. ॥ ૩૧ ॥ એવી સભામાં સુચના આપી, છેવટ વદ્યો વચન હવે ઉઠવું હોય તે ઉઠે, ક્ષત્રીનો કોઇ તન. ॥ ૩૨ ॥ વલણ ॥ ઉઠવું હોય તે ઉઠજો, ક્ષત્રીના કોઇ તન, વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે. ઉઠયો જરાસન

કડવું ૯ રાગ દુમાસી દોહરાની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધમહિમાય ॥ ૧ ॥ મગધ દેશનો માલીક ઉઠયો, જબરો જરાસન એટલે બીજા બેસીરહ્યા, જેને ઉઠયાનું મન.॥૨॥ તેમની હોંશો રહી હઇયામાં, આપણો નીસાસો નડજો; આપડો ઉઠવાનો વારો આવે, ચઢતાં જરાસન પડજો. ॥ ૩ ॥ સરવે એવી આશીશ દીધી, ધારીને મન મનસુબો; બે માતાના જાયો જરાસન, જઇ જળ કુંડાળે ઉભો. ॥ ૪ ॥ હોડ કરતો મુછ મરડતો, થયો સભામાં સ્વચ્છ; વસ્ત્ર આભુશણ ઉતારીને, ભીડાવી દીધો કચ્છ. ॥ ૫ ॥ રાખ્યો તોડો ને વાળ્યો અંબોડો, કટી કસીને બાંધે; બાણનો ભાથો ને ધનુષ તે, ભરાવ્યાં ડાબી ખાંધે. ॥ ૬ ॥ કન્યાના રૂપમાં અંજાયો ઘેલી થઈ છે ગતિ; અતી અહંકારનો ભરેલો, કોઇને નમતો નથી. ॥ ૭ ॥ ભીમ કહે ઓ ધરમ વારા, જુઓ જરાસન ચડે જો એ ચડતામાં પડે. તો, જોવાની ગમત પડે. ॥ ૮ ॥ ધરમ કહે મુંઢ મતીના, કોઇનું તાકીયે ભુંડું તેવું કરનાર પ્રાણીનુ કદી ન થાયે રૂડું, ॥ ૯ ॥ એવે જરાસન સુર ભરેલો, ઝડપ તૈયાર થયો; લોચન રાતાં બીહામણાં છે, પાટીયા ઉપર ગયો. ॥ ૧૦ ॥ દ્રુપતી જરાએ સામુ ન જુએ, જોયા કરે સહુ સાથે; સ્તંભે જઈ જુહાર કરીને, દ્હિત્રી બાળમાં બાથ. ॥ ૧૧ ॥ એક પગ મુકયો થંભ ઉપર, ચઢવાનું મન કીધું; તવ દ્રુપતના શેવકોએ, પાટીયું તાણી લીધું. ॥ ૧૨ ॥ તેવોજ બીજો ચર્ણ ઉપાડયો, સુર ભર્યો સુસોટ છાતી વરાણે સ્થંભના ઉપર. દડ બડ મુકી દોટ. ॥ ૧૩ ॥ જોર ઝપાટે સુર સપાટે., સુંસરો ચાલ્યો જાય; ચઢવાની એની ઝડપ જોઇ, સૌ સભા વીસ્મે થાય . ॥ ૧૪ ॥ ઓ ગયો રે ઓ ગયો એ, મચ્છ્ની વેધન કરશે; બીજા સરવનો ફોકટ ફેરો. રૂપાળી કન્યાને વરશે. ॥ ૧૫ ॥ એમજ સરવે આશા મુકી, બેઠા ક્ષત્રી કુંવર; જબરો જોધ્ધ જરાસન ચઢયો, ઉંચો ગયો ગાઉ ચાર. ॥ ૧૬ ॥ એટલે પ્રભુએ સામું જોયું, જાણ્યું કે મચ્છવેધ થાશે, દાસ દુખીયા પાન્ડવ માહારા. આવેલા પાછા જાશે. ॥ ૧૭ ॥ કયાં

લગી વનમાં વેડશે કષ્ટી, એમ જાણી કામ કીધું; જરાસનનું કૃષ્ણ પ્રભુએ બળ બધું હરી લીધું. ॥૧૮॥ શરિરમાંથી શક્તા નાઠી, શ્વાસ ઘણેરો ચડીઓ; એકાએક એનો જીવ ગભરાયો, સ્થંભને બ્હાજી પડીયો. ॥ ૧૯ ॥ પરશેવાના જેભેજેસ છુટયા, કાયા થરથર કંપે; ઉંચુને નીચુ જુએ તો, આભ અવની નવ સુજે. ॥ ૨૦ ॥ લીલાં પીળાં દેખાય આંખે, વાયો વાયું રામશેર; મોળ વછુટીને ઊલટી થઇ ગઇ, ચઢી ગયા બહુ ફેર. ॥ ૨૧ ॥ જરાસન મન એમ વિચાર્યું, દીવસ વાંકો મ્હારો, રૂપાળીના રૂપે રોળાયો. હવે થયો મરનારો. ॥ ૨૨ ॥ એવે સુધ બુધ રહી નહીને, પ્રાણજ ઉંચો ચઢીયો, હાથ પગ સ્તંભથી છુટી ગયા; આવીને જળમાં પડીયો. ॥ ૨૩ ॥ સરવે સભા ખડખડ હશી, દીકરા એનો રૂઠયો; એટલે દીકરો દમઘોસ કેરો; સુરો શીશુપાળ ઉઠયો. ॥ ૨૪ ॥ જેવો જરાસન જળમાં પડયો, તેવો જળે તાણી દિધો, જળને સ્વભાવે ઉપર આવ્યો, શેવકે ખેંચી લીધો. ॥ ૨૫ ॥ ઊંધો કરી ઝોલા ખવરાવ્યા, એ કાવ્યું પીધેલું પાણી; એટલે દ્રોણીક ગોર આવ્યા. ક્રોધે વદ્યા મુખ વાણી. ॥ ૨૬ ॥ આવો જરાસન કાષ્ટને આસન, વ્હેવારમાં શી રીસ; એમ કહીને મુગટ લીધો, બેસો ઉઘાડે શીશ. ॥ ૨૭ ॥ જરસને જોયું નીચું, બહુ ચીંતામાં પેઠો; જળ કુંડાળે કાષ્ટને આસન, ઉઘાડે માથે બેઠો. ॥ ૨૮ ॥ નીચું ઘાલીને રડવા લાગ્યો, વીખ મળે તો ખાવું; ઓ પ્રથવી મા માગ દે તો, તુજમાં સમાઇ જાવું. ॥ ૨૯ ॥ એવે શીશુપાળ એમ બોલ્યો, સાંભળો જરાસન; તમે તો તાતનું નામ બોળ્યું, હું કરૂ મચ્છવેધન. ॥ ૩૦ ॥ જરાસન કહે બળતાને બાળે, અહંકાર એને નડજો; આડે આવજો પુન્ય મ્હારૂં, એ શીશુપાળ પડજો. ॥ ૩૧ ॥ વલણ ॥ પડજો શીશુપાળ એ, ધરિયો છે અહંકાર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, સુણજો શ્રોતા સાર.

———(૦)———

કડવું ૧૦ રાગ ચોપાઇની ચાલ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળ જનમેજે રાજન; શીશુપાળ છે બહુ હંકારિ, એણે વસ્ત્ર દીધાં ઉતારી. ॥ ૧ ॥ એણે કચ્છ ભીડાવી દિધો, ખાંધે ધનુશ ભાથો લીધો; ગણે સરવ સભાને તુચ્છ; અભીમાનથી મરડે મુચ્છ. ॥ ૨ ॥ ગયો પાટીએ ધરીને હામ, જઇ સ્થંભે કીધી સલામ; બાથ ભીડવા ને મન કીધું, તવ શેવકે પાટીયું લીધું. ॥ ૩ ॥ તેવો ચેતી ચાલ્યો ચડી ચોટ, દાખી હૈવત મુકી દોટ; વાયુ વેગે ચાતુર નર ચડતો. જાય

જોરમાં પાછો ન પડતો. ॥ ૪ ॥ એતો નેત્રની ચોટ ન ચુકે, જોઇ જોઇને પગલુ મુકે; સહુ સભા કરે વીચાર, એને નહી આવે ભુલ લગાર. ॥ ૫ ॥ કામ કરશેને કન્યા વરશે, બીજા આવેલા પાછા ફરશે; એની ચઢવામાં છે ચતુરાઇ, જરાસનથી ચઢે છે સવાઈ. ॥ ૬ ॥ એ તો પંચાણું ક્ષોણીનો ધણી, તેમાં હીમ્મત હોયે ઘણી; એમ બોલે સકળ સભાય, એવે ગાઉ સાડાચાર જાય. ॥ ૭ ॥ એનું મછ વીંધવા મન મોહ્યુ, તવ જામદીસે સામુ જોયું; ભકતને કાજ કપટ કીધું, એનું બળ પળમાં હરી લીધું ॥ ૮ ॥ રહ્યા દાઢ ગાઉ ઉંચો ત્રાંસ, ગઇ શકતીને ચઢીયો સ્વાસ; આવ્યા મોઢે ફેણ ફીસોટા, અધવચ વળ્યા મરબડ ગોટા. ॥ ૯ ॥ ગભરાયોને વીચાર લાગ્યો, વાંકુ કર્મ તે હું હાંઇ અભ્યો; અરે આ રૂપાળી દ્રુપતિ, મ્હારે તુજને વરવું નથી. ॥ ૧૦ ॥ વરવા માટે ચઢયો હું ધાઇ, હવે જીવતો જવા દે બાઇ; એવા સંકલ્પ મનમાં કરતો; સ્થંભે રહયો રહયો થરથર. ॥ ૧૧ ॥ વાયુ વાગો મેસરમેર, શીશુપાળને ચઢીયા ફેર; સુધ્યસાન ગઇ લડથડીયો, હાથ પગ છુટયાને પડીયો. ॥ ૧૨ ॥ જળમાં ડુબી ઉપર આવ્યો, તેવા રાયે ખેંચી લેવરાવ્યો; જોદ્ધા ખવરાવી આકાવ્યું પાણી, થઇ ગઇ આબરૂ ધુળધાણી, ॥ ૧૩ ॥ આવી જોરે મુગટ લીધો લેઇ, સોપ્યું કાષાસન ગાળ દેઇ; પડયો તેથી સઉનું મન મ્હોયું, પછી જરાસને ઉંચુ જોયું. ॥ ૧૪ ॥ બોલ્યો જરાસન તે વારે, કહો લગ્ન તમારૂં કે વારે; મ્હોટી પડતીતી મુજમાં ખોડ, ભાઇ આવો બેસો મહારી જોડ. ॥ ૧૫ ॥ એકલો ન્હોતો શોભતો હું તો, ભલે થયો મારા જેવો તુતો; શીશુપાળનું કાંઇ ન ચાલ્યું, જોડે બેઠો ને નીચું ઘાલ્યું. ॥ ૧૬ ॥ અરેરે આ મેં શું કર્યું કામ, મારા બાપનું મેં બોળ્યું નામ; હાવું જીવ્યાથી ભલુ મરવું; જરાસન કહે મરી શું કરવું. ॥ ૧૭ ॥ એમ બેઠા વાળીને મન, બેશી રહ્યા સભા સહુ જન; હતિ ઉઠવા સહુને ઇચ્છાય, તેણે સમાવી, મનમાંય. ॥ ૧૮ ॥ આવા આવા ચઢી પડયા રાય, ત્યારે બીજાની શી ગતી થાય; એમ ભાગી સરવની હામ, રઝળ્યું મચ્છવેધન કામ. ॥ ૧૯ ॥ વળણ. ॥ કામ રઝળ્યું દ્રુપત તણુ, મીથ્યા કરે સહુ સોર; કંઇક કહે દુરીઓધન તણુ, કરમ કરે છે જોર.॥

———(:o:)———

કડવું ૧૧ રાગ સાખીની ચાલ,

વઇશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને

સંભળાવું, આવપરવ મહીમાય. ॥ ૧ ॥ એવે સમે શલ્લરાજા ઉઠયો, પુષ્ટ શરીરનો ભારે; સકળ સભા શલ્લને જોઇ, હસવા લાગી ત્યારે. ॥ ૨ ॥ એવે શલ જઈ જળ કુન્ડ ઉભો, લોકો કહે કેમ ચડશે; થાંભલો એના અંગુઠા જેવો, ચઢતામાં ભાગી પડશે. ॥ ૩ ॥ લાંબો પોહોળોને પોચતો છે, પાંચ પાન્ડવનો મામો, ત્રણ મણનો સુરવાળ પ્હેરેછે, પાંચ મણનો પ્હેરે જામો ॥ ૪ ॥ મુછોના થોભા તણી બહુ શોભા, દેખીતો કેશરી વાઘ; મુસ્તક ઉપર સદાય બાંધે, બાર મણ બોજનો પાઘ. ॥ ૫ ॥ મલ્લકુસ્તાઇ ગદા જુધ જાણે, બાણ જુધ ન જાય કળીયું; જમણે બાહુએ બાંધેલુ રેહે છે, બ્હોતેર મણનુ માદળીયું. ॥ ૬ ॥ વસ્ત્રાભુશણ એણે ઉતાર્યા, થયો સભામાં સ્વચ્છ; જંગાથી તે કટી સુધી, ભલ્લો ભીડાવ્યો કચ્છ. ॥ ૭ ॥ ચઢવનો ચટકો લીધો પટકો, કમ્મર કશીને બાંધે; બાણના ભાથોને ધનુશ તે, ભેરવ્યાં ડાબી ખાધે ॥ ૮ ॥ દ્રુપત રાજાના શેવકોએ કામજ કેવાં કીધાં; એ પાટીયુ બોજ ઝીલે નહી તે, દસ વીસ જુકી દીધાં. ॥ ૯ ॥ તવ શલ્લ પાટીયાં ઉપર ગયો, ચઢવા ત્રતી કીધી; સરવ સભા ટગ ટગ જુએ, બળ કરી બાથ દીધી. ॥ ૧૦ ॥ ભીમ કહે ભાઈ મામા ઉઠયા, કામ થયે ખુશી થૈશું, કોઇક દાહાડો એ કન્યાના, હાથનો કસાર ખૈશું. ॥ ૧૧ ॥ ધર્મ કહે કાંઇ બોલીયે નહી, ઇશ્વરનિ ઇચ્છાય; બેઠા બેઠા ચરચા જુઓ. જુએ છે જેમ સભાય. ॥ ૧૨ ॥ એવે સમે સલ્લ રાજાએ, સ્થંભ ઉપર ડગ દિધાં; એટલે ચાટાં પાટીયાં તે, દાસોએ તાણી લીધાં. ॥ ૧૩ ॥ સલ્લ સપાટે ચઢવા લાગ્યો, છલંગ મ્હોટી મારે; તક્ષપ દે દસ દસ ડગલાંની, ભય જરા નવ ધારે ॥ ૧૪ ॥ સલ્લ રાજાના ચર્ણને ધકકે, સ્થંભ ચઢીગો ઝોલે; થૈ જાય વાંકો ભાગી સરસો, કચ્ચડ કચ્ચડ બોલે. ॥ ૧૫ ॥ સકળ સભા ખડ ખડ હસે, ઘણા વદે એમ વાણી; જો કદી સ્થંભ ભાગી જશે તો, વાળશે કચ્ચર ઘાણ. ॥ ૧૬ ॥ એમ કરે સરવે ચેષ્ટાળી, પણ મુખે એવું બોલે; બેજણ ચઢીને પડ્યા પણ, કો નહી હાંની તોલે. ॥ ૧૭ ॥ એવે શલ્લ ગયો પાચ ગાઉ, જોયા કરે સહુ સૃષ્ટી; ભકતને માટે ભુદરાયે, ઉચી કીધી દ્રષ્ટી. ॥ ૧૮ ॥ આકરશણ બળ શલ્લનું કીધું, એટલે એ તરફડીયો; સ્વાસ મોઢે માતો નથી, સ્થંભને બ્હાજી પડીયો. ॥ ૧૯ ॥ હથળ વથળ જીવજ થયો, ઉકાળો અતી આવ્યો; અરેરે હું કયાં ચઢયો થંભે, વાંકો દીવસ મને લાવ્યો. ॥૨૦॥ આંખે અતી અંધારાં આવ્યાં, ગભરાયુ અંતઃકરણ; શરીરે પરશેવો વળીયો, છુટી ગયા ભુજ ચરણ. ॥ ૨૧ ॥ આ પડયો આ પડયો સૌ કહેવા લાગ્યા, ધરણ આવ્યો પળમાં; આવીને કુંડમાં પડયો જેમ, મધ્વર

પડે જળમાં. ॥ ૨૨ ॥ સર્વે કહે બે પડયાતા તોહે, શું દેખી મન મોહ્યું; શલ્ય રાજા તો પડયો એટલે, ઉંચુ શીશુપાળે જોયું. ॥ ૨૩ ॥ સો બસે શેવક ભેગા થઈને, શલ્યને કાહાડયો બ્હાર; પીધેલું પાણી ઓકાવી નાખ્યું, ક્ષણુ ન લાગી વાર. ॥ ૨૪ ॥ દ્રૂપતના દ્રોણીક ગોર આવ્યા, કહ્યું કટુ વચન; મારવાડ દેશના માલીક બેસો, કાષ્ટ તણે આસન. ॥ ૨૫ ॥ પાવ રેહેવા દેઈને બીરાજો, તવ દીલગીરીમાં પેઠો; અરેરે મને આ શું સુજ્યું, નીચું જોઈ જઇ બેઠો. ॥ ૨૬ ॥ શીશુપાળે કહ્યું કે પાધારો, ઠીક થયો છે સારો; નીચુ જોઈ બેઠા દુખતીતી, હવે તમારો વારો. ॥ ૨૭ ॥ શલ્ય કહે જંપવા દે મુને, તુને લાગુ પાય; તે પછી દંતવક્રત ઉઠયો, જુએ છે સૌ સભાય. ॥ ૨૮ ॥ દમઘોષના એ દીકરો છે. શીશુપાળનો ભ્રાત; તેને દેખીને શીશુપાળે, બોલાવી પુછી વાત. ॥ ૨૯ ॥ કહો બંધુ તમે કેમ ઉઠયા, કીધો શું વીચાર; દંતવક્રત કહે મચ્છ વીંધીને, હું વરવાનો નાર. ॥ ૩૦ ॥ તમો પડયા તેથી તાત તણુ, બોળાઇ ગયું નામ; માટે પાછો જસજ લેવા, મચ્છ વીંધુ આ ઠામ. ॥ ૩૧ ॥ શીશુપાળ કહે વીર મ્હારા, બીચ્યા નમરશો મથી; આપણા બાપના બાપ પાસે ત્યાં મચ્છ દીસતુ નથી. ॥ ૩૨ ॥ માટે આબરૂભેર બેસો, શીદને આવ્યા ઉઠી; તમે નથી પડયા ત્યાં સુધી. છે કાંઈ બાંધી મુઠી. ॥ ૩૩ ॥ એક હાથતો ઉઘડી ગયો પણ, બીજો છે બાંધ્યો હાથ; ત્યાં સુધી કોઇ કરી ન શકે; આપણા ઘરની વાત. ॥ ૩૪ ॥ માટે જઈ સીંહાસન બેસો, ઓરે તાતના તન; એવું સાંભળી નીચુ જોઇને, શલ્ય વધો વચન. ॥ ૩૫ ॥ ચઢીને પડે તો ફીકર નાહી, ઉઠીને બેસે જેહ; શું કાળું મુખ લૈને ઉઠયો. જીવતાં મુઆ તેહ ॥ ૩૬ ॥ ચઢયો ને પડયો તો ઈશ્વર ઇચ્છા, પણ ઉઠીને બેસે; શું જોઈને જગતમાં ફરે, કાં પૃથ્વમાં ન પેસે. ॥ ૩૭ ॥ ક્ષત્રીનો સુત પાછો પડે, તો તેની બગડી બુધ; ક્ષત્રાંણીનો નહિ જાયેલો આવેલો દાસીનું દુધ. ॥ ૩૮ ॥ એવાં વચન શલ્યનાં સુણી. લાગ્યો તનમાં તાપ; સ્થંભ ચઢવા વણુ હું બેસુતો, બ્રહ્મહત્યાનું પાપ. ॥૩૯ ॥ શીશુપાળે કપાળ કુટયું, શલ્લે ખેલ લડાવ્યો; પોતાને ઉચુ જોવાને સારૂં, બંધવ મહારો ચઢાવ્યો. ॥ ૪૦ ॥ ચઢયો ચઢાવે પડયો પડાવે, વટલેલો વટલાવે; નાક કટટો નાક કટટા કરે, આભડેલો અભડાવે. ॥ ૪૧ ॥ એવામાં દંતવક્રને સભામાં, ઉતાર્યા સણુગાર; વસ્ત્ર ઉતારી કચ્છ ભીડાવ્યો, ખાંધે લીધાં હથીઆર ॥ ૪૨ ॥ પાટીએ જઇને થંભે બ્હાજ્યો. ચઢવાનું કામ કિધું; દ્રૂપત રાજાના શેવકોયે, પાટીયું તાણી લીધું. ॥ ૪૩ ॥ દોઢ ગાઉ તે ઉંચો ગયો, પ્રભુયે વીચાર્યું એમ; આ દ-

ત વક્ત ભક્ત છે મ્હારો, ઊંચેથી પાડું કેમ. ॥ ૪૪ ॥ એમ જાણી એનું બળ લીધું, એટલે એ ગજરાય; મચ્છના સાંચી દ્રષ્ટી કરે તો, માછલાં નવ દેખાય. ॥ ૪૫ ॥ અરેરે હું શીદને ચઢયો, મુજ બુદ્ધી થઈ કાચી; ભાઈનું કહ્યું મેં નવ માન્યું, વારતા એની સાચી. ॥ ૪૬ ॥ હવે શો ઊપાય ઊતરવાનો; એવે સમે અડબડીયો; હાથ પગ એના છુટી ગયાને, આવીને જળમાં પડીયો. ॥ ૪૭ ॥ શીશુપાળે હાથ ગરયા, મ્હારૂં કાંઈ ન ચાલ્યું; બન્ને બંધુ બન્યા સરખા, એમ કહી નીચું ઘાલ્યું ॥ ૪૮ ॥ શેવકોએ દંતવક્તને, જળથી કાહાડયો બ્હાર; ઓલા દેહને પાણી ઓકાવ્યું. ગોર આવ્યા તે વાર. ॥ ૪૯ ॥ ગોર કહ્યું ધન્ય દમઘોસ નંદન, ધાર્યું કર્યું તમે કામ; એક બાપના બે દીકરા તે, બેઊએ બોળ્યું નામ. ॥ ૫૦ ॥ એમ કહીને મુગટ લીધો, કરે કોનાપર રીશ; શીશુપાળની જોડે જઈને, બેઠો ઉઘાડે શીશ. ॥ ૫૧ ॥ શીશુપાળે તવ ડબકો દીધો, મુમતમાં બોજ ખોયું; શલ્ય કહે ભાઈ ભલે પડીયો, પોતે ત્યાં ઊંચું જોયું. ॥ ૫૨ ॥ ચારે નામઆ ચઢીને પડયા, અતિ હાહાકાર હોય; પછી સહુની હીમ્મત ભાગી, ઊભો ન થયો કોય. ॥ ૫૩ ॥ દ્રુપત રાજાએ આશા મુકી, નહી ચાલે કોની હામ; છત્રપતી જો આવ્યા હોત તો. થાત મ્હારૂં કામ ॥ ૫૪ ॥ પવન ગમની સાંડ આપી, મોકલીયો છડીદાર; દુરીયોધનને જૈ તેડી આવો, કહીએ ન કરશો વાર. ॥ ૫૫ ॥ સાંઢણી લઈ છડીદાર પોહોચ્યો, જૈને કહ્યા સમાચાર; દુરીયોધન કહે પીઠી ચોળાવો, મામા ન કરશો વાર ॥ ૫૬ ॥ મામાએ બોલાવી માનુનીયોને, ગીતાં મંગળ ગાય; દુરીયોધન બાજઠે બેઠો, પીઠી સારૂ વર રાય. ॥ ૫૭ ॥ વલણ ॥ બેઠો પીઠી ચોળાવવા, જે દુરીયોધન રાવ; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, અછકલો એ રાય. ॥

———(:०:)———

કડવું ૧૨ રાગ ધોળનો.

પીઠી ચોળે, પીઠી ચોળે પ્રાંત આણીરે; વરરાજાને, ચઢાવે ગંગોદક પાણીરે. ॥ ૧ ॥ અત્તર ફુલેલ, તેલ શરીરે ચોલ્યાંરે; ગીતાં ગાતી, સુંદરી શરીયા ઘોળેરે. ॥ ૨ ॥ વરરાજાથી. હોડમાં દર્શી દેવાયરે; કરે અતી, ઊતાવળ મામાયરે. ॥ ૩ ॥ કાઢે ધાંટા ચીકણાગ મુકી હેનેરે; ઘણું થયું વરને નવરાવવા હવેનેરે ॥ ૪ ॥ એટલે બીજે, બાજઠે કરાવ્યું સ્નાનરે; શરીર લુછી, વરને કર્યા સાવધાનરે. ॥ ૫ ॥ વરરાજ બોલ્યા, મામા મને દીપાવે, સહુથી શોભ્રુ, તેવા શણગાર પેહેરાવોરે. ॥ ૬ ॥ મુજને દેખી, કન્યાને

મન થાય ચટકારે, જામો પેરાવો, મને ચીરીને પટકારે, ॥૭॥ દ્રષ્ટી ન લાગે, હું ન બીહાનું કે ન ઝબકુંરે; મામા માહારે. ગાલે કરો કાળુ ટબકુંરે ॥ ૮ ॥ તવ મામાયે, પેહેરાવ્યાં વસ્ત્ર સણુગારરે; આગળ અછાબા, બાંધીને કર્યો તૈઆરરે. ॥ ૯ ॥ મામાયે તો મોઢે જરા ગશી મેંશરે; કહ્યું હવે, જા ભાઇ ઘોડે બેશરે ॥ ૧૦ ॥ વરરાય બોલ્યા, મામા લ્હાવો વીતાડોરે; તમે મુને તેડીને ઘોડે બેસાડોરે. ॥ ૧૧ ॥ એટલે મામે, વરને તેડ્યો તે વારરે; કરણ બોલ્યો કાહાડો વરરાજાને બ્હારરે. ॥ ૧૨ ॥ તવ મામાયે, વરરાયને બ્હાર લીધોરે; સુણગારેલે, ઘોડે બેસાડી દિધોરે. ॥ ૧૩ ॥ વરરાય બેઠો, થઇને ઠીકા ઠીકરે, બેસતામાં દસવીસ થઇ છે છીંકરે. ॥ ૧૪ ॥ વરરાય બોલ્યો મામા આ શુકન કેવારે; મામે કહ્યુ, દસવીસ કન્યા મળે એવારે. ॥ ૧૫ ॥ મામે લાવી વરને શીફળ આલ્યુરે; દુરીયોધનને, હસીને ભુજમાં ઝાલ્યુરે ॥ ૧૬ ॥ વરરાય બોલ્યો, શેવકથી મુને ન લજાવોરે; એકેક લક્ષના, દાગીના સહુને પેહેરાવોરે ॥ ૧૬ ॥ અગીઆર ક્ષોણી, શેન્યાના જોદ્ધા જેહરે; દીધા દાગીના, પેહેરીને ત્યાર થયા તેહરે. ॥ ૧૮ ॥ આગળ ચાલે, શેન્ય ક્ષોણી અગીઆરરે; પુંઠળ ગાતી, નવાણું ભાઇની નારરે. ॥ ૧૯ ॥ વાજતે ગાજતે વરઘોડો લેઇ નિકળીયારે; ગયા દરવાજે, તેવા ત્યાં કાગ કળકળીયારે. ॥ ૨૦ ॥ લીરમ વીદુર, હરેણને ફીરપાચારરે; સરવે આવ્યા, નગ્રના દરવાજા બ્હારરે. ॥ ૨૧ ॥ પછી સરવે, સુંદરીને ત્યાંણી ખાળીરે; નરનિ રાણી, વેર બેઠી છેડો વાળીરે. ॥ ૨૨ ॥ પછી બેઠા, હાથી ઉપર વરરાયરે; પુંઠે બેઠા ચમ્મર ઢોળે મામાયરે. ॥ ૨૩ ॥ કરણ કહે ઉતાવળો પંથ ઝાલોરે; વાર ન કરશો, વર રાયને લેઇ ચાલોરે. ॥ ૨૪ ॥ વાગતે ડંકે, સરવ ચાલ્યા જાયરે; મારગમાંતો, અત્તરના છંટકાવ થાયરે. ॥ ૨૫ ॥ ભાટ ચારણ, આવીને યાચક યાચેરે; તાલને રથે, થૈ થૈ અપછર નાચેરે. ॥ ૨૬ ॥ સાંઢણીવાળો, આગળ ગયો છડીદારરે; જૈને કહ્યા સભામાં સમાચારરે ॥ ૨૭ ॥ સરવે જાણ્યું, આવીયો દુરીયોધનરે; દ્રુપત રાજા, ઘણો થયો પરસનરે. ॥ ૨૮ ॥ એવે આવ્યો છત્રપતિ સભા પાસરે; એટલે ઉઠ્યો, દ્રુપત ધરી ઉલ્લાસરે. ॥ ૨૯ ॥ સામો ચાલ્યો, લેઇ સાકરનાં પાણીરે; એટલે સરવે, ક્ષત્રીની સભા વીખરાણીરે. ॥ ૩૦ ॥ સઉ ક્ષત્રીએ, મનમાં કર્યો વાચારરે, જેએ સાંકાં, આવ્યો સઉનો સરદારરે. ॥ ૩૧ ॥ એવી રીતે સભામાં હોકારો હોયરે; ભુજ જોડીને, સામા આવ્યા સહુ કોયરે. ॥ ૩૨ ॥ બેશી રહ્યા, પડેલા પુરશ ચારરે; બેશી રહ્યા, જાદવ બ્રહ્મ કુંમારરે. ॥ ૩૩ ॥ ॥ વલણ ॥ વિપ્ર જાદવ બેશી રહ્યા, બેશી રહી પ્રજાય; વ્યાસ વચન કહે,

કથા, સાંભળજો શ્રોતાય.

——(૦)——

કડવું ૧૩ સું

॥ હરી માંડયો વીલાપ, પાપી માણસરે. એ રાગ. ॥

થયો સ્વયંવરમાં પોકાર, દુરીયોધન આવીયોરે; સામા ગયા સૌ ક્ષત્રી કુંવાર, દુરીયોધન આવિયોરે. ॥ ૧ ॥ રાજા દ્રુપતે ઉલટ આણી, દુરીયોધન આવીયોરે; પાવા લાવ્યો સાકરનાં પાણી, દુરીયોધન આવીયોરે. ॥ ૨ ॥ ભલે પધાર્યા સર્વના સુભા, દુ. સામા આવી સૌ કર જોડી ઉભા દુ૦ ॥ ૩ ॥ પાયાં પાયાં સાકરનાં પાણી દુ૦ સરવેની ગતી ગભરાણી. દુ૦ ॥ ૪ ॥ કોઇથી ઘ ટો કાઢી ન બોલાય; દુ૦ કોઇથી છાની વાત ન થાય. દુ૦ ॥ ૫ ॥ એવી છત્રપતીની બીક, દુ૦ નવ્ય ખવાય ઉદ્રસ છીંક. દુ૦ ॥ ૬ ॥ પાપીની દ્રષ્ટી જે પર જાય, દુ૦ તે ક્ષત્રીની કંપે કાય. દુ૦ ॥ ૭ ॥ અંધ સુત છે ગર્વનો ભરીયો. દુ૦ પછી હાથીથી ઉતરીયો. દુ૦ ॥ ૮ ॥ ચાલ્યો હાથમાં શ્રીફળ ઝાલી.દુ૦ તેની પુંઠળ સૌ જાય ચાલી. ॥ ૯ ॥ પેઠો સભામાં અંધ તન, દુ૦ જઇ બેઠો ઉંચે આસન દુ૦ એના પેઠા પછી સહુ પેઠા. દુ૦ એના બેઠા પછી સહુ બેઠા. દુ૦ ॥ ૧૧ ॥ આવ્યે આવ્યો સરવનો ભુપ. દુ૦ સહુ સભા થઇ ચુપા ચુપ. દુ૦ ॥ ૧૨ ॥ વલણ. ॥ સભા સહુ સજડ થઇ, કોથી નવ્ય બોલાય; વ્યાસ વલ્લભ વાની વદે, આછકલો દેખાય.

——(૦)——

કડવું ૧૪ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશંપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, મછવેધનો મહીમાય. ॥ ૧ ॥ સકળ સભા સજડ થૈને, બેઠી છે ચુપા ચુપ; સરવ સામી દ્રષ્ટી કીધિ હસ્તીનાપુરને ભુપ. ॥ ૨ ॥ એવામાં ધીરે રહિ બોલ્યો, વ્રકોદર સુખ વાત; જુઓ ધરમભાઇ આવ્યો આછકલો, દુષ્ટ તમારો ભ્રાત. ॥ ૩ ॥ ધર્મ કહે તું બેશ છાનો, કેવો શોભે રણધીર; ગમે તો ગમે તેવો છે, તો પણ આપણો વીર. ॥ ૪ ॥ એ આવ્યો ત્યારે સભા શોભી, નહીંતો પડતું ઝાંખું; એના આવ્યાથી કેવું શોભ્યું સભાનું મંડળ આખું. ॥ ૫ ॥ એમ એને સમજાવી રાખ્યો, એવે ભીષ્મ પીતાય; વીદુર પ્રત્યે કેહેવા લાગ્યા, અછકલું દેખાય. ॥ ૬ ॥ શ્રીફળ ઝાલી સુદ્ધ બેઠો છે, સર્વ કરે ચેષ્ટાળી; જાવો જઇ મુકાવો હેઠ, લોક રહ્યુ છે

ભાળી. ॥ ૭ ॥ એટલે ઉઠયા વીદુર કાકા, જે કાનમાં કહી વાત; શીફળ તારૂં મેલ હેઠું, દીસે અછકલી જાત. ॥ ૮ ॥ ભીશ્મ પીતા બહુ કળ કળે છે, દેશે સભામાં ગાળ; તે વેળા નીચું જોવું પડશે હસશે સૌ ભુપાળ. ॥ ૯ ॥ દુરીયોધન કહે કેમ મામા, શું શીફળમાં પેઠું; કન્યા છે તારી તે નહિ કોની, નારીયેળને બાળ હેઠું. ॥ ૧૦ ॥ તવ પાપીયે નીચુ મુકયું, કરી ગરજના ત્યાંય; કયાં ગયોરે આવ્ય હાંઇ, ઓરે ઓ દ્રુપત રાય. ॥ ૧૧ ॥ તવ દ્રુપતરાય થર થર ધ્રુજયો, ગોરને જોડયા હાથ; છત્રપતી મને બોલાવે છે, ચાલો તમે મુજ સાથ. ॥ ૧૨ ॥ મુજને શું પુછશે શું કેહેશે, માંડશે ઉધડો લેવા; માટે મારી સાથે પધારો, એમને ઉત્તર દેવા. ॥ ૧૩ ॥ મારાથી કાંઇ કેહેવાશે નહી. કાળજુ ફફડે મ્હારૂં, ગોર કહે ચાલ હું આવું છું શું કહે છે જોઉં વારૂ ॥ ૧૪ ॥ એમ કહી દ્રુપત નીચું ચાલી, હાથ જોડીને ઉભો; કાળજુ કંપે કાયા ધ્રુજે, છત્રપતિ છે સુબો. ॥ ૧૬ ॥ દુરીયોધન ધાંટો કાઢી બોલ્યો, મનમાં વરી હંકાર; કન્યા લાવી પરણાવી દે મુને, કેમ કરે છે વાર. ॥ ૧૭ ॥ દ્રુપત ... તેને ઉત્તર આપે, બોલ્યા ગોર વચન; દ્રુપતને પુછશો નહી કાંઇ મને કહો રાજન ॥ ૧૮ ॥ દુરીયોધન કહે શું કેહેવું તુ, કન્યાને ઝટપટ લાવો; વાર કર્યાનું કારણ શું છે, લાવિ મને પરણાવો. ॥ ૧૯.। ગોર કહે તમે સાંભળો જરા, છો કુળવંતા દીવા; એકાએક કન્યા માગો છો નથી કર્યા કાંઈ ઠહીવા ॥ ૨૦ ॥ આતો સ્વયંવર સભા છે, મચ્છાવેધન કરો; એટલે એ કેન્યા તમારી, સુખરૂપે તમે વરો. ॥ ૨૧ ॥ છત્રપતી કહે મછવેધ કેવો શુ કામ કીધું આરંભ દ્રૌણીક કહે જુઓ જળ કુંડમાં દ્વાદશ ગાઉનો સ્થંભ. ॥ ૨૨ ॥ તે સ્થંભે ચઢવા આપ ઉઠો, છ ગાઉ ત્રાજવે જાવો; બે ત્રાજવે બે ચરણ મુકી, ધનુશ પછી સ્હાવો. ॥ ૨૩ ॥ તેને ચઢાવી બાણ ચઢાવો, ઓ બળીયા રાજન નીચું જોઈને ઉંચુ મારી, વીંધો મચ્છ લોચન. ॥૨૪ ॥ તેને તે બાણે પુંછ વીંધો. એટલું હૈવત દાખો; તેને તે બાણે મછ ઉપાડી, આ જળ કુંડમાં નાખો. ॥ ૨૫ ।- સુરાપુરા છો પ્રાક્રમ એટલું; રાજ્ય સભામાં કરો; એટલે તમે પુજ્ય અમારા, રૂપાળી કન્યા વરો. ॥ ૨૬ ॥ તેમાંથી જો ચઢતાં પડયા, કાં પડો અધુરે કામે; તો તો બેસણું ઉચાડે માંથે, પેલા બેઠા તે હામે. ॥ ૨૭ ॥ તવ પાપીએ તે પાસ જોયું, પડેલાનું મન હાલ્યું; છત્રપતિથી સરમાયા તે, ચાર બાણે નીચું ઘાલ્યું. ॥ ૨૮ ॥ તે જોઈને અતી આકળો થયો; બોલીયો છત્રપતી; શું કાંઇ અમે જેવાતેવા, સ્થંભે ચઢનાર નથી

॥ ૨૯ ॥ તાઇ પીંજરા ધણાક ચઢે, કોણ તમારી તોલે; માટે અમે તો નહી ચઢવાના, ગર્વનાં વચન બોલે. ॥ ૩૦ ॥ બળ્યો મછવેદ બળી સભા, પરણાવિ દો કન્યા; અહ નહી બેશી રેહેવાના. થાશે મ્હોટા અન્યા. ॥ ૩૧ ॥ ગરજના કરી ગોરે કહ્યું. બોલ ન બોલીસ ખોટો, મ્હોટાઇ મુકીદે મ્હારી પાસે, તું તારા ઘરનો મ્હોટો. ॥ ૩૨ ॥ મછવેધને ને સભાને બાળે બાળને મ્હોઢું તારૂં; જેમ ફાવે તેમ કેમ બોલે છે, કેવું દીસે સુખ સારૂં. ॥ ૩૨ ॥ વરબનીને વરવા આવ્યો, છેકજ ચઢયે ઘોડે; કામ કર્યા વણજાજે પાછો ઘેરજ કાળે મોઢે. ॥ ૩૩ ॥ મછવેધ કર્યા વીના તને, નહિ મળે કન્યાય; એમને એમજ વરવી હોય તો, વરશે તારી માય. ॥૩૪॥ એ કન્યા નહી દ્રૂપત કેરી, છે એ દીકરી મહારી; હીંમત ન હોય કામ કર્યાની, તો મુક લવારી તારી. ॥ ૩૫ ॥ દ્રૂપત રાય તાબેદાર તારો, અમે તાબેદાર નથી; બ્રાહ્મણ કેરો કોણ મુરબ્બી, સમજ છત્રપતી. ॥ ૩૬ ॥ ઉંચ દીસે પણ પણ જાતી છે, મેં લીધો જાણી; નીચા વિના મ્હોઢામાંથી તો, નિકળે નીચ વાંણી. ॥ ૩૭ ॥ જનમે ઉત્તમ જનેતાને, પેટ કદી નીચ કોય; ઉત્તમ વર્ગમાં ગણાય તો પણ. તાત બીજો કોક હોય. ॥ ૩૮ ॥ તે વણ વેણ ન નીકળે નીચાં, નીચાં કત્ય ન ધારે; હવે લાંબી વાત ન કરતો, બેશી રહે તારે ભારે. ॥ ૩૯ ॥ એમ કહી દ્રૂપતને લીધો, સકળ સભા ભાળે; ખેંચોટી તેડી લાવિને, ઉભા જગ કુડાળે. ॥ ૪૦ ॥ દુરીયોધન કહે કેમ મામા. ગોર તો ઘર ચાલ્યું; રોફ બધો બેસાડી દીધો, આપણું કાંઇ ન ચાલ્યું, ॥ ૪૧ ॥ ઉલટી બે ચાર ગાળો ખાધી, કહે મામા કેમ કરવું; મામો કહે મછાવેધ કરી. એ કન્યાને વરવું. ॥ ૪૨ ॥ છત્રપતી કહે થભે ચઢશું, થનારૂં હોય તેમ થાય; પણ મુજ પેહેલા કેમ આવ્યા સભામાં સહુ રાય. ॥ ૪૩ ॥ રાખી નહિ મ્હારી મરજાદા, નીત્યાન આવું ફાવે; ચઢયા પડયા માટે સપડાવું, ફરી પેહેલા નવ આવે, ॥ ૪૪ ॥ મામો કહે એતો વાત સાચી, કેમ ન રાખે માપ; તારૂં કહ્યું સાંભળવું પડસે, તું સહુનો મા બાપ. ॥ ૪૫ ॥ વળણ ॥ સહુંનો તું મા બાપ છે, સહુ તુજ તાબેદાર; સરવે રેહેશે સાંભળી, કોણ સામો બોલનાર.

———(:o:)———

કડવું ૧૫ રાગ થેકાવળી.

દુષ્ટ ઉઠયો સભાની માંય, હવે કોઇ ઉઠીયેરે; એમ કહે દુરીયોધ-

નરાય, હવે કોઈ ઉઠીયેરે. ॥ ટેક ॥ હું આવ્યો હવે કેમ ન ઉઠો, શું બેઠા થઈ ચુપરે; જોઉં જો કેવા ચડો છો થંભે, કેવા છો જબરા ભુપ. હવે. ॥ ૧ ॥ આવ્યા છો સહુ આશા ભરેલા, રૂપે બનીને રૂડારે; મારા આવ્યા વિના કામ ન થયું, હાથે પેહેરો તમે ચુડા હવે. ॥ ૨ ॥ આછી હોરણી ઓઢીને નાચો, આંખમાં આંજો મેશરે; ખાઇ ખાઇ ખાલી કાયા વધારી, થયા ભાવરવાની ભેશ હવે. ॥ ૩ ॥ માહરા આવ્યા વણ આવ્યા સભામાં, ન થયું કોઇથી કામરે; ત્યારે શું સમજીને આવ્યા, બોળ્યાં બાપનાં નામ. હવે. ॥ ૪ ॥ મ્હોટાની મરીયાદા ન રાખી, કન્યા વરવા આવ્યારે, ક્ષત્રાણીનું દુધ લજાવ્યું, તૈ લુટીયાને ધાવ્યા. હવે ॥ ૫ ॥ ક્ષત્રાણીને ઉદર જનમ્યા; ઓધ્યા કરાવી વેઠરે; મનશ થૈ શીદને અવતરીયા, પથ્થર પડીયા પેટ. હવે ॥ ૬ ॥ છેવટ પડી જરૂર મહારી, તે તો પ્રગટે છે તાપરે, શું પેહેલા તમે જાણતા નહોતા, નથી આવ્યો હજી બાપ. હવે. ॥ ૭ ॥ વલણ. ॥ બાપ હજી આવ્યો નથી. જાણ્યા વણ ધરી હામ; ઓછું પાત્ર છલકાઈ ગયો કેહે છે વલ્લભરામ. ॥

કડવું ૧૬ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મછીવેધ મહીમાય. ॥ ૧ ॥ ઓછું પાત્ર છલકાઇ ગયો; બોલ્યો ફાવે તેમ; કોણ બોલી શકે એના સામુ, કોણ કહે કહ્યું કેમ. ॥ ૨ ॥ કૃષ્ણ પ્રભુથી નવ્ય ખમાયું, ઉઠીને વચ્ચમાં આવ્યા; હાં હાં છત્રપતિ આ શું બોલો, સહુ ક્ષત્રીને લજાવ્યા; ॥ ૩ ॥ મ્હોટાનું મ્હોટું મન જોઇએ, ગંભીરતા તે મ્હોટાઈ; છોટાં વચન બોલવાથી, દેખાય છે છોટાઇ. ॥ ૪ ॥ આવું બોલવું તમને ન ઘટે, નીચ નીચું વેણ બોલે; તાબાના ક્ષત્રીના માતા પીતાછો, એ તમ પ્રજા તોલે. ॥ ૫ ॥ હવે ક્ષમા કરી આસન બેસો, ડબકો દેશે ગુરૂ દરોણ; દુરીયોધન કહે ઓ ભરવાડા, તું મને કેહેનાર કોણ. ॥ ૬ ॥ તું ભરવાડો તું પીંડારો, ગાયો તણો ચારનારો, છાશ પીને મ્હોટો થયેલો, મામા મારી મારનારો. ॥ ૭ ॥ બ્રાહ્મણનું અન માગી ખાનારો, કેમ મ્હારા સામું બોલે; કોણ મુને તુ સીખ દેનારો, શું તુંછે મુજ તોલે. ॥ ૮ ॥ કૃષ્ણ કહે હું નથી તમ તોલે, ઠીક મ્હારી વાતો વરણી,તુજ તોલે કયાંથી આવું તારી, મા આખલાને પરણી. ॥ ૯ ॥ ક્ષત્રીને ત્યાં અવતર્યો છે, તેમાં શું મ્હોટાઇ લાવે, પણ પેહેલો પીતા આખલો તે, તેનો અસર આવે. ॥૧૦॥ ભેગ વના ઉંચ કુળનાની, બુદ્ધી આવિ નવ ચાલે;

આખલાની જાત અવળી હોયે, જ્યાંને ત્યાં શીંગડાં ઘાલે. ॥ ૧૧ ॥ પ્રભુ કહે સમજો સહુ સભા. નંદીનો થયેલો ભેમ; તેથી એની બુદ્ધી જુદી છે, હાંડીયા જેવો વધ. ॥ ૧૨ ॥ આ દ્રષ્ટાંતથી સીધાન્ત લેવું, શ્રોતાયે રાખવી સુદ્ધી; ઉંચ હોયે પણ ભેળ થયા વણ, નવ્ય બને નીચ બુદ્ધી. ॥ ૧૩ ॥ નીચ બુદ્ધી વણ નીચું ન બોલે, નિચાં કત્ય ન કરે; આખલે હસ્ત મેળાપક કીધો, એટલામાં ગુણ ફરે. ॥ ૧૪ ॥ ઉંચ હોયે પણ નિચી વાણી, તેથી જાણવો નીચ; નીચાને ન હોય શીંગડાં પણ, બુદ્ધીનો કાદવકીચ. ॥ ૧૫ ॥ જે જન હોયે ખોટા તેને, ખરૂં કહે ખાર લાગે; ખરા જનને ખોટું કહો.કાળજડામાં વાગે ॥૧૬॥ એ છે રીતી અનાદીની મ્હોટા જને કેહેણુ કીધું; પ્રભુએ સેજ કહ્યું તેમાં દુષ્ટે વણું ખેચી લીધુ. ॥ ૧૬ ॥ સેજ શીખામણે નાચ જાતી, ખોટું ખેંચી લેશીશ; બોધમાં કટુ વચન સુણતાં, નીચાને પ્રગટે રિસ. ॥૧૮॥ નીચ ઉંચ જાણવો તે ઉપરથી, પ્રભુએ કહ્યુ એમ; દુરીયોધન કહે જુઓ મામા, આતો બોલે જેમ તેમ ॥૧૯॥ કર્ણ કહે બોલીને બોલાવ્યા, તેં બહુ માંડયા છે ચેન; મામો કહે તારી મા ખતરાઈ, ખતરાઈ મારી બેન ॥૨૦॥ એટલે દુરીયોધન એમ બોલ્યો, શામ સમાવો તાપ; મેં કાંઇ તમોને નથી કહ્યું, આસન બેસો આપ. ॥ ૨૧ ॥ પ્રભુ કહે તુજ તાબાના તે સાંભળી રહ્યા કાન; પણ પારકે ઘેર નહી કે વાયે, શું કરવું છે તોફાન. ॥ ૨૨ ॥ દુષ્ટ કહે મારે કૈં નથી કરવું; જાઓ જુગજીવન; એમ કહી આસન પર ગયા તવ ગયા દેવકી તન, ॥ ૨૩ ॥ સકળ સભા થઈ બહુ રાજી પ્રભુએ કહ્યુ ઠીક; અન્યા ભરેલું જેમ તેમ બોલે, ન ધરે કોની બીક. ॥૨૪॥ કાળું મોઢું લેઇ આસન બેઠો, દુષ્ટ દુર્યોધન; પછી મામાની ને કર્ણની પ્રત્યે, બોલ્યો દુષ્ટ વચન. ॥ ૨૫ ॥ કહો આપણે કેમ કરવું. બહુ બોલેલું નડશે; મામો કહે બોલ્યા પરમાણે, સ્થંભેતો ચડવું પડશે. ॥ ૨૬ ॥ દુરીયોધન કહે માંછલું ઉંચું, ત્રાજવામાં ઊપાદી; ચડતાં પડુ પડુને મરૂં, તો કોણ ભોગવે ગાદી. ॥ ૨૭ ॥ મામો કહે શું માંછલું જુએ, ત્રાજવાં શું જુએ સાર; જો જરૂખામાં કન્યા બેઠી, વીજળીના ચમકાર. ॥ ૨૮ ॥ તવ પાપીએ કન્યા નીરખી. હરખ ચમક થાય; ઓરે મામા હાવી કન્યા, નથી ત્રીલોક માંય. ॥ ૨૯ ॥ સ્થંભે ચઢું મછવેદ કરૂં ભત્યમ મ્હારૂં ભાંગીશું; સફળ જનમ થાશે માહરો, રત્ન હું રંકને મળીયું ॥ ૩ ॥ એના હાથનો મારા હાથની, સાથે મેળાપક થાશે; પરણતાં એના હાથ કેરો, કંસાર આ મ્હો ખાશે ॥ ૩૧ ॥ બહુ પલકાયો મન મલકાયો, મામીને વધ્યો વચન;

આવ્ય માહારી કને જવાબ દેવા, પંચાળના રાજન. ॥ ૩૨ ॥ દ્રુપત કહે ગોર મ્હારાજા, બોલાવે મોટા રાય; દ્રોણીક કહે આવું છું જોડે, જવાબ દેવા ત્યાંય. ॥ ૩૩ ॥ એમ કહીને બેઉ જણ ચાલ્યા, આવીતે ઉભા સાથ; દ્રુપત દ્રુજતો નીચું ઘાલી, જોડી રહ્યા છે હાથ ॥ ૩૪ ॥ છત્રપતી કહે ગોર મહારાજા, ઉઠું હું સર્વનો ધણી. મછવેધ કરીએ કન્યા વરીએ, પરઠો પેહેરામણી. ॥ ૩૫ ॥ ગોરે રહ્યું પાણી પેહેલાં, મોજડાં શીદ ઉતારે, કાહ કરીને ઘર ગામ સઉ લે, કાંઇ ન ખપે એમારે. ॥ ૩૬ ॥ દુર્યોધન કહે જાવો ઠેકાણે, હવે નથી કાંઇ વાર; એટલે દ્રુપતને ગોર ગયા, બોલ્યો અંધ કુમાર ॥ ૩૭ ॥ ઓ મામા કદી ચઢતાં પડુ, તે થાય છે મનસુબા; તમેને કરણ ઝીલી લેવા, જળ કુન્ડ રેહેજો ઉભા. ॥ ૩૮ ॥ કરણ કહે શુકનમાં તો, શબ્દ છે આગળ તારા; આવાં આવાં વચન બોલી, કરે ફજેતા અમારા.॥૩૯॥ હ્યો ત્યારે ઉઠુ છું સભામાં; બોલીયો છત્રપતી; પણ મામા રૂપાળી કન્યા, સામુ જોતી નથી. ॥૪૦॥ મ્હારા સામુ કેમ ન જુએ, કોઇ સાથે કેવરાવો; છેવટ છુટકો મુજ વણ નથી, માટે સામુ જોવરાવો. ॥ ૪૧ ॥ મામો કહે એ શું કેવરાવ્યે. ગણાઇએ ગુમાર; દુર્યોધન કહે પરણ્યા પછી, ખાવાની મારે માર. ॥ ૪૨ ॥ મામો કહે પછી ચાહ્ય તે કરજે, તવ ઉઠયો અભીમાની; કન્યાના સામુ જોયા કરે પણ, કન્યાતો જુએ શાની. ॥૪૩॥ એટલે દ્રુપતીની દાશીઓએ, દ્રુપતીને કહ્યું એમ; અરે બાઇ છત્રપતી ઉઠયા, સામુ ન જુઓ કેમ. ॥૪૪॥ એટલે કરોધ કરીને બોલી, દાસી પ્રત્યે દ્રુપતી; એ અભીમાની એ અહંકારી, મારા લાયક નથી. ॥ ૪૫ ॥ દાશી કહે. ગમે તેવો પણ, એને ઘેર જવાનું; દ્રુપતિ કહે એ પીટયાથી, કામ નથી થવાનું. ॥ ૪૬ ॥ દાશી કહે કે જોઇએ છીયે, કોનું સાચુ વચન; એવે આવ્યા જળ કુંડાળે, દુષ્ટ દુરીયોધન. ॥૪૭॥ વળણ જળ કુંડાળે આવીયો; દુષ્ટજ દુરીયોધન; ચાળા ચટકા બહુ કરે, વલ્લભ વદે વચન. ॥

કડવું ૧૭ રાગ ધન્યાસરીની ચાલ,

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; બિસ્તારી તુજને સંભળાવું આધ પરવ મહીમાય. ॥૧॥ ભરી સભામાં જળકુંડાળે, ઉભો દુરીઓધન; કન્યાના સામું જોઇ રહયો છે, લબ્ધ થયું છે મન. ॥૨॥ એવે સર્વ સભા કકળેલી, દુષ્ટને પાતક નડજો; પુન્ય સરવનું આવી, ચઢતાં પાપી પડજો ॥ ૩ ॥ પડેલા ચારે નીચું ઘાલ્યું છે; તે મનમાં એમ ધા-

રે; સ્થંભે ચઢતાં પાપી પડીને, હાથમાં આવે કયારે. ॥ ૪ ॥ એવે વ્રકોદર ધરમ પ્રત્યે બોલ્યો કે અહંકાર નડજો; તમારો દુરીયોધન ભાઇ, ચઢતાં હેઠે પડજો. ॥ ૫ ॥ ધર્મ કહે ઓ મુંઢમતીના, એ શું બોલ્યો વચન; એ પડે તેમાં આબરૂ ઘટે, આપણુને લાન્છન. ॥ ૬ એમ કહીને છાનો રાખ્યો, દુષ્ટ થયો તવ સ્વચ્છ; ભરી સભામાં વસ્ત્ર ઉતાર્યાં. ભીડાવી લીધો કચ્છ ॥ ૭ ॥ પગમાં તોડો માંથે અંબોડો, જુએ સકળ સભાય; જોઇ જોઇ સહુ મશ્કરીઓ કરે, મોઢે નવ કેહેવાય. ॥ ૮ ॥ રહ્યો છે અકડ દીસે છે ફકડ, દંત વતી હોઠ કરડે; મનડું હીસે દાઢયો પીસે, મુછોના થોભા મરડે ॥ ૯ ॥ ચાળો ચટકો જરીનો પટકો, લેઇને કમ્મર બાંધે; બાણુનો ભાથો અને ધનુશ તે, ભેરવ્યાં ડાબી ખાંધે. ॥ ૧૦ ॥ મુખવાસ ચાવે સહુને બતાવે, થુંકેછે પચકારે; વારે વારે જુએ કન્યાના સામું, આંખો ઘણી ચમકારે ॥૧૧॥ એમ કુલક્ષણી કરતો ચાળા, અભીમાનિ સરવથી; સભાને નમવાનું ઘેર ગયું પણ, સામુએ જોતો નથી. ॥ ૧૨ ॥ કોને ન નમતો કોને ન ગમતો, ભમતો કન્યામાં લક્ષ; પછી પાટીયા ઉપર ચાલ્યો, ચતુરા સાંમાં ચક્ષ ॥ ૧૩ ॥ ચાલે લટકમાં વરવા ફટકમાં, કરવું ધાર્યું કામ; પાટીયે થૈને થંભે આવ્યો, થંભને કરી સલામ ॥ ૧૪ ॥ ચઢુ કે ન ચઢુ ભય ભાસે છે, જુએ છે સઘળો સાથ; જેહ થનાર હશે તે થાશે, થંભે ભીડાવી બાથ. ॥ ૧૫ ॥ પછી પગ દીધો થંભને દે, શેવકોએ શું કીધું; આડું પાટીયું મુકયું હતું તે. ખર ખર ખેંચી લીધું. ॥ ૧૬ ॥ પાટીયું લેતામાં પુરણુ પાપી, ચેતિ ગયો ચડી ચોટ; મછવેધ કરૂં રૂપાળી વરૂ, કહીને મેલી દોટ. ॥ ૧૭ ॥ દડબડ દોડયો વાયુને વેગે જાય છે જોર ઝપાટે; જરા ન ડરતો છલંગ ભરતો, ચઢે છે સુર સપાટે. ॥ ૧૮ ॥ બહુજ બળથી ચાલે છે કળથી, કાયા થકી નવ કાંપે; થેકડા મારે કુદે વધારે, વાંદર પેઠે ટાંપે. ॥ ૧૯ ॥ નેત્ર ન ચુકે ચરણુ મુકે, જાણે ન આવે જોર; કેવી રિતે ચાલ્યો જેવી, પતંગ મામે દોર. ॥ ૨૦ ॥ વાયુને વેગે સુસરો ચાલ્યો સઉ સભા વાશમે થાય; આવી રીતે કોઈ ન્હોતુ ચડીયું, સરવથી સવાયો જાય. ॥ ૨૧ ॥ ગમે એટલું આપણુ બધા, બોલીયે એનું ખોટું; તે બોલેલું મોઢામાં પેસે, મ્હોટાનું ભાગ્ય મ્હોટું" ॥ ૨૨ ॥ એના ભવીશની એ કન્યા છે, તે ટળી આટલી વાર; ભાગ્યા વીના ભામની લેવા ગયા, ચઢીને પડીયા ચાર. ॥ ૨૩ ॥ મછવેધ કરશે, કન્યા વરશે, એમ હોકારો થયો; જોતા જોતામાં અભીમાની, પોણા છ ગાઉ ગયો. ॥ ૨૪ ॥ ઓ ગયો ઓ ગયો સઉ કેવા લાગ્યું, બોલવું સહુનું નકામું. એટલામાં

અંતરયામીયે, જોયું દુષ્ટના સામુ. ॥ ૨૫ ॥ જાણ્યું કે આ તો જઇ પોહોચ્યો, નીશ્ચે મછવેધ કરશે; મ્હારૂં ધાર્યું માહારા મનમાં રહેશે, પાન્ડવ પાછા ફરસે. ॥ ૨૬ ॥ એવું જાણી પુરશ પુરાણી, કપટ કૃષ્ણે કીધું; ઊંચા જવા દેઇ, બળ હરીનું લીધું. ॥ ૨૭ ॥ શરિરમાંથી શક્તા ગઇ કે, સ્વાસ ઘણેરા ચલીઆ; આકુળ વ્યાકુળ જીવજ થયો, થંભને વ્હાજી પડીઓ. ॥ ૨૮ ॥ જીલજો મામા જીલજો મામા, પુર્ણ મળ્યાં છે પાપ; ઉચેથી પોકાર કરે કોણ, સાંભળે એનો બાપ. ॥ ૨૯ ॥ પોણા છ ગાઉ ઉંચો વાયુ, વ્હાયો મેરસમેર, તેમ લાગ્યો ઘણો ગભરાવા. ચઢી ગયા બહુ ફેર. ॥ ૩૦ ॥ અરેરે હું તો પડવાનો, મરવાનો આજ હોણ; મ્હારો પૈસો પુંજી મારિ; ગાદી ભોગવશે કોણ. ॥ ૩૧ ॥ રૂપાળી કન્યા દેખીને, લોભાઇ બુદ્ધિ મારી; ઓ કન્યા તેં ગજબ કીધો, સઉના જીવ લેનારી. ॥ ૩૨ ॥ જીવતો મુને ઉતરવા દે, લાગુ તુજને પાય; મારે તુને નથી પરણવું. તું તો માહરી માય ॥ ૩૩ ॥ તે રીતે ટળવળવા લાગ્યો, કાયા થરથર ધ્રુજે; ઉંચુ ને નીચુ જુએ તો, આભ અવની નવ સુજે. ॥ ૩૪ ॥ પરશેવાના જેમ વછુટયા, શરીર શીતળ થાય; રૂંવાડે રૂંવાડાં થઇ ગયાં ઉભાં. લીલુ પીળુ દેખાય. ॥ ૩૫ ॥ આંખે અંધારાં આવવા લાગ્યાં, ઉલટી થઈ અપાર; નસો નરમ થઇ ગઈ કે, ભુજ છુટયા તે વાર. ॥ ૩૬ ॥ થંભેથી વછુટયો પાપી, જેવાં વચન એ ભાંખ્યો; તેવા ફળ દેવા પ્રભુએ, ઉંધો કરીને નાંખ્યો. ॥ ૩૭ ॥ ઉંધો પડીયો થાંભલો નડીયો, વાગ્યો ને લેલાટ ફુટયું; તેવાજ તમર ચઢી ગયા, રૂધીર ઝાઝુ છુટયું. ॥ ૩૮ ॥ જળ હેલકારે ઉપર આવ્યો, સેવક કાઢયો બ્હાર; ઝોલા દેઇને પાણી પીધેલુ, ઓકાવ્યુ તેણી વાર. ॥ ૩૯ ॥ સકળ સભા ખડખડ હશી. કોપ પ્રભુએ કીધો; એટલે દ્રોણીક ગોર આવ્યા, મુગટ ત્યાં લેઇ લીધો. ॥ ૩૯ ॥ શકુની મામો આવ્યો સભામાં કરે અતી ઉચાટ; અગની લાવી શેક કરીને, પાટયો બાંધ્યો લેલાટ. ॥ ૪૦ ॥ દ્રોણીક કહે ઉઘાડે માંથે, બેસો કાષ્ટ આસન; એટલે દરોણીક પ્રત્યે બોલ્યો, ધ્રતરાષ્ટ્રનો તન. ॥ ૪૧ ॥ મ્હારાજા અમે નહી જેવા તેવા, સર્વ તણા સરદાર; ચાર બેઠા પણ હું કેમ બેસુ, બોલતાં કરો વિચાર. ॥ ૪૨ ॥ દરોણીક કહે ધીકાર તુને, થયું નહી આ કાજ; ઉંચુ જોઇને શું બોલે છે, નથી આવતી લાજ. ॥ ૪૩ ॥ પેહેલી બાહુ ફુલાશો મારિ, શઉને કરયો તીછકાર; તાત તણું તેં નામ બોળ્યું, ઓ અંધાના કુંવાર. ॥ ૪૪ ॥ મામો કહે શીદ તકરાર કરે. વીચાર કરી લે હૈએ; એવું જાણજે ઉઘાડે માંથે; ઘરમાંજ બેઠા છીએ. ॥ ૪૫ ॥ કુષ્ટે કહ્યું બરોબર મામા, શાનું પ્રયોજન ખોયું; ચાર ચઢીને પ-

ઠેલા હતા, તેમણે ઊંચુ જોયું. ॥ ૪૬ ॥ અંત્ર તણો સુત બેસવા ગયો, કાષ્ટ તણે આસન, ચાર જણાએ વચમાં બેસાડયો, પધારો દુરીયોધન. ॥ ૪૭ ॥ તવ ચારેની વચમાં બેઠો, બોલીયો જરાસન; કેમ પેહેલી દીધિ સર્વેને ગાળો, એ આખલાના તન. ॥ ૪૮ ॥ શકુની કહે કે એ દરજોધન, ઘરમાં મછવેધ કરજે; તારી માને બે તેવો ત્રીજો જઇ, ગાંધારીને વરજે. ॥ ૪૯ ॥ દુરીયોધન કહે સાહુ તેમ બોલો, ધારેલું કામ કરશું; રૂપાળી કન્યા કયાં છે જવાની, અમેજ એને વરશું. ॥ ૫૦ ॥ એમ માંહો માંહી ટટો ચાલ્યો જુએ ક્ષત્રી સંતાન; શકુનીને દ્રોણીક આવ્યા, કરી ગયા સમાધાન. ॥ ૫૧ ॥ સકળ સભા બેસી રહી છે, ઊભુ થતુ નથી કોય; દુષ્ટનો પ્રધાન કર ! રાજા, છેવટ ઊભો હોય. ॥૫૨ ॥ એટલામાં મકોદર બોલ્યો, સાંભળો ધરમરાય, તમારા ભાઇએ અજવાળ્યું, ભરી સભાની માંય. ॥ ૫૩ ॥ વલણ ॥ અજવાળ્યું ભરી સભા મહી, એવે ઉઠયો કર્ણ. કામ તેથી થાશે નહીં એ પણ ઢળશે ધર્ણ.

———:(○):———

કડવું ૧૮ રાગ મારૂની ચોપાઇ

બોલ્યા વેશમપાયે વચન, સાંભળ જનમેજે રાજન; બોલ્યા ધરમ સાંભળ વીર, બેશી રહે થઇને સ્થીર. ॥ ૧ ॥ એવે કારણ સભામાં ઉઠયો, એનો વાંકો દીવશ રૂઠયો; એને સકળ સભા ભાળે, જઇ ઉભો જાળ કુંડાળે. ॥ ૨ ॥ દીઠો દુરીયોધને ભુપાળ, એને પડી પેટમાં ફાળ; આનો કરણ મછવેધ કરશે, એતો રૂપાળી કન્યા વરશે. ॥ ૩ ॥ હું તો વર રાય પાકો જાણું, વરે જાનૈયો ખોટો દેખાણું; એવું સમજીને બોલ્યો એમ, કહો કરણ ઉઠયા કેમ. ॥ ૪ ॥ બોલ્યો કરણ ખોવાઇ લાજ, કરૂ મછાવેધન આજ. ॥ ૫ ॥ જાન લાવ્યાને પાછા ફરીયે તેથી વિશ્વમાં લાજી મરીયે; સુણી છત્રપતી બોલ્યો વાત, તમે બેસી રહો મુજ ભ્રાત. ॥ ૬ ॥ જશ રહો લાજ હો જાય મારી, જોવું કોણ વરે છે નારી; કહિ મામાને બોલાવ્યો, તવ શકુનિ ઉઠીને આવ્યો. ॥ ૭ ॥ બોલ્યો દુરીયોધન મુખ એવું, ઉઠયો કરણ તે દીસે કેવું; વરે જાનૈયોને વર રહે, તેથી જગતમાં કેવું કહે. ॥ ૮ ॥ માટે સાંભળો કરણ વિર, તમે બેસી રહો રણધીર; કદી કામ કરવાહોય મન, તો તો પાળો મહારૂં વચન. ॥ ૯ ॥ થંભે ચઢી કરો કામ તમો, પણ પેરણિએ કન્યા અમો; બોલ્યો કરણ સાંભળો રાય, નથી વરવાની મુજ ઇચ્છાય. ॥ ૧૦ ॥ કામ કરી ઉત-

રશું અમો, પછી પ્રેમદા પરણો તમો એમ કહીને દીધું વચન, દીધી આગના દુરીયોધન. ॥ ૧૧ ॥ મામા કામ એનાથી થાશે, હવે એ કન્યા ક્યાં જાશે: લોકે મશ્કરી કીધી ભારી, પણ કન્યા થઇ મ્હારીને મહારી. ॥ ૧૨ ॥ બોલ્યો મામો વાત મરમથી; મેં તો જાણી છે તારા કરમની; બોલ્યો રાય મામા ચીત્ત ધરો, વીવા સામગ્રી ત્યારે કરો. ॥ ૧૩ ॥ મામો જઇ બેઠો ઠેકાણે, વસ્ત્ર ઉતાર્યાં કર્ણે તે ટાણે; થયો ભરી સભામાં સ્વચ્છ, એણે બીડાવિ લીધો કચ્છ. ॥ ૧૪ ॥ લીધો બાણનો ભાથો ધનુશ, ગયો પાટીએ ધરીને હુંશ; જોડયા સર્વ સભાને હાથ, પછી થંભે બીડાવી બાથ. ॥ ૧૫ ॥ એણે ચડવાનું મન કીધું તવ દાસોએ પાટીયુ લીધું; રાજા કરણ બહુ બળવાન, દોટ મુકી રવિ સંતાન. ॥ ૧૬ ॥ એ તો વાયુ ને વેગે ચડીયો. જઇ ખીલાને બ્હાજી પડીયો; છે છ ગાઉ ખીલો ને ત્રાંસ, તેણે લટકી ખાવા લાગ્યો શ્વાસ. ॥ ૧૭ ॥ તવ હરખાયો દુરીયોધન, મામા ચડયો કરણ રાજન; હવે કન્યામાં મતી પેઠી, મામા નીચ્ચે માહારે બેઠી. ॥ ૧૮ ॥ મામા કહે ન બોલીએ કશું, કામ થયા પછી શેર થશું; એવે કરણ રાય ને જોઇ, આશા મુકી બેઠા સહુ કોઇ. ૧૯ ॥ એવે કૃષ્ણે વિચાર્યું એમ, હવે કરણનું કરૂં કેમ; એ છે ભક્ત અને દાતાર, એને પીડાય નહી લગાર. ॥ ૨૦ ॥ નહી પીડુ તો કામ કરશે, દુષ્ટ દુરીયોધન કન્યા વરશે; મ્હારા પાન્ડવ પાછા જાશે, માહારી ધારણા મીથ્યા થાસે, ॥ ૨૧ ॥ એમ જાણી નારદ સંભાર્યા, તેવા આવી ને ઉભા ધાર્યા; પુછયુ કૃષ્ણને નારદ રૂશી, કહો તમારી કેવિ ખુશી. ॥ ૨૨ ॥ કહયુ કૃષ્ણે કરણને ઉતારો; ધાર્યો થાય મનસુબો મહારો; તવ નારદજી કહે વારૂ, જુઓ જુક્તા કરી ઉતારૂ. ॥ ૨૩ ॥ વલણ ॥ ઉતારૂં હું કર્ણને જોજો જુક્તા આજ; વલ્લભ વદે એમ બોલીને; ગયા નારદ મહારાજ.

———:(•):———

કડવું ૧૯ સોભાગ્યની દેશી.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું. મછવેધનો મહીમાય. ॥ ૧ ॥ નારદ રૂશી થાતા ખુશી. દ્રૂપતીને ધામ ગયા; તવ સતીએ બે ભુજ જોડયા; કીંકર પર કરી દયા ॥ ૨ ॥ પધારો મ્હારાજા પધારો મહારાજા, મુને કરી પાવન: એમ કહીને બેસવા માટે કન્યાએ આપ્યું આસન ॥ ૩ ॥ તવ નારદજી આસન બેઠા. જોણે અતી ઉચાટ; શીશ ધુણાવે હાડ ફફડાવે, બે ભુજ દીધા લેલાટ ॥ ૩ ॥ આંખ્યોનાં ઝર ઝરીઆં લાવ્યા, ઉતારી નાંખ્યુ મુખ; દ્રૂપતી તવ પુછવા લાગી.

મ્હારાજ શું દલ દુખ. ॥ ૫ ॥ આ વેળા તો હરખવું જોઇએ, તેમ છતાં શી ઉદાશી; સાચુ કેહેજો સોગન મહારા, કેમ થયા છો નીરાશી. ॥ ૬ ॥ નારદ કહે શું પુછે છે, તારી ચીંતા નથી તને; તારે માટે પેઠી ઉદાશી. ગભરાટ થયો મને. ॥ દ્રૃપતી કહે ઓરે મહારાજા, દલમાં ન ધરશો દુખ; શા સારૂ મનમાં મુજવાવો, કહી દો મારે મુખ. ॥ ૮ ॥ નારદ કહે સ્થંભે ચઢયો છે, તેની તું ન જાણે વાત; પુછી જો તારી દાશીયોને, કોણ કરણની માત. ॥ ૯ ॥ નથી એનાં મા બાપ જગમાં; કુળહીન જાતીમાં રાશી; વળી જગતમાં લાન્છન મોટું, એની જનેતા દાશી ॥ ૧૦ ॥ ક્ષત્રીની પુત્રી દાશીના પુત્રને, પરણે તો આહાકાર; વળી નથી એ રાજ્યવંશી. કરિ લે કાંઈ વીચાર. ॥ ૧૧ ॥ સહુ લોક વાતો કરવા લાગ્યું, અવળી ગંગા વેહેશે; નેવ તણાં નિર મોભ ચઢવાનાં, રાજ્યની કન્યા લેશે. ॥ ૧૨ ॥ એવી વાતો ચાલી છે તારી, સાંભળી કાળજુ બળીયું; તેથી તુજને કેહેવા આવ્યો. ભવીશ વાંકુ વળીયું. ॥ ૧૩ ॥ એ બાઇ વર કાંઇ મળે નહી તો, વીશ ઘોળીને મરજે; પણ આવાને કાઢજે પાછો, બીજો મળેતો વરજે. ॥ ૧૫ ॥ એવાં વચન સાંભળી બોલી, દ્રૃપતી મુખ વચન; ઓ મહારાજા હેઠા ઉતારૂં. નહી વરૂ દાશી તન. ॥ ૧૬ ॥ એમ કહિને આગના કીધી, જાવો દાશી તમે ચાર; જળકુન્ડ જઇને શંખ વગાડી, ઝાહેર કરો વિચાર. ॥ ૧૭ ॥ તવ ચાર દાશી શંખ લેઈ ચાલી, ઉતરવા તે ઠામ; નારદ કહે જાવું છું હું તો, ન લઇશ મહારૂં ના. ॥ ૧૭ ॥ એમ કહી અંતરધ્યાન થયા, સૌ સભા જુએછે ખુબી, ચાર દાશી સભામાં આવી, જળ કુંડાળે ઉભી. ॥ ૧૮ ॥ શંખ વગાડી નાદજ કીધો, સાંભળ રાજા કરણ; જોજે તું મછવેધન કરતો, ઉતર પાછો ધરણ. ॥ ૧૯ ॥ રાજનિ કન્યા નહી વરે તુને, તારીતો જાત છે રાશી, એક તો પ્રધાન બીજુ છે લાન્છન, તારી જનેતા દાશી. ॥ ૨૦ ॥ તે માટે તને નહી વરે કન્યા, માટે કરીશ નહિ કામ; કામ કરીશ તોયે પાછો જવાનો, સાંભળે છે તમામ. ॥ ૨૧ ॥ એવું કહયું શંખને શબ્દે. સાંભળ્યું કરણે કાન; અરરર મુજને મેહેણું દિધું, કીધું મહારૂં અપમાન. ॥ ૨૨ ॥ એમજ જાણી થંભને વળગ્યો, ગણોક ક્રોધે ભરિયો; ભરી સભામાં લાજ લીધી. ખર ખર નીચે ઉતરીયો, ॥ ૨૩ ॥ દાશી શંખ વગાડીને નાઠી, જતી રહિ મહેલમાંય; કરણ ઉતરી ધરણ આવ્યો, મોઢુ ઉતરીયું ત્યાંય. ॥ ૨૪ ॥ દુરીયોધન કહે કરણ વીરા, કન્યાયે લીધી લાજ; વરવાવી મેં આશા રાખતિ, પણ જઇશ પાછો આજ. ॥ ૨૫ ॥ કરણ કહે હવે જો

ચરચા, જેઉજે કોણ કામ કરે, કેનિ માથે સુંઠ ખાધી છે, મ્હેણું દેનારીને વરે. ॥ ૨૬ ॥ હવે કહું અન્યા હેઉ એ કન્યા, રીસ ઘણી છે મને; આભને અવની એક થશે પણ, પરણાવી લેઈ જાઉ તને ॥ ૨૭ ॥ ધીરજ ધરજે નીશ્ચય કરજે. જાણજે કન્યા તારી; દુરીયોધન કહે સાંભળો મા-મા, થઈ હવે સહારીને મારી. ॥ ૨૮ ॥ મામે કહ્યું કે કરણ બોલ્યો, તેમાં ન રાખીશ વેગ; દુરીયોધન કહે કોક કામ કરશે. ત્યારે કરીશું કેમ. ॥ ૨૯ ॥ કરણ કહે કોક ચઢીને, કામ કરે ભલી પેર; એટલે તેને ઉતરતામાં, એક બાણે મારૂં ઠેર. ॥ ૩૦ ॥ કન્યા કોઇને વરવા ન દેવું, તુજને શી ચી-તા પેઠી; છત્રપત્રી કહે સંદેહ ટળીયો, હવે મારે ઘેર બેઠી, ॥ ૩૧ ॥ પછી સૌ સભા બેશી રહીને, ઉભુ થતુ નથી કોય; દ્રુપત રાજા થયો ગભરા-યો, હવે વલે શી હોય. ॥ ૩૨ ॥ કાન્ય થતાં કન્યાએ કેહેર કીધો, ક્રોધે ભ-રાયો કરણ; વીવેક વીવા નથી થવાનો, થાશે કન્યાનું હરણ. ॥ ૩૩ ॥ તે જોવું પડશે મારી આંખે, તેથી ભલુ મહારે મરવું; ઘેર જઇને વીખડાં પીવું માહારે જીવી શું કરવું. ॥ ૩૪ ॥ વળી જાણ્યું કે કોઇ ઉઠે છે, જો-વા લાગ્યો ચોપાસ; પણ સભામાંથી કોઈ ન ઉઠ્યું, પુરણ પડીયો ત્રાસ, ॥ ૩૫ ॥ દ્રુપતે કહ્યું દરોણીકજીને, જઇ આવું જરા ઘેર; એમ કહીને ત્યાં-થી નીકળીયો, ધારી મરવાની પેર. ॥ ૩૬ ॥ વળણ ॥ મરવું ધાર્યું મન થકી, સાંભળજે તું રાય; વ્યાસ વલ્લભ કથા કહે, સભામાં શું થાય.

કડવું ૨૦ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશંપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધન રહીઆય. ॥ ૧ ॥ સ્વયંવરમાં વાનો ચાલી, કોન ઉઠ્યું કામ કરવા; તેથી દ્રુપત ઘણો ગભરાયો, ઘેર ગયો એ મરવા ॥ ૨ ॥ અરેરે આપઘાત એ કરશે, રહી દ્રુપદની કન્યાણી; બીચારાએ પ્રણ્ય કર્યો તે, સર્વ થયો ધુળધાણી. ॥૪ ॥ એવામાં બળભદ્રજી બોલ્યા, સાંભળો શા-મ શરીર; દ્રુપતનું ધાર્યું ધુળ મળીયું, આરે માહારા વીર. ॥૪॥ માટે સુજને દયા આવે છે, કહોતો ઉભો થાઉ; મચ્છવેધન કરવાને માટે, સભામાં પાડીએ બાહુ. ॥ ૫ ॥ તવ પ્રભુએ એમ વીચાર્યું, તરછટ કરશે ઘાટ; જેટલા ચઢ્યા તેટલા પાડ્યા, પાંચ પાન્ડવને માટ. ॥ ૬ ॥ વળી પાછા મો-ટા ભાઇ ઉઠે, એમ જાણી બોલ્યા મર્મ; હું ન્હાનો ને તમે મોહોટા, કેમ ન રાખો સર્મ. ॥ ૭ ॥ બાળપણમાં શું ગતિ ગઇ તે થઇ રવા ઇચ્છાય; એ-વાં પ્રભુનાં વચન સુણી, બળદેવજી સરમાય. ॥ ૮ ॥ હળધારી કહે આરે

વીશ, નથી કન્યાપર પ્રેમ; દ્રુપતનું થાય છે ધુળધાણી, દયા આવે છે એમ. ॥ ૯ ॥ આ વેળા કુન્તા ફોઇનો, હોય કોઈ કુંઆર; તો તો સવામણ સોનાની મચ્છા, ટકે ન આટલી વાર. ॥ ૧૦ ॥ કૃષ્ણ કહે કુન્તા કુવરનું, કષ્ટ તમે શું કાપો; પાંચમાંનો એક દેખાડું તો, તેને તમે શું આપો. ॥ ૧૧ ॥ બળદેવ કહે બતાવો બંધુ. બરોબર ઓળખી લેવું; તો તો આજ લગીનું સુકૃત, તેને અરપી દેવું. ॥ ૧૨ ॥ વીઠ્ઠલ કહે વચન આપો, બળદેવ વચને ચડીયા; અંતરયામી વચન લૈને, ખડખડ હશી પડીયા. ॥ ૧૩ ॥ પાન્ડવ શાના વચન, શાનું. મશકરિ કરશો કોય; ત્રણ ત્રણ વરશ એમને થયાં, પાન્ડવ તે કયાં હોય. ॥ ૧૪ ॥ તવ બળદેવને ક્રોધ વાપ્યો, કેમ હશી કાઢે તું તો; મારિ મશકરી તેં કરી શું, તારા જેવડો હું તો. ॥ ૧૫ ॥ તવ પ્રભુ કાંઈ બોલ્યા નહીંને, ઉઠી ગયા તે વાર; રાજ્ય સભામાં સંચરીયાએ, પોતે જુગદાધાર. ॥ ૧૬ ॥ ભીશ્મ વીદુર ને દરોણ બેઠા, ચોથા કિરપાચાર; હસ્તે મોઢે આવીયા ત્યાં, પોતે દેવ મોરાર. ॥ ૧૭ ॥ તવ બોલાવ્યા ભીશ્મ પીતાએ પધારો પુર્શ પુરાણી; જુઓ બીચારા દ્રુપત કેરૂં, ખરચ્યું થયું ધુળધાણી. ॥ ૧૮ ॥ દુરીયોધન પડયો ચઢીને, બોળ્યું અમારૂં નામ; અત્યારે અમારા પાંડવ હોય તો, તરત કર્યું હોય કામ. ॥ ૧૯ ॥ અંગારો રહ્યો હીરા હડતાયા, ત્યાં શો અમારો ઉપાય; એટલે સત્ય પુરૂશોના પ્રત્યે, બોલીયા યાદવ રાય. ॥ ૨૦ ॥ પાંડવના તમે વખાણ કીધા, શું તેમનું કષ્ટ કાપો; પાંચમાંનો કદી એક બતાવું, તેને તમે શું આપો. ॥ ૨૧ ॥ તવ ચ્યારે સતીયા એમ બોલ્યા, બતાવો ઓળખી લૈયે; અમારાં સુકૃત આજ સુધીનાં, તેને અરપી દૈયે. ॥ ૨૨ ॥ વનમાળી કહે વચન આપો, તવ દીધાં વચન; એટલે ખડખડ હશી પડયા, પોતે જુગજીવન. ॥ ૨૩ ॥ ભીશ્મ પીતા કહે કેમ હસોછો, હસવું આવ્યું શેમાંથી; પ્રભુ કહે તમે વચન દીધાં, પાંડવ તે હોય કયાંથી. ॥ ૨૪ ॥ ભીશ્મ પીતા કહે શાબાશ તમને, ઓરે દેવાધી દેવ; વૃદ્ધ થયા પણ મશકરીની, ન ગઇ તમારી ટેવ ॥ ૨૫ ॥ ગોવીંદ કહે ગમ્મત વદી. કહિ પ્રભુ સંચરીયા; જઈ પોતાને આસન બેઠા, વચન પોતે વરિયા ॥ ૨૬ ॥ ભક્તને માટે ભુધરજીને, ઘણીક ચીંતાય; આગળથી પેરવી કરી મુકી, ભક્તને વશ જગરાય. ॥ ૨૭ ॥ એલે દ્રુપત ઘેર ગયોને, સંચર્યો સાતમે માળ; વીશનો પ્યાલો ઘોળીને ભરીયો, વ્યાસજી ઉપર કાળ. ॥ ૨૮ ॥ ચોધારે આંસુ ચક્ષુમાં ચાલે, કરે અતી પરીતાપ; વેદમ વ્યાસજી હું તો મરૂં તે, તમારે માથે પાપ. ॥ ૨૯ ॥ એ-

મ કહીને પ્યાલો પોને. મોઢે માંયાં જે વારે; વેદમ વ્યાસજી આવિને ઊભા, પાડયો પ્યાલો તે વારે. ॥ ૩૦ ॥ તમાચો મારી ઢોળી નાંખી, મુખ વધ્યા વચન; શા સારૂ આપઘાત કરે છે, ઓરે મુરખ જન. ॥ ૩૧ ॥ દ્રુપત કહે ઓરે મહારાજા, તમે તો શતરૂ માહારા; જગતમાં વગોણુ કરાવ્યું, બતાવ્યા ઉપાય સારા. ॥ ૩૨ ॥ કેહેણી કરાવી વીશ્વમાં માંથે, પઇસામાં મુકી પુળી, એક રૂપાળી દીકરી સારૂ, સક્તિને ચઢાવ્યા શુળી. ॥ ૩૩ ॥ એવું લાંછન માંથે આવ્યું, હવે જીવીશું કરૂ; તમારા કહેવા પ્રમાણે કરયું તે, વીશ ઘોળીને મરૂ, ॥ ૩૪ ॥ તમોએ માઠી મતી મને દીધી, કામ કોથી નવ થયું, પાંચ પાયાને છઠો ઉતરીયો માંછલુ અદ્ધર રહ્યું. ॥ ૩૫ ॥ વળતી વેદમ વ્યાસજી બોલ્યા, શું ગભરાયો છેક, તારી પુત્રીના લાયક નહોતો, એમાંનો વર એક. ॥ ૩૬ ॥ દ્રુપત કહે પુત્રીના લાયક, કેમ જણાતો નથી; વ્યાસ કહે આવ્યો સભામાં, કામ ઉપર નહિ મતી ॥ ૩૭ ॥ કન્યાનિ એને નથી ઇચ્છા, નહી જસ લેવાનો પ્રેમ; દ્રુપત કહે પ્રેમ વાનાને, ઉઠાડું કરી કેમ ॥ ૩૮ ॥ વ્યાસજી કહે જા તું સભામાં, ગોરને લઇ પરવરજે; રાજા રૂશી જાદવ લોકો, ત્રણે સભામાં ફરજે ॥ ૩૯ ॥ હાથ જોડીને સ્તુતી કરજે, ધરજે પુરણ પ્રેમ; ઉઘાડે છોગે કહેજે સભામાં, જેમ તને કહુ તેમ. ॥ ૪૦ ॥ કહીએ રૂપ રંગનું કામ નથી, ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાત છુપાવી બેશી રહેતો, બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ. ॥ ૪૧ ॥ એટલે ઉઠશે પાપના ભયથી, ચાલશે એની હામ; તેનામાં રૂપ રંગ નહી હોયે, પણ તે કરશે કામ. ॥ ૪૨ ॥ દ્રુપત કહે વારૂ મહારાજા. પાળીશું તમારી વાણ; તેમ છતાં કામ નહી બનેતો, સ્વીશ માહારો પ્રાણ. ॥ ૪૩ ॥ એમ કહીને રાજા ઉઠયો, વ્યાસજી થયા વીદાય; દ્રુપત રાજા આંસુ લુહીને, ચાલી આવ્યો સભામાંય. ॥ ૪૪ ॥ દ્રોણીકને કહ્યું ઓરે માહારાજા, ચાલો તમે મુજ સાથ; એમ કહી સાથે લઇ ગયો, જાદવમાં જોડયા હાથ ॥ ૪૫ ॥ વલણ ॥ પ્રથમ ગયો જાદવ મહી, છે દ્રોણીક ગોર સાથ; વ્યાસ વલ્લભ કહે કરગરે, સહુને જોડી હાથ.

———:(૦):———

કડવું ૨૧ રાગ ઝુલણાની ચાલ.

અરે કોઇ ઉઠો ઉઠો રાય, મચ્છા વીધી વરો કન્યાય; અરે મછ વીધી વરો કન્યાય: હું તો કહું છું લાગી પાય. ટેક. જાદવ સભામાં દ્રુપત કહે છે, કોઇ કરો માહારૂં કામ; નહીતો માહારી મશ્કરી થાશે. જાશે ક્ષત્રીનુ નામ, અરે કોઇ ઉઠો. ॥ ૧ ॥ રૂપ રંગનુ કામ નથી ને ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાત છુપાવી બેસી રહે તેને, બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ. અરે. ॥ ૨ ॥

સર્વ જાદવ તવ પડ્યા વિચારમાં, દ્રુપદ દેછે પોકાણ; જાત છુપાવીને બે ઠેલો, છે આપણામાં કોણ. અરે૦ ॥ ૩ ॥ જદુ કુળમાંથી કોઇ ન ઉઠ્યું; રાજા ઘણો ગભરાય, આક્રંદ કરતો આંસુ ભરતો, રાજ્ય સભામાં જાય. અરે૦ ॥ ૪ ॥ તવ દુરીયોધને મામાને તેડ્યો, જુઓ ગોરને લાવ્યો; ઘેર જઇ વીચારીને માહારો, વિવા કરવા આવ્યો, અરે૦ ॥ ૫ ॥ તવ દ્રુપદ કહે રૂપ નવ જોઇએ, ક્ષત્રી જોઇએ આપ, જાણી જોઇને બેશી રેહે તેને, બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ. અરે૦ ॥ ૬ ॥ દુરીયોધન કહે જુઓ મામા, મુરખો દે છે પાપ; જાત છુપાવીને બેઠેલો, કીયો છે એનો બાપ. અરે૦ ॥ ૭ ॥ મામો કહે છો ફાંફાં મારે, મનમાં નીશ્ચે મને; છેવટ એને આવવું પડશે, કન્યા લેઇ તુજ કને અરે૦ ॥ ૮ ॥ રાજ્ય સભામાંથી કોઇ ન ઉઠ્યું, દ્રુપત અતી અકળાય; આક્રંદ કરતો ને કરગરતો બ્રહ્મ સભામાં જાય. અરે૦ ॥ ૯ ॥ ત્યાં લાગ્યો ફરવાને કરગરવા, સહુ સભા જોઇ રેહે છે; હાથ જોડીને નમ્રતા પુર્વક, કેવું સભાને કેહે છે. અરે૦ ॥ ૧૦ ॥ રૂપ રંગનું, કામ નથી મ્હારે, ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાણી જોઇ જાત છુપાવી ન ઉઠે, તેને બ્રહ્મ હત્યા પાપ. અરે૦ ॥ ૧૧ ॥ તવ ધરમ કહે અરજુન વિરા. વિચાર કરો દલ સાથે; જાત છુપાવિ આપણે બેઠા, પાપ આપણે માંથે અરે૦ ॥૧૨॥ ભીમ કહે સાચુ છે વીરા, કેહેતો દૈવત દાખું; નહી ચડશું પણ કૈં કરશું, થંભ ઉપાડી નાંખુ. અરે૦ ॥ ૧૩ ॥ ધર્મ કહે તમે બેઠા બેઠા, ગુણ ગોવીંદના ગાવો; અરજુન વિરા કુળના દીવા, ઉઠો ઉભા થાવો. અરે૦ ॥ ૧૪ ॥ ભીમ કહે ભલે અરજુન ઉઠે, હું બહુ રાજી થાવું; કામ કરીને નાંખજો પડતું, તમને ઝીલવા આવું. અરે૦ ॥ ૧૫ ॥ અરજુન કહે તમે બેશી રહોતો, ઉઠું મ્હારા વીર; ભીમશેન ભાઈ ચીંતા તમારી, રેહેશે મ્હારે શરીર. અરે૦ ॥ ૧૬ ॥ વળણ ॥ તવ ભીમ કહે ચીતા તજે, ઓરે મ્હારા વીર; વલ્લભ વદે વાયુ તને, દીધી ધારણ ધિર.

———:(૦:———

કડવું ૨૨ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તજને સંભળાવું, મછવેધન મહિમાય. ॥ ૧ ॥ ધરમરાયની આગના લઇ, ઉઠ્યો ઇંદ્રનો તન; મોઢે ને માથે કેશ ઉગેલા, જોઈ રહ્યા સહુ જન. ॥ ૨ ॥ તંગીઓ ફરતુ અંગ પેહેરેલું, ફાળીયું બાંધેલું શીશ; મારગ જાતે સભામાં પેઠો, જપતો શ્રી જુગદીશ ॥ ૩ ॥ દ્રુપનરાજા લાગ્યો નીરખવા, આ

કોણ ઉભુ થાય; બ્રહ્મ સભામાં આગળ આવી, દરૂમને લાગ્યો પાય. ॥ ૪ ॥ એ મહારાજા આગના આપો, સ્થંભે ચઢુ હું આપ; મછાવેધનનુ કામ કરૂં તમારે પુન્ય પરતાપ. ॥ ૫ ॥ તવ દરૂમરૂશી ગાભરા બન્યા, આણે તો આ બરૂ લીધી; જુઓ વીચારથી આગના માગે. કેવી ફજેતી કીધી. ॥ ૬ ॥ વિચારથી સહુ વીસ્મય પામ્યા, આ તે શું કેહેવાય; મછવેધ કરવાનિ આગ્ના માગે, સાચુ કે જુઠુ કળાય. ॥ ૭ ॥ એવે અંતરયામી ઉઠીને, આવ્યા બ્રહ્મ સભાય; એટલે એમને પુછવા ચાલ્યો, સામો દરૂપતરાય ॥૮॥ એ મહારાજા આ કોણ ઉઠયું છે, દીસે છે કુપાત્ર, પ્રભુ કહે કુપાત્ર એ ન્હોય એ, જાણજે તારો જમાત્ર. ॥ ૯ ॥ દરૂપતને તવ માઠુ લાગ્યું, મહારાજ બોલો વીચારી; ન કેહેવાનું વચન કોહો છો, ઘેહેલા થયા ગીરધારી. ॥ ૧૦ ॥ ડાહાપણ તમારૂં હવે મેં જાણ્યું, કટુ વાણિ થઇ કેવી; પ્રભુ કહે તે ખોટુ પડે તો, કરીશ માહારો બનેવી. ॥ ૧૧ ॥ તવ દરૂપત વિચારમાં પડીયો, આ શું બોલે અવીનાશ; પછી બેઉ આંગળીએ વળગી, ગયા દરૂમની પાસ. ॥ ૧૨ ॥ આવી દરૂમને કે વા લાગ્યા, કૃષ્ણે કર્યુ ચરીત્ર; એ મહારાજા આગના માગે, શું એ તમારો માત્ર. ॥ ૧૩ ॥ અટલે દરૂમને જવાળા ઉઠી, વીકટ વીચાર ધાર્યો; મોહન સરીખા મશ્કરી કરે, મુને લજવી માર્યો. ॥ ૧૪ ॥ દરૂમરૂશી કહે કૃષ્ણ પ્રભુજી, હું ઓળખું નહી એને; પ્રભુ કહે ઓળખો નહીતો, આવી નમ્યો છે શેને, ॥ ૧૫ ॥ એવું સાંભળી અતિ અકળાયા, રીસ હળાહળ લાગે; ગોવીંદ કહે ન ગભરાશો, શું તમ પાસે માગે. ॥ ૧૬ ॥ દરૂમરૂશી કહે કેડવો કાપડી, દીવશ એનો રૂઠયો; આગના માગે છે માહારી પાસે, મછવેધ કરવા ઉઠયો. ॥ ૧૭ ॥ પ્રભુ કહે ત્યારે આગના આપો, થવાનું હશે તે થાશે; થંભે ચડશે મેહેનત પડશે, તેમાં તમારૂં શું જાશે. ॥ ૧૮ ॥ દરૂમ કહે કેમ એવું બોલો, આગના કેમ અપાય; એનાથી કામ બને નહી તો; વચન મીથ્યા જાય, ॥ ૧૯ ॥ પ્રભુ કહે કાંઇ નહિ જાય મીથ્યા, શું કરવા મત તાણો; દરૂમરૂશા કહે હું ઓળખું છું, તમે તે વાત ન જાણો. ॥ ૨૦ ॥ માહારા મઠ પાસે રેહેનારૂં, ગોવીંદ ગુણ ગાતુ તું; અન તણા ઉધારા નીત્યે, કોઠાં બીલાં ખાતુ તું. ॥૨૧॥ તેને રૂપાળી કન્યા દેખી, ચડવાનું થયું મન; એવાને આગના શુ અપાવો, ઓરે જુગજીવન. ॥ ૨૨ ॥ પ્રભુ કહે ગમે તેમ હશે, તે ન કરો વીચાર; તમે તમારે આગના આપો, શીદ કરો છો વાર. ॥ ૨૩ ॥ એટલે રીસ ભર્યા બોલ્યા રૂશી, સંકટ તારૂ જાજો; પ્રભુને વચને ને માહારે વચને, જાકામ તુજથી થાજો. ॥ ૨૪ ॥ પ્રભુએ આગના અપાવી માટે, તે ફળ તુને

મળ;જો ાીશ નમાવી અરજુન બોલ્યો, વચન તમારૂ ફળજો. ॥ ૨૫ ॥ એમ કહી નીચી દ્રષ્ટીએ, ચાલ્યો સતી સુત સુખા; સકળ સભા જોઇ રહી છે, જૈ જળકુન્ડે ઊભો. ॥ ૨૬ ॥ પછી પ્રભુએ કહ્યું દ્રૂપતને, એનિ કને તુ રેહેજે; હું મ્હારા આસન પર જાવું, જે જોઇએ તે દેજે. ॥ ૨૭ ॥ એમ કહી આસન જઇ બેઠા, છત્રપતી ચાચરે; જુઓ મામા દ્વારીકાં વાળો, કાળો દાડાદાંડ કરે, ॥ ૨૮ ॥ મામો કહે છો ફાંકાં મારે, છોને મરે સહુ મથી: રૂપાળી તુને પરણાવ્યા વીના, છુટકો થવાનો નથી. ॥ ૨૯ ॥ એવે અરજુન ઊભો રહો છે, દલમાં નથી કાંઇ દુખ; દુરીયોધન વાંકો વળી વળી, જુએ એનું મુખ. ॥ ૩૦ ॥ નેત્ર નાશીકા ચહેરો જોઇને, મામા ને કહ્યું આ કેવો; મુજને તો આભાશ પડે છે, જાણે અરજુન જેવો. ॥ ૩૧ ॥ મામો કહે અરજુન હશે તો થાશે કાળો કેહેર; ભીમ ગમે ત્યાં સંતાયો હશે, જવા ન પામીયે ઘેર. ॥ ૩૨ ॥ દુરીયોધન કહે તમે તપાસો, આતે અરજુન હોય; મામે જોઈ વીચારીને કહ્યુ, આતો અરજુન ન્હોય, ત્રણ ત્રણ વર્ષનાં વ્હાણાં વ્હાયાં; નથી વાર થઇ થોડી; હોય તો જરાયે ન રહે છાના, થઈ ગયા રાખોડી, ॥ ૩૪ ॥ દુરિયોધન કહે સાચુ મામા, હવે ટળ્યો મ્હારો વ્હેમ; મુએલા કયાંથી હાંઇ આવે, કાં અરજુન કાં ભેમ. ॥ ૩૫ ॥ મનથી પરણે મનથી રાંડે, મુરખ કરે મનસુખા; એવે અરજુનની સામા, દ્રૂપત દ્રોણીક ઊભા ॥ ૩૬ ॥ દ્રૂપત કહે ઉભા થનારા સ્વારથ આજ અમારે; જે જોઇએ તે સામગ્રી માગો, શું જાઇએ તમારે. ॥ ૩૭ ॥ અરજુન કહે દ્રૂપત રાજા, કષ્ટ અમારૂ કાપો; બાણ ધનુશાને બાણનો ભાથો, એટલું અમને આપો. ॥ ૩૮ ॥ તવ દ્રૂપતે આજ્ઞા કીધી, શેત્રકને તે વાર; દાસોએ લાવીને આગળ મુકયાં, દસ વીસ ત્રીસ હથીઆર. ॥ ૩૯ ॥ અરજુન આયુધ જોઇને બોલ્યો, માપ મ્હારૂ તમે માપો, આ હથીઆર કામનાં નહિ એકે, કર્ણનાં આયુધ આપો ॥ ૪૦ ॥ તવ દ્રૂપત ગયો કરણ કને, ઉઠયો આ કામ કરનાર; તે તો મહારિ કને માગે. તમારાં હથીઆર. ॥ ૪૧ ॥ માટે કીપા કરીને આપો, કામ હું રંકનું થાય; કર્ણ બોલ્યો દુરીયોધન કહે તો, આયુધ એ અપાય. ॥ ૪૨ ॥ દ્રૂપત દુરીયોધન કને આવ્યો, માહરૂ કષ્ટ કપાવો, તમારાં કરણરાય કનેથી, ધનુષ બાણ અપાવો. ॥ ૪૩ ॥ તવ દુરીયોધન ગાજીને બોલ્યો, આઘો જા દુરમતી; કોણ કુજાતી ઉભો કર્યો છે. આયુધ મળવાનાં નથી, ॥ ૪૪ ॥ તવ દ્રૂપતરાય અળગો ઉભો, ગભરાયું ઘણું મન; એટલે આસનથી ઉઠી આવ્યા, પોતે જુગજીવન. ॥ ૪૫ ॥ દ્રૂપતને કહ્યુ કેમ ગ-

ભરાયો કેમ વીપ્રીત થઇ બુધ; દ્રુપત કહે ઊભા થનારે, કર્ણનાં મા-
ગ્યાં આયુધ. ॥ ૪૬ ॥ તે દુરીયોધને ના પાડી, હવે શો ઉપાય; પ્રભુ કહે હ-
થીયાર અપવું, કેહેજે હાથે હાય. ॥ ૪૭ ॥ એમ કહી ગયા પાપીની પા-
સે, ઓચર્યા હરજી એમ; છત્રપતી એ આયુધ માગે, આપતા નથી કે-
મ. ॥ ૪૮ ॥ આયુધ આપવા કબુલ કરો, રાયને પેચમાં લાવી; કામ ન
થાય તો કન્યા દે તમને, એવું લ્યોને લખાવી. ॥ ૪૯ ॥ પછી દો આયુ-
ધ ઊઠનારાને, શું જંગી થંભ ચડશે, ટાંટીયા એના અમળાઈ જાય
છે, થરથરી હેઠા પડશે. ॥ ૫૦ ॥ એટલે કન્યા તમોને દેશે, પેલેરામણી
પુરપાટ; કેહેતા હો તો ઉપર રહીને, ઘડાવું તારો ઘાટ ॥ ૫૧ ॥ દુરીયો-
ધન કહે વાવા મહારાજ, દ્રુપતને ચડાવો; લખાવરાવી કબજે નાંખો.
મહારો ઘાટ ઘડાવો. ॥ ૫૨ ॥ તવ પ્રભુએ રાયને તેડયો, બાલ્યા મુખ વ-
ચન; જો દસ્તાવેજ કરી આપે તો, આયુધ દે રાજન. ॥ ૫૩ ॥ ઊભો થ-
નારો થંભે ચઢીને, કરે મછવેધ કામ; તો તો તે કન્યાને વરે, ખુશી
છે તમામ. ॥ ૫૪ ॥ પણ એનાથી થાય નહી તો, કન્યા તુ રાયને આપે;
ઊભા થનારાનાં નાકને કાન તે, છત્રપતિ હાઇ કાપે. ॥ ૫૫ ॥ એવું લ-
ખો તાંબાના પત્રે, તો આપે હથીઆર; એમ કહીને સાન કિધી, લખ
વા જગદાધાર ॥ ૫૬ ॥ તવ દ્રુપતે લેખ લખીઓ, તાંબાને પત્રે સાર;
મામાએ કહ્યું દુરીઓધનને, નથી કામ થનાર. ॥ ૫૭ ॥ ઉભા થનારા-
ના ચરણ બેઉ. જાય છે ફરી ફરી, કન્યા તારા કરમની છે, ઠીક લી-
ધો લેખ કરી. ॥ ૫૮ ॥ દુરિયોધન કહે પત્ર લ્યો આ, વીવા સામગ્રી ક-
રો; ઉઠનારાનું નાક કાપવા, ધરી મુકજો છરો. ॥ ૫૯ ॥ મામા હું એવું
જાણતો તો કૃષ્ણ છે આપણા દ્રોહી; પણ એસાગે આપણું ભલું કીધું.
ગુણ ન ભુલો કોઇ ॥ ૬૦ ॥ સાબાશ પ્રભુ શાબાશ પ્રભુ, તરદી લીધિ
મુજ માટ; પ્રભુ કહે ઉપર રહીને, કરિશ તમારો ઘાટ ॥ ૬૧ ॥ તવ દુ-
રીઓધન રાજી થયો. સમજ્યો ન અવળી વાણ, કરણ કને માગીને
આપ્યાં. ધનુશ ભાથો બાણ. ॥ ૬૨ ॥ જઇ દ્રુપતે અરજુનજીને, આપ્યાં ઉ
લટ વાધે; કુન્તી સુતે આયુધ લઇને, ભેરવ્યાં ડાબી ખાધે. ॥ ૬૩ ॥ પ્ર-
ભુ જઇ સીંહાસન બેઠા; કામ કર્યું ધરી પ્રેમ; એટલામાં દુરીઓધનને તો,
પડયો પેટમાં વ્હેમ ॥ ૬૪ ॥ અરજુને જ્યારે વડ વીંધ્યો તો, તે વરે થ-
યું તું આમ; કરણનાં હથીઆર લઇને, અરજુને કર્યું તું કામ; ॥ ૬૫ ॥
માટે મામા અરજુન હોએ, મુને પડે છે વ્હેમ; મામો કહે અરજુન હો
ય તો, ભીમ ઢાંકયો રહે કેમ. ॥ ૬૬ ॥ એવી રીતે મન વાળીને બેઠા,
સાંભળને રાજન; પછી અરજુન જળ કુંડાળે, કરે પ્રભુનું સ્તવન. ॥

૬૭ ॥ વળણ ॥ સ્તવન કરે પ્રભુ તણું, જોડીને બે હાથ; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચ્ચરે, જપતો દીનાનાથ.

———(૦)———

કડવું ૨૩ બાવલીયાને દેખીરે એ રાગ.

રણછોડા રણછો.ડરે રે રે હો, તેમા શોભા તમ તણીરે;॥ટેક ॥ બોલ્યા બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળ સાંભળ જનમેજે રાજન, અરજુનજીએ કરવા માંડયું છે સ્તવન, રણ. ॥ ૧ ॥ પ્રભુ મારે માથે પાપનું રણચડીયુ, બ્રહ્મહત્યાના ભયથી અત્યારે ઉડવું પડીયું, કોને કાજે કરેલું કામ રખડીઉ ॥રણ॥૨॥પ્રભુ નથીઉઠયો કન્યાનું રૂપ જોઇ, નથી ઉઠયો ત્રિશય જાળમાં મોહી, પ્રભુ નહી રાખે લજ્યા તુ વણ કોઈ. રણ. ॥ ૩ ॥ કુબુધીના કૌરવે કપટ કીધાં, નાક કાન કાપવા માહારા લખી લીધાં, દ્રૂપતરાયે લખીને પત્ર સોંપી દીધાં. રણ ॥ ૪ ॥ નાક કાન જાળવી લેજો ગીરધારી, નહી તો થશે વિશ્વમાં ફજેતી અમારી. તે ફજેતી જાણિશ પ્રભુ હું તમારી. રણ. ॥ ૫ ॥ મળે જસ તેના ભોકતા તમે મોરારી, ઊભો, થયો પાપનો વિવેક વીચારી સઘળે શોભા રાખાને લોચા છે ઉગારી. રણ. ॥ ૬ ॥ વ- ડવેચનમાં ગુરૂની લજ્યા રાખવી, વીષ મોદીકથી વ્રકોદર લીધો બચાવી, લાખાગ્રેના અગ્નીથી દિધા છોડાવિ. રણ. ॥ ૭ ॥ હેડંબાસુર ચોરી કરી ગયો જે વ.રે, ભીમને સામર્થ આપ્યું સામળીઆ તે વારે, દાતા ધાયા નથી તમે તો કેવારે, રણ ॥ ૮ ॥ કબીરાને ત્યાંથી છોડાવ્યા શ્રી રામે, રાખી લજ્યા ઉગાર્યા સકળ મુકામ, તેવી માહારિ લજ્યા રાખવાની આ ઠામ, રણ ॥ ૯ ॥ નથી થંભે ચઢવાનું સામર્થ માહારૂ માહાર માથે સાચો ધણી હું તને ધારૂ, માટે મુન દજે સામળીઆ સામર્થ તારૂં, રણ. ॥ વળણ, સામર્થ દેજો તમ તણું, યસ લેવો તમ હાથ; વ્યાસ વલ્લભ કહે કથા, રીજ્યા દિનાનાથ.

———(:૦:)———

કડવું ૨૪ રાગ આશાવરીની છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય, વિસ્તારી તુજને સંભળાવુ, મછવેધન મહીમાય. ॥ ૧ ॥ અરજુને એમ સ્તુતિ કીધી, સમર્યો અસરણ સરણ; પછી સકળ સભા બેઠેલી, તેમ ને લાગ્યો ચરણ; ॥ ૨ ॥ વીપ્રોને નમીઓ ગુરૂને નમીઓ, કોઇ ન ચતે એમ; પછી નમ્યો નારાયણને, પુર્ણ ધરીને પેમ ॥ કન્યાના સામી દ્રષ્ટી ન કીધી, મન

થી પ્રાર્થના કરતો, સર્વની પ્રાર્થના કરીને, જળ કુન્ડે પરવરતો. ॥ ૪ ॥ સભામાં ડાહ્યા ડાહ્યા હતા તે; કરવા લાગ્યા વીચાર; નોહ્ય નોહયે કોઇ નીચ જાતિ, છે ઉંચનો કુંવર. ॥ ૫ ॥ ઉંચ વીના બીજો નવ નમે, ગમે તેવો હોય; નિશ્ચે કામ એનાથી થવાનું, એમ વદે સહુ કોય. ॥ ૬ ॥ ઉંટ ઉંચુ તાડ ઉંચો, પણ નીચ તેથી ના નમે; સાલાનું વ્રક્ષ નમે નીચું, તે સરવેને ગમે. ॥ ૭ ॥ એવી સભામાં ચરચા ચાલી, બોલે ફાવે તેમ શ્રષ્ટી; અરજુન સામી માંડી રહી છે, સતી દ્રૂપતી દ્રષ્ટી, ॥ ૮ ॥ એટલે એની દાશી બોલી, અમોન પડીયો વેમ, ગાભા ચુંથા પેહેરેલો પ્રાણી તે સામુ જુઓ કેમ. ॥ ૯ ॥ ક્ષત્રીનો સુત રૂપને રંગે, તેના સામુ નવ જોયું; જંગલનોએ જંગલી ઉંડયો, તે પર શું મન મોહ્યુ. ॥૧૦॥ કેવારનાં તેને જોયા કરોછો, પુછવા કીધું યત્ન; દ્રૂપતી કહે મુરખી દાશી, એ છે ઢાંકેલું. રત્ન. ॥ ૧૧ ॥ નહી અંહકારિ નહિ અભીમાનિ, નમ્રતા એની જણાતી; નીચનું ફરજન જાણુશો નહિ, છે કોઇ ઉત્તમ જાતી. ॥ ૧૨ ॥ એટલે એની દાશીયો તે. વીચારમાં પડી સાર; જોઇએ જો હવે શું બને છે, વીશેશ નથી વાર. ॥ ૧૩ ॥ એવે સમે દુષ્ટ બુદ્ધી, બોલ્યો દુરીયોધન; મામા ઉડનારો કોણ હશે, વીચાર કરો મન. ॥ ૧૪ ॥ મામો કહે કોઇ જંગલી છે, રેહેનારો આઘોર વન; રૂપાળી કન્યા દેખીને, ચઢવાનું થયું મન ॥ ૧૫ ॥ ચરણ અભળાઇ જાય છે એના, એને શું સ્થંભે ચઢશે પાંચ પચા ડગલાં ચઢતામાં, પાણીમાં આવી પડશે. ॥ ૧૬ ॥ કરણ કેરાં આયુધ માગ્યાં, જાણીને મોહોટાનું નામ; માટે જરાએ ગભરાતો નહિં; થવાનું તારૂ કામ. ॥ ૧૭ ॥ દુરીયોધન કહે ધીરજ વળી, ચીંત્તા હતિ બહુ પેર; પણ હવે એ રૂપાળી કન્યા આવી ચુકી મુજ ઘેર ॥ ૧૮ ॥ મામો કહે એક વીચાર લેતું, બતાવું તુજને આંટી; થંભે ચઢીને કામ કરવું; બહુ સ્થળ મ્હોતની વાટી, ॥ ૧૯ ॥ કદી કોઇ હોયે બળવંતો, થંભે ચઢતાં શું ચડે; પણ ત્રાજવા નીચાં ને આઘાં, તેમાં ઊતરતાં પડે. ॥ ૨૦ ॥ ખીલેથી ત્રાજવાંની ડાંડીએ, પોચી શકે નહી હાથ; પરંતુ મુકીને ડાંડી ગ્રહે તો થાય અતી ઉતપાત. ॥ ૨૧ ॥ ઝોલ્લો લાગે તેથી વાગે ત્રાંજવાં ભોમી જાય; એક તરફથી સાંકળ ઝાલે, તો બીજું ઊંચુ થાય, ॥ ૨૨ ॥ ચરણ મુકવો તેથી ન ફાવે; આવે લથડી ધરણ થાંભલે થોડો ાછો આવી જો મુકવા જાય ચરણ. ॥ ૨૩ ॥ પ્રથમ એક પગ મુકવો પડે, એકજ ત્રાજવા થાય; એટલે પગના હલકારાથી, ત્રાજવાં ખશી જાય. ॥ ૨૪ ॥ કોઈ રીતે નથી ત્રાજવામાં ઊતરતા ઊપાય; કદાપી ત્રાજવામાં પડે, તો પણ

કામ ન થાય ॥ ૨૫ ॥ શી રીતે ધનુશ ચઢાવે, કમ આવે નવેડો, વાંકુ વાળવા ધનુશ કેરા, કૈ જગે મુકે છેડો. ॥ ૨૬ ॥ એક તરફ મુકી બળ કરે, તો તે નીચું જાય; બીજું ત્રાજવું ઉંચુ ચડે, ચરણ પોહોળા થાય. ॥ ૨૭ ॥ લડથડીને પડે પાણીમાં, પુરણ થૈ રહે હુંશ; તે કરતાં કદી એમ માનો, ચઢાવી શકે ધનુશ ॥ ૨૮ ॥ પણ ત્યાંથી મછ છ ગાઉ ઉંચુ, તાકવું જળ નિ માંય; લોચનને પુંછ વીંધવું તે, જળમાં કેમ દેખાય. ॥ ૨૯ ॥ એક બાણે ત્રણ કામ કરવાં, તે કદી કાળ ન થાય; એવી આંટી ઘાંટી ઘણી છે, ચાલે નહી ઉપાય. ॥ ૩૦ ॥ દુરીયોધનનું મન વળાવી, જૈ બેઠો આસન; એવે અરજુન પ્રત્યે બોલ્યો, દરૂપતરાય વચન. ॥ ૩૧ ॥ ઉભા થનારા થંભે જનારા, ચઢવાને થાઓ સ્વચ્છ; વસ્ત્ર તમારાં નીચે ઉતારો, લ્યો ભીડવી દો કચ્છ. ॥ ૩૨ ॥ એવું સાંભળી અરજુન બોલ્યો, ઉતરાવો વસ્ત્ર આ ઠામ; તેવી તમારે જરૂર શી છે, કામ કર્યાથી કામ. ॥ ૩૩ ॥ એમ કહીને પાટીયે ગયો, સમરે સુંદીર શામ; સકળ સભા જોઇ રહી છે, થંભને કીધો પ્રણામ ॥ ૩૪ ॥ તંગીયો મ્હોટો કુરતુ મોહોટું, માંથે ફાળીયું એક; તે ભેર ચાલ્યો પ્રભુ સમરતો, ઇશ્વર સાથે નેક. ॥૩૫॥ પછી સ્થંભને બાથ ભીડાવી, ચઢવાનું મન કીધું; એટલે દરૂપતના દાસોયે, પાટીયું તાણી લીધું. ॥ ૩૬ ॥ વળણ ॥ પાટીયું તાણ્યું એટલે ધરીયો મન શું ટેક; વ્યાસ વલ્લભ મુખ ઓચરે, એણે પગલું ભરીયું એક.

———(:o:)———

કડવું ૨૫ રાગ ચોપાઇ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળ જનમેજે રાજન; ધર્યો અરજુને મન ટેક, એણે પગલું ભર્યું છે એક. ॥ ૧ ॥ એની ઇશ્વર કરશે જેય, પછી પગલાં ભરયાં છે બેય; પોતે સમરે અગરણા સરણ, એણે પગલાં ભર્યાં છે તરણ. ॥ ૨ ॥ એને પ્રસન દેવ મોરાર. પછી પગલા ભરયાં છે ચાર; ચઢતાં ન આવે ઉની આંચ, એણે પગલાં ભર્યાં છે પાંચ. ॥ ૩ ॥ નથી ચઢવામાં પડવાનો ભય, એણે પગલાં ભર્યાં છે છય; એને જોઇ રહ્યા ચાર ભ્રાત, પછી પગલાં ભર્યાં છે સાત ॥ ૪ ॥ એનો નથી ક્ષત્રી જેવો કાઠ, પછી પગલાં ભર્યાં છે આઠ; દેખી દુષ્ટને મન બળે દવ; એણે પગલાં ભરયાં છે નવ ॥ ૫ ॥ એને ઇશ્વર અપાવે જસ, એણે પગલાં ભરયાં છે દસ, નથી પેહેરયા શરીરે શણગાર, એણે પગલાં ભરયાં અગીઆર, ॥૬॥ જીભે જપે છે જુમદાધાર. પછી પગલાં ભરયાં છે બાર; એને ચઢતાં ન આવે ફેર,

એણે પગલાં ભરયાં છે તેર. ॥ ૭ ॥ વળી છે વીધાવતમાં બોધ, પછી પગલાં ભરયાં છે ચાદ; એનો ચઢવાનો સાચો નર, એણે પગલાં ભરયાં પન્નર ॥ ૮ ॥ નથી ચાવીયા મુખ તંબોળ, એણે પગલાં ભરયાં છે સોળ; નથી ચોળ્યાં શરીરે અત્તર; એણે પગલાં ભરયાં સત્તર. ॥ ૯ ॥ થંભ થાય છે કડકડાટ, એણે પગલાં ભરયાં અરાડ; જોઈ રહિ દ્રુપતિ જોગણી, એણે પગલાં ભરયાં ઓગણી ॥ ૧૦ ॥ એનો ચઢતાં જપે જુગધીસ, એણે પગલાં ભરયાં છે વીસ; એતો ઇશ્વરને આરાધે, પછી દસકેને દસકે વાધે. ॥ ૧૧ ॥ એને માંથે છે સાચો ઈસ, એણે પગલાં ભરયાં છે ત્રીસ; એને માંથે સાચો વનમાળી, પછી પગલાં ભરયાં છે ચાળી. ॥ ૧૨ ॥ એના ચઢવામાં નહી કચાસ, એણે પગલાં ભરયાં પચાસ; પછી જાણ્યું સુરાતન સાર, હવે તેનો કરૂં વીસ્તાર ॥ ૧૩ ॥ ઝડપેના દોહરાનો રાગ. ॥ શાઠ શીતેરને એંશી નેવુ, સો બસે. નીરધાર; પાંચસેને સાતસે પગ ભરીયા, ભરીયા છે હજાર ॥ ૧૪ ॥ જાય ઝપાટે સુર સપાટે, કાયાથી નવ કાંપે; મોહોટી મોહોટી છલંગ મારે, વાંદરપેરે ટાંપે. ॥ ૧૫ ॥ વાયુ વેગે પરવરે છે, ચઢતાં નાવેજોર; કેવી રીતે ચાલીયા જેમ, પતંગ માગે દોર. ॥ ૧૬ ॥ ચોટ ન ચુકે પગલાં મુકે, સભા વીસ્મે થાય; આવી રીતે કો નતો ચઢીયો, એમ કહે સૌરાય. ॥ ૧૭ ॥ ધસતો ધાયો ચઢયો સવાયો, જ્યાં છે આડો ત્રાંસ; દડબડ દોડીને એ આવ્યો, આડા ખીલા પાસ ॥ ૧૮ ॥ વળણ ॥ ખીલે જૈ બ્હાજી પડયો, જુએ શ્રી અવીનાશ; શરીર લટકતું નાંખીને. ખાવા લાગ્યો શ્વાસ. ॥

કડવું ૨૬ રાગ ધન્યાશ્રી.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવુ, મછાવેધન મહીમાય. ॥ ૧ ॥ એક ઘડીવાર શ્વાસ લીધો, પછી વીચાર્યું એમ; બે ત્રાજવે બે ચરણ દેવા, ઉતરવા કરૂ કેમ. ॥ ૨ ॥ એવામાં દુરીયોધન બોલ્યો, મામા આતો ન પડીયો; તમો કહેતા હતા કે એ પડશે, પણ પુરપાટે ચડીયો. ॥ ૩ ॥ મામો કહે એ જંગલવાશી, ચઢવા હીમ્મત આણે; તાડે ને ઝાડે ચડેલો માટે, ચઢવાનિ રીત જાણે. ॥ ૪ ॥ તે કારણથી ચઢી ગયો પણ, ઉતરવાની આંટી; ત્રાજવામાં આવવું તે છે મરવાની ઘાંટી. ॥ ૫ ॥ માટે મનમાં રાખજે નીસ્ચે, છે એ કન્યા તારી. દુષ્ટ કહે હવે એમ લાગ્યું, રૂપાળી નારી મ્હારી. ॥ ૬ ॥ અરજુને ત્રાજવા ભણી જોયું, બરોબર નજર માંડી; ઘણો લાંબો હાથ કરૂ પણ, હા-

થ ન આવે હાંડી. ॥ ૭ ॥ થાંભલે થોડો ઉતરૂ પાછો, ત્રાજવે મુકુ પાય; તે મુકતામા હેલકારાથી. ત્રાજવું આઘે જાય. ॥ ૮ ॥ હું વચમાં ટટળી પડુ હેઠો, શું થાશે શામ શરીર; ખટતુ પડતુ નાંખી પડુ ત્રાજવામાં, ત્રાજવા કેમ રે સ્થીર. ॥ ૯ ॥ પડતાં શરીર ધ્રરણ રાખુ, તો મટે શોર બકોર; પણ તે ધારણુ રાખવાનું નથી મ્હારામાં જોર. ॥ ૧૦ ॥ અરેરે હવે કેમ થવાનું, વીશ્વ તણા મ્હારાજ; તમે ઉકાડી થંભે ચઢાવ્યો, હવે લેવા માંડી લાજ ॥ ૧૧ ॥ ચઢાવી બનાવો તે નવ શોભે, અરે વિશ્વંભર નાથ; એવું આરાધાન એણે કીધું. પ્રભુએ જાણી વાત. ॥ ૧૨ ॥ ભકત અધીન ભુધરો છે, પોતે નંદકીસોર; અરજુનજીને અરપણ કીધું એક કળાનું જોર. ॥૧૩॥ શરીરમાં તવ શકિત આવી, વીચાર સુજયો મન; કો ના કહો પણ કામ કરાવે. પોતે જુગજીવન. ॥ ૧૪ ॥ ધણી છે સાચો નથી કાચો. જે કરે છે તે ઠીક; મીથ્યા મનમાં ભય રાખુ છું, હવે ન ધરવી બીક. ॥ ૧૪ ॥ ધણીનુ ધ્યાન ધરી નાખ્યુ પડતું, પોતે ગુણ ગંભીર; બે ત્રાજવે બે ચરણ પડયા, સરખે બોજે રહ્યાં સ્થીર. ॥૧૬॥ સકળ સભા ખડખડ હશી, ચઢનારને શાબાશ; તેનું પ્રાક્રમ જોઇને પાપી. થઇ ગયો ઉદાસ. ॥ ૧૭॥ જુઓ મામા જુઓ મામા, જંગલી ઝપાટે ચઢીયો; ત્રાજવે પડવાની ખાંટી કહેતા હતા, પણ તે ત્રાજવે ચઢીયો ॥ ૧૮ ॥ મામો કહે ભાઇ ભવીશ તારૂં, નીકળી ગૈ એની ખાંટી; પણ ધનુશ ચઢવાનું નથી, એ છે મ્હોટી આંટી. ॥ ૧૯ ॥ તે આંટીથી ધરણ ઢળશે, ભળશે ભાયગ તારૂં; દુષ્ટ કહે રૂપાળી કન્યા, જાશે રમકડુ મહારૂં. ॥ ૨૦ ॥ એવે અરજુન ત્રાજવા માંહી, ઉભો રહયોછે સાર; તે સમે એના સામુ જોઇને, વીચાર્યું જુગદાધાર. ॥ ૨૧ ॥ સરવ સભા સુંદીર શોભે, બહુ શોભે દરૂપતી; ત્રાજવાં વિશે ભકત મારો, જરાએ શોભતો નથી. ॥ ૨૨ ॥ હી વસ્ત્ર વાવા પ્હેર્યા છે ધાગા, નથી કાંઇ સણગાર; એમાં ઇજ્જત માહરી ઘટે, કેહેશે શુ ખુટયો ભંડાર. ॥ ૨૩ ॥ એમ જાણીને ભકતિને બીડે ભુધરે પ્રેરણા કીધી; નારદજીને બોલાવીને શીખ સામળીયે દીધી, ॥ ૨૪ ॥ તવ નારદજી સ્વર્ગ સંચરીયા, ઇંદ્ર રાજાની પાસ; ઇંદ્ર કહે પધારો મ્હારાજા, આવો મુજ અવાસ; ॥ ૨૫ ॥ નારદ કહે નંદન તારો. કુન્તાને આપ્યો જેહ; અરજુનજી છે નામ એનું, મછવેદ કરે તેહ ॥૨૬॥ પંચાળ દેશમાં દરૂપતને ત્યાં, કીધુ છે કામ આરંભ; વસ્ત્ર વાધા નથી ધાગા છે અંગે. એવો ચઢયોછે થંભ. ॥ ૨૭ ॥ જાદવ રહીયત રાજા રૂશી; શોભાવંત સભાય; તેમાં બેઠો ઘેલો સુત તારો, થઈ તારી નીંદાય ॥ ૨૮ ॥ ફેગટી

સાથે પ્હેર્યું ઓઢયું છે, તુજ તન ગરીબ „ઉડયું; લોક કહે છે એના બાપ ના, ઘરમાં ખાવા ખુટયું. ॥ ૨૯ ॥ તે મુજથી સાંભળી ન શકાયું, માટે હું આવ્યો કહેવા; જાવો જઈને વસ્ત્ર પેહેરાવો, સભામાં શોભા. ॥ ૩૦ ॥ એમ કહિને નારદ રૂશી, ત્યાંથી થયા વીદાય; એટલે ઇંદ્રે સર્વ દેવોને, એવી કરી આજ્ઞા. ॥ ૩૧ ॥ તેત્રીસ કોટી વેમાન બેસો; ચંદન પુષ્પ ભરીને; દુદ-ભી ડંકા સાથે રાખો, અતી ઉલટ ધરીને ॥ ૩૨ ॥ એમ કહ્યુ તવ સ્વર્ગના સુરા. તરત થયા તૈયારા ઇંદ્રની સાથે અંત્રીક્ષ આવ્યા, કરતા જેજેકાર. ॥ ૩૩ ॥ સત્યવાદી સભામાં બેઠેલા, તેને થયાં દરશન, તેત્રીસ કોટી દેવને દેખી, વીચાર કરતા મન. ॥ ૩૪ ॥ કેમ આવ્યા આ સુર સ્વર્ગના હર્શ ભરેલા એવ; આ દેખી એમ વેમ પડે છે, સ્થંભે ચઢયો કોઇ દેવ ॥ ૩૫ ॥ કોઇ કહે છે વેશ બદલી, ચઢયા છે વૈકુંઠરાય; કોઇ કહેકે બ્રહ્મા ચઢેલા, કો કહે શીવ દેખાય. ॥ ૩૬ ॥ જે જેને ફાવે તે બેલે, દુષ્ટોને નહી દરશન; તેતો જાણે જંગલવાશી, એમ કરે સભા જન. ॥૩૭॥ એવામાં ઇંદ્રે અરજુન દિઠા.સ્થંભે ત્રાજવા માંય; પુત્રને દેખી લજ્યા આવી, આયુધ લીધાં ત્યાંય. ॥ ૩૮ ॥ ॥ વળણ ॥ આયુધ ઇન્દ્રે કર ગ્રહ્યાં, પેહેરાવવા સણગાર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, કરતા દેવ મોરાર. ॥

———:(૦):———

કડવું ૨૭ રાગ ભેરવના દોહરાની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મછાવેધન મહીમાય ॥ ૧ ॥ ઇંદ્ર રાજાએ ધનુષ લીધું, ઉપર લીધું બાણ; વસ્ત્રાભુષણ પેહેરવા ધાર્યાં, જુએ પુરૂશ પુરાણ. ॥ ૨ ॥ પ્રથ-મ પેહેલું બાણ મારી. દઈવતદારૂણ દાખ્યું; અરજુનજીનું પાઘડું તે, સ-ભામાં પાડી નાંખ્યું. ॥ ૩ ॥સકળ સભા ખડખડ હશી, ઇંદ્રને અંગ ઉલ-ટ; બીજે બાણે ક્ષૌર કરાવિ. પેહેરાવ્યો મુગટ. ॥ ૪ ॥ ત્રીજે બાણે મુખ-વાસ આપી; મોઢું કરાવ્યું લાલ; ચોથે બાણે તંગીયા ઉપર પેહેરાવ્યો સુરવાલ. ॥ ૫ ॥ પાંચમે બાણે કવચ બકતર, પેહેરાવ્યાં રહી સામે; છઠે બાણે કમ્મર પટો. સાથે જરીને જામો. ॥ ૬ ॥ પછી ગૌરાસ્તર બાણ મા-ર્યું, ગેરવરણ થયો સાર; તે પછી ઇંદ્રે બાણ મુકીને, પેહેરાવ્યા સણગાર ॥ ૭ ॥ રૂપે ગોરો કેહેડે કંદોરો. તોરો મોતીનો માથે; કડાં સાંકળાં વેઢ વીં-ટી, બાંધ્યા બાજુબંધ હાથે. ॥ ૮ ॥ કાનમાં કુંડળ હાર હીરના, પેહેરાવી મોતીની માળા; અરજુનજી તવ વિસ્મય પામ્યો. આ શું શ્યામ છોગાળા ॥ ૯ ॥ સર્વ સભા પણ વિસ્મય પામી ખુશી થયા જગપતી; પ્ર-

ભુએ જાણ્યું ગોરો થયો પણ, તેજ જરાએ નથી. ॥૧૦॥ સુકીત વીના તેજ ન હોયે, માટે કષ્ટ કપાવું; પાંચ જણાને વચને બાંધ્યા છે, સુકીત તેનાં અપાવું ॥૧૧॥ એમ જાણીને પ્રેરણા કીધી, બળદેવને તે વાર; હળધારી તવ પુછવા લાગ્યા, ઓરે જુગદાધાર. ॥૧૨॥ આજનું કૌતક કદી ન જોયુ, આશ્ચર્ય દીઠું ઓણ; સ્થંભે જઇને સ્વરૂપ બદલ્યું, એ પ્રાણી છે કોણ. ॥૧૩॥ વીઠલ વધા વડા વીરા, વેણ વદેલું થાપો: કુન્તા કુંવર એ અરજુનજી સુકીત તમારૂં આપો. ॥૧૪॥ બળદેવજી કહે મશ્કરી મુકો. અરજુન માનુ કેમ; ભગવાન કહે બ્રહ્મ સભાની, પુંડળ જુઓ ભેમ. ॥૧૫॥ તવ બળદેવે જોઇને માન્યું, કહ્યું કે જય જય થાજો, મારૂં સુકીત આજ સુધિનું, અરજુન અંગે જાજો. ॥૧૬॥ એમ કહીને સુકીત આપ્યું, તેજ વધ્યું તતકાળ; સહુ રાજાના સરખો શોભ્યો. રીજ્યા નહી ગોપાળ. ॥૧૭॥ ઉઠીને ગયા રાજ સભામાં, સત્યવાદી કને આવ્યા; એટલે ભીષ્મને વીદુરજીએ, માન્ય દેઇ બોલાવ્યા. ॥ ૧૮ ॥ પાસે બેસાડી પુછવા લાગ્યા, ભીષ્મ વીદુર ને દ્રોણ; એ માહારા જા સ્થંભે ચડીયો, એ તે પુરૂષ કોણ. ॥૧૯॥ પ્રભુ તમે બોલ્યાતા, બોલ્યાનું માપ માપો; કુન્તા કુંવર અરજુનજી છે, તમારાં સુકીત આપો. ॥ ૨૦ ॥ સત્યવાદી કહે સાચુ ન ભાસે, અરજુન કહીએ કેમ; પ્રભુ કહે જુઓ બ્રહ્મ સભાની, પુંડળ બેઠ઼ ભેમ. ॥ ૨૧ ॥ કોઇ ન ચેતે તેમ જોજો, તવ જોવા મન મોહ્યું; એકે એક ઉંચા થઇને, બ્રહ્મ સભામાં જોયું. ॥ ૨૨ ॥ લાંબો પગળો પોચતો દીઠો, બળવંત વાયુ તન; પાન્ડવ ને જીવતા જાણ્યા કે, ઘણા થયા પ્રસન્ન. ॥ ૨૩ ॥ સત્યપુરૂષોએ સંકલ્પ કીધો, અરજુનની જય થાજો; અમારાં સુકીત આજ સુધીનાં અરજુનજી ને જાજો ॥ ૨૪ ॥ તે ચાર સુકીત આવિયાં કે, તેજ વધ્યું અપાર; સરવે સભા ઝાંખી પડી, શોભ્યો સતી કુંવાર. ॥ ૨૫ ॥ જેવી કન્યા તેવો જબનીયો, ભુલ નહી લગાર; વર કન્યાનું જોડું મળીયું, રહ્યા નહી ફેરફાર. ॥ ૨૬ ॥ પ્રભુ જોઇને આનંદ પામ્યા, વર શોભે સરવથી, પણ કન્યાના સરખો થયો તે, મુજ મન માનતું નથી. ॥ ૨૭ ॥ રૂપતિને અભીમાન રહેશે, કેદશે થયો મુજ જોડ; એનાથી વિશેષ શોભાવું ત્યારે; નામ મ્હારૂ રણછોડ. ॥ ૨૮ ॥ એમ ધારી જઇ આસન બેઠા, વાત વીચારી લીધી; ભકતને માટે પ્રેરક પ્રભુ, પ્રેરણા રૂમને કીધી ॥ ૨૯ ॥ તવ રૂમ રૂશીને વીચાર આવ્યો, હું તો વિષ્મય પામું; અરજુનજીને જોઇને જુએ, ચારે ભાઇના સામું. ॥ ૩૦ ॥ આ હતા જેવા તેવાને તેવા, ઉપર ગ-

યો જેહ, વસ્ત્ર આભુષણુથી અંગ શોભ્યું; કોણ હશે નર તેહ. ॥ ૩૧ ॥ છતી વિદ્યાએ રહ્યુ અજાણ્યો, એતો મ્હોટી ઉપાધી; નિશ્ચય કરવા આસનવાળી, રૂશીએ માંડી સમાધિ. ॥ ૩૨ ॥ જ્ઞાનદ્રષ્ટીએ જોવાથી જાણ્યું, છે કુન્તાના તન; સ્થંભ ઉપર અરજુન ચઢયો છે, પ્રસન જુગજીવન. ॥ ૩૩ ॥ એવું જાણી સમાધિ ઉતારી, દલમાં લાગ્યું દુઃખ; અરેરે પાન્ડવને તીછકાર્યા, શુ દેખાડુ મુખ. ॥ ૩૪ ॥ એમ કરીને રડવા લાગ્યા, ચોધારે આંસુ જાય; સમુદ્રમાં જંપાપાત કરૂ. કલ્પાંત માંડયું ત્યાંય ॥ ॥ ૩૫ ॥ વલણ ॥ રૂશીએ કલ્પાન્ત માંડીયું, નેત્ર ભરતા નીર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, છાંડવુ ધાર્યું શરીર.

કડવું ૨૮ રાગ અશાવરીનો દોહરો.

જઇ પડુ તે સાગરમાંયરે, હવે હું તો શું કરૂરે; ॥ ટેક ॥ ધુમ રૂશીએ આક્રંદ માંડયું; કરે વીવીધ વીલાપજી; છતી વાચાએ હું છેતરાયા, કીચા જનમનાં પાપરે. હવે હું તો શું કરૂરે. ॥ ૧ ॥ આળસુને ઘેર ગંગા પધારે પણ, આળસુ ઉઠી નવ ન્હાયજી; જ્યારે ગંગાજી જતાં રહે તેની, પુંઠે પાપી પસ્તાયરે. હવે. ॥ ૨ ॥ કાગનાં ચંચુમાં રત્નજ આવે ને, મરકટને મોતીનોહારજી; તેમ પાન્ડવ મારે હાથ આવ્યા તા જેવી કાહર હાથ તલવારરે. હવે ॥ ૩ ॥ અંધની નારી આભુષણ પહેરે પણ, અવરથા અતાર જાયજી; બેહેરાની આગળ શંખ ફુંકે તોહે, હાડકાં કરડયાં કહેવાયરે. હવે૦ ॥ ૪ ॥ ચકલીને માળે મોટા પધારે. ગરૂડ ગુણ ભંડારજી, તેવા મારે ત્યાં સેજ પધાર્યાં, કુન્તા સતીના કુંવારરે. હવે ॥ ૫ ॥ કાપડી જાણી ટકવા ન દીધા, મેં મારા મઠ માંયજી; હરીજન દાતા દીનતા વાળા ફરીથી મુજ ઘેર કયાંયરે. હવે. ॥ ૬ ॥ એમ અતીશે આક્રંદ માંડયું, જોયુ ધરમ રાયજી; ભીમ વીરા હું જૈ સમજાવું, આ વેળા કલેશ ન થાયરે. હવે૦ ॥ ૭ ॥ એ બ્રાહ્મણ રડવા માંડયુ છે, અરજુન થંભે જતાનો જી; ભીમ કહે એને રડવા દો વીરા, બ્રાહ્મણ છે એ મતાનોરે. હવે. ॥ ૮ ॥ વલણ ॥ એજ મતાનો વિપ્ર છે, કર્યા હતા તિછકાર; વદે વલ્લભ ધરમે કહ્યું, ભીમ તુજને ધિક્કાર.

કડવુ ૨૯ રાગ આશાવરીનો દોહરો

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છાવેધન મહીમાય. ॥ ૧ ॥ ધર્મ કહે ધીક્કાર તુને, હજી ન આવ્યુ જ્ઞાન, બ્રાહ્મણુની ને માતાની કરણી, જોવી બેઉ સમાન્ય. ॥ ૨ ॥ એ

મ કહિને ધરમ રાજા, છાના રાખવા ઉઠે; કોઇ ન ચેતે એ આવી, ઉભા દ્રુપદના પુંઠે. ॥૩॥ ઓ મહારાજા આશું કરો છો, ખોટો ચઢયો કેમ નાદ; દેવો જોઇએ અરજુનજીને, આ વેળા આશીરવાદ. ॥૪॥ અમારૂં ભલુ ઇછતા હો તો આંસુ ન ઢાળો લોચન, એવું સાંભળી દ્રુમરૂશી; મુખ વધ્યા વચન. ॥ ૫ ॥ ઓરે ધરમ મ્હારી આગળ, છુપાવી રાખી જાત; શું હું શતરૂ હતો તમારો, કરત કોઇને વાત. ॥ ૬ ॥ ધરમ કહે ભુલ અમારી; હવે ન દેવો દોશ; બનનાર વસ્તુ બની ગઈ, જળ વહી ગયે શો સોશ. ॥ ૭ ॥ તવ દ્રુમ રૂશી રહી ગયા છાના, કહ્યું પાન્ડવ જય થાજો; આજ દીન સુધી નું સુક્રીત મ્હારૂં, અરજુન અંગે જાજો. ॥ ૮ ॥ અરજુનજીને સુક્રીત સોંપ્યું, વધ્યું તેજ અપાર; ધરમરાય ઠેકાણે બેઠા, જોયું જુગદાધાર. ॥ ૯ ॥ દ્રૂપતી કરતાં અરજુન શોભ્યો, મઢના ઊતારી નાંખી; તેજ તણો બીંબકાર છુટયો, કન્યા પડી ગઈ ઝાંખી. ॥ ૧૦ ॥ પ્રભુ જોઇને આનંદ પામ્યા, વર સોભ્યો સર્વેથી; રવીથી ઝાંખો દીસેછે માટે, મુન મન માનતું નથી. ॥૧૧॥ અઢળક ઢળીયો પોતે સામળીયો, કાંઈ ન રાખી ન્યુન્ય; ભક્તને હરજીએ અરપણ કીધુ, એક વરસનું પુન્ય ॥ ૧૨ ॥ એટલે અંગમાંથી તેજ છુટયું; શોભા વધી ગઈ ઘણી; સુર્યનો તાપને એની શીતળતા, જાણે બીજો દીનમણી. ॥૧૩॥ ઉપર સુર્ય અરજુન વચમાં, બેઉનો તેજ પ્રકાસ; તે તેજ પડયુ કુન્ડના જળમાં. જળથી થયો ચીદા ભાશ. ॥ ૧૪ ॥ તે આભાશે સભા શોભી, તેજ તણા બીંબકાર; ઝળુક ઝળુક ઝબકારા મારે, જુએ દ્રૂપતી નાર. ॥ ૧૫ ॥ મોઢું ઉતારી બોલી એ નારી. સાંભળો સૈયર સહિ; આ વર સ્થભે ચડયો તે મુને, પરણશે કે નહી. ॥ ૧૬ ॥ દાશીયો જોઇને વિસ્મય પામી, થઈ ગયું કાળજુ કાચુ; ઢાંકયું રત્ન તમે કે હેતાંતાં, બૈ તમ બોલ્યું સાચું. ॥ ૧૭ ॥ ગભરાશો નહી એ વર વરશે, તવ મન ધીરજ આવિ; દ્રૂપતી સામુને સામુ જુવે છે, પ્રેમ પતિ ભાવ લાવી. ॥ ૧૮ ॥ એવે અરજુને ધનુસ લીધું, ચઢાવવા વીચાર; જાણ્યું કે એક છેડો કયાં મુકું, શા પર દેવું ભાર, ॥૧૯॥ એકજ ત્રાજવે ટેકો મુકીને, જો કદી ભાર દેવાય; તો બીજું ત્રાજવું ઉંચુ ચઢે. ચર્ણ પોહોળા થઇ જાય. ॥૨૦॥ એટલે ટટળી પડું પાણીમાં; થાય સભામાં હાંશી, થંભને ટેકો દઇ ભાર દેવું, તો વાગુ ફાંશીએ ફાંશી. ॥૨૧॥ ધકકાંથી ત્રાજવાં જાય આઘાં, ઝોલા ખાઇને પડું; કેમ કરી ધનુશને ચઢાવું, કયાં લગી હું રડવડું. ॥ ૨૨ ॥ શરીરનો મધ્ય ભાગ નાખી, તે પર દઉં અણીઆરૂં; સાશ્રય કરતાં

સુંસરૂ પેસે, તો થાય મરણ મ્હારૂ. ॥ ૨૩ ॥ અણી મુકી જોવું સંદે ખોટું. જાણી મુકયો એક છેડો; જરા દબાવતાં પેસવા માંડયું જાણ્યું કે આવ્યો નવેડો. ॥ ૨૪ ॥ તરત પાછું ઉપાડી લીધું, ગભરાયો અપરમપાર; અરેરે ચઢાવી બનાવ્યો, ઓરે જુગદાધાર. ॥ ૨૫ ॥ પાકી મશ્કરી મ્હારી કરાવિ, શું કરવાને ચડાવ્યો; વસ્ત્ર આભુષણ તેજ વધાર્યું, શું મરવા દીપાવ્યો. ॥૨૬॥ આટલી આંટી મહોતનિ ઘાંટી, તેમાંથી તમે ઉગારો; પ્રથમ જેવી બાંહ્ય ઝાલી તેવી, ઝાલીને પાર ઉતારો. ॥ ૨૭ ॥ એવાં સ્તુતી કરી પ્રભુની, પુરણ ધરીને પ્રેમ; તવ પ્રભુએ સામુ જોયું, ગુંચવાય છે હજી કેમ. ॥૨૮॥ ભક્ત તણી ભીડ ભુધરે જાણી, આપ ચીંત્તામાં પેઠા, ગોવીંદ વાયુનો ગોળો થઇને, નાલી ઉપર જઈ બેઠા. ॥ ૨૯ ॥ ઠુંટાં ઉપર દંડા વાગે, એમ લાગ્યુ જે વાર; અરજુને આસ્તા બેઠી. અણી મુકી તે વાર. ॥૩૦ ॥ જોર કરીને જેમું દબાવી, પેઠુ નહી અણીઆરૂં; અરજુને જાણ્યું ધણી છે સાચો, શા સારૂં ભય ધારૂં. ॥ ૩૧ ॥ એવું જાણી બીજો છેડો, ધનુશ કેરો જેહ; એકજ હાથે જોર કરીને, વાંકું વાળ્યું તેહ. ॥ ૩૨ ॥ બીજે હાથે દોર ચઢાવો, તેવો થયો ટંકાર; ધનુશ ચઢ્યું એટલે તો બોલ્યો અંધ કુંવર. ॥ ૩૩ ॥ ઓ મામા તમો કહો તાતા, ચાહા તેમ સરશે મથી, પણ ધનુશ કરણ રાજાનું, એનાથી ચઢવાનું નથી. ॥ ૩૪ ॥ મામો કહે ભાઇ ભાગ મ્હારા, મેં તુને કહ્યું એવું; પણ નીચુ જોઈ બાણ ઉંચુ, મારિ કરે કામ કેવું. ॥ ૩૫ ॥ એક બાણ શું ત્રણ કામ કરશે, જો મન માં વિચારી; દુરીયોધન કહે એ છે આંટી, કન્યા થવાનિ મહારી ॥ ૩૬ ॥ એમ પાછો મન વાળીને બેઠો, સાંભળને તુ રાય; આ ઠેકાણે સીધાન્ત લેવું કેવું ગાંડુ દેખાય. ॥૩૭ ॥ દુરીયોધનની બોલી ચાલી, રીતી નીતી જેહ; તે પ્રમાણે જે જન રાખે, દુરીયોધન તુલ્ય તેહ. ॥ ૩૮ ॥ પાન્ડવનો સંતોશ શીળતા, રીતી નિતી સુદ્ધ વાણી; દીનતા દયા એવી રાખે, તે પાન્ડવ તુલ્ય પ્રાણી. ॥ ૩૯ ॥ કથા તો દ્રશ્ટાંત રૂપી, સીધાન્ત એનું કેવું; જેવી જેની રીતી તેવું, તેને જાણી લેવુ. ॥ ૪૦ ॥ ઇતિહાસ કઉરવ પાન્ડવ કેરો તે જાણુલે નહી મુક્તા; સુકીને માટે જાણી લેવી; નીતી અનીતીની યુકતી. ॥ ૪૧ ॥ વળણ, યુક્તા મુક્તી કારણે, જાણવી શોના જન; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે, શું કર્યું ઇંદ્રને તન.

:(o):

કડવું ૩૦ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી હુજને

સંભળાવુ, મછવેદન મહીમાય. ॥ ૧ ॥ અરજુનજીએ ટંકાર કીધો, ચઢાવીયું. ધનુશ; વીચાર કીધો મછ વિંધવાનો, હૈયામાં ધરી હુંશ ॥ ૨ ॥ એવામાં દુરિયોધન રાજાએ, બોલાવ્યો રાજા કરણ; કહ્યું કે આ મછવેધ કરશે, વરશે ઉતરી ધરણ. ॥ ૩ ॥ કાળે મોઢે જાવું પડશે. આપણને ધિક્કાર; કરણ કહે જો દુરીયોધન, મુજ મનનો વીચાર. ॥ ૪ ॥ ચઢનારો મછવેદ કરશે, તેનુંજ મારીશ બાણ; ત્રાજવામાંથી નીચે નાખી. કાઢુ એના પ્રાણ. ॥ ૫ ॥ નીચે પડે તવ સરવે માઇએ, મારી પમાડવા મરણ; તે વેળા હું દ્રુપતીનું, કરી જાવાનો હરણ. ॥ ૬ ॥ નીસ્ચે તુજને પરણાવવાની, ચીંતા મુજને પેઠી, દુષ્ટ કહે મુજને એમ લાગ્યું, હવે મ્હારે ઘેર બેઠી. ॥ ૭ ॥ આશા આપી કરણ ગયો. જૈ બેઠો આસન; શકુની મામાએ સમજાવ્યા, અંધ તણા સૌ તન ॥૮॥ સાવચેતીથી સરવે બેસા, હાથ ગ્રહી હથીઆર; તવ કૌરવો આયુધ લઇને, બેઠા થૈ તૈયાર ॥ ૯ ॥ તે સહુ સભાયે નજરે જોયું, કોપ્યા કૌરવ કરણ; કન્યા સુખે નથી વરવાની, થશે રૂપાળીનું હરણ. ॥ ૧૦ ॥ દ્રુપતનું ધુળ ધાણી કરશે, અંધ તણા કુંવાર એવી ચરચા ચાલી સભામાં, ભય ભર્યા સૌ સાર. ॥ ૧૧ ॥ દ્રુમરૂશીએ કૌરવોને દીઠા ગ્રહ્યાં હથીઆર; જાણ્યું કે એ અરજુન ઉપર, છેવટ દેશે માર. ॥ ૧૨ ॥ એમ જાણીને સર્વ રૂશીને, ચેતવણી કરી એમ; આપણી સભામાંથી વર ઉઠયો, મારવા દેઇએ કેમ; ॥ ૧૩ ॥ આપણે એ વરના જાનૈયા, હાંઇથી ઉઠયો માટ; લજ્યા ન ખોવી કારવ કેરા, આપણે વડવો ઘાટ. ॥ ૧૪ ॥ એવું સાંભળી સર્વ રૂશીને, ઉમંગ પ્રગટયો કેવો; એ વરના આપણે જનૈયા માટે ન મારવા દેવો. ॥ ૧૫ ॥ થનાર વસ્તુ હશે તે થાશે, કરવો કાળો કેહેર; કૌરવ વરરાયને મારે તો. આપણે મારવા ઠેર. ॥ ૧૬ ॥ એમ ધારી સૌ તૈયાર થયા, વઢવાને મન કીધાં; કૈક કહે હું મારીશ સરવો, કૈકે તુમડા લીધાં ॥ ૧૭ ॥ કૈં કહે આંખ્યો પુરવાને, મારવા ભસ્મના ગોળા; કૈક કહે આછમનીયોને ગોદે, ફોડી નાખવા ડોળા. ॥ ૧૮ ॥ કૈક કહે તુમડાં ફોડીશું, કૌરવને લેલાટ; બ્રાહ્મણ કોપ્યા ભક્તની ભીડે, બેઠા બરોબર ઘાટ. ॥ ૧૯ ॥ એવામાં દ્રુપત રાજાયે, દ્રુપતિને એમ કાહાવ્યું; હાથણી બેશી આવો સભામાં ભવીશ ભલેરૂં ભાવ્યું. ॥ ૨૦ ॥ સણગારી હાથણી મંગાવી, દ્રુપતીયે તે વાર; સુંઢમાં સોનાનો કળસ આપ્યો; સોભા તણો નહી પાર. ॥ ૨૧ ॥ દ્રુપતિ ઉઠી ઝરૂખેથી, ઉતરી મ્હેલથી હેઠી; વરમાળા એ કરમાં લઇને, હાથણી ઉપર બેઠી. ॥ ૨૨ ॥ પુંડળ દાશી ચીગમર ઢોળે,

જોયા જેવી થઇ ખુબી; સભાની વચમાં જળ કુંડાળે, આવીને કન્યા ઉ-ભી. ॥ ૨૩ ॥ હરખી ઉડવા ભીમસેન બળીયા, ઉચા નીચા થાય; પણ એ-નો ભુજ ઝાલી બેઠા છે, પોતે ધરમ રાય. ॥ ૨૪ ॥ અરજુનજીએ ધનુશ ચઢેલું, ધર્યું દ્વીભુજ વિશે; તે વેળાએ અરજુનજીની, કાન્તી અલોકીક દીસે. ॥ ૨૫ ॥ તે દેખી શેહેદેવ જોશીને, ઉપજ્યો અતી પેમ; હશી હશીને ધરમ પ્રત્યે કહેવા લાગ્યા એમ. ॥ ૨૬ ॥ વળણ ॥ શેહેદેવ કેહેવા લાગીયા. આનો વાત અનુપ; વદે વલ્લભ જોશી કહે, જુએ ભુપનું રૂપ. ॥

કડવું ૩૧ રાગ કનડાનિ સાખીયોનો.

જુઓ જુઓ ભુપનાં રૂપ. ધનુશધનંજય ધર્યુરે; જુઓ જુઓ અરજુ-નજીનું રૂપ, ધનુશ ધનંજય ધર્યુંરે; ॥ટેક॥ શેહેદેવજી મુખ બોલીયા, સુણો ધ-ર્મ સુજાણ; ત્રણ ત્રણ વરસ દુખ વેઠીયું, તેતો આજ પડ્યું પરમાણ. ધનુ-શ. ॥૧॥ લાખા ગ્રહમાં બાળીયા; દુષ્ટે કરી અન્યાય; ત્યાંથી ઉગરી વન ર-હયા; ભીમ પરણ્યો હેડંબા કન્યાય. ધ. ॥૨॥ હેડંબો ચોરી ગયો; દેનાર દે-વને દુઃખ; તેને ભીમે મારીઓ; કરયું જગેશ્વરને સુખ. ધ. ॥૩॥ પછી કબી-રા લઇ ગયા; પોતાને આવાસ; જોગી વેશ ભીમે ધરી, કીધો દુષ્ટજનોનો નાશ. ધ. ॥ ૪॥ તે પછી એકચક્રા ગયા, સ્થીતી કરી બહુ દન; બકરાક્ષશને મારીયો ભીમે ઉગારયો વિપ્રનો સન; ધ ॥૫॥ નીત્યના પાચ અન્નાહણ મનુશ મારે એક; નીત્યના છ જીવ ઉગર્યા; કર્યો પુન્ય તણો વીવેક. ધનુશ. ॥ ૬ ॥ ત્યાંથી દરૂમને મડ ગયા, સમર્થા અસરણા સર્ણ, વીપ્ર તણાં પુજન કર્યાં, અને નીત્યન ચાંપ્યાં ચર્ણ. ધનુશ. ॥ ૭ ॥ ટાઢ તાપ વેઠ્યા વન વીશે, દુખમાં ન રહી ન્યુન્ય, દુખ વેઠી ભગવન ભજ્યા, તેતો આજ ઉગ્યું પુન્ય ધ. ॥૮॥ વસ્ત્ર વપુપર કયાં હતાં, કયાં હતા સણગાર, તેજ મોઢા પર કયાં હતું ઢ-ળ્યા અઢળક જુગદાધાર. ધ. ॥ ૯ ॥ સુર્ય સમ છબી અરજુનની, જુઓ મહારા વીર; ધનુશ શોભે બે ભુજમાં, કેવો શોભે છે ગુણ ગંભીર. ધ ॥૧૦॥ વળણ. ગુણ ગંભીર વીર આપણો, ધરયું ધનંજય નામ; વ્યાસ વલ્લભ કહે કથા, ભક્તને રીઝે રામ.

કડવું ૩૨ રાગ ધોળ.

બોલ્યા બોલ્યા વૈશમપાયે વચનરે; સાંભળ સાંભળ જનમેજે રાજન રે, ॥૧॥ અરજુનજીએ, ધનુશ લીધું હાથરે; શ્રદ્ધા રાખી, સમરે શ્રી વૈકું-

ક નાથરે. ॥૨॥ જોયું એણે મછના સામુ ગગનરે; દીસે નહિ મછાનુ પુછ લોચનરે, ॥૩॥ આકાશ કેરા, વાયુની મછા ચઢી ચાકરે; વાયુ વેગે ફરે છે આડો આંકરે. ॥૪॥ અરજુનજીએ, વીચાર કીધો મનરે; કેમ તકાશે; મછા તણું લોચનરે. ॥૫॥ જળમાં જોઇ, તાકીને મારવું બાણરે; મછને જળને, છેકુ છ ગાઉ પ્રમાણરે. ॥૬॥ મછા હોએ, સ્થિર તો તાકી શકાયરે; હવે સુને, ગુચવણ પડી જગરાય. ॥૭॥ સ્તુતી કીધુ, તવ પ્રભુએ જાણ્યુંરે; અંતરયામી, હેત અતી મન આણ્યુંરે. ॥૮॥ પ્રેરક પ્રભુ, પેરણા કીધી તે દનરે, મછ પાસેનો, બંધ કીધો પવનરે. ॥૯॥ કરી કરૂણા પોતે શામ શરીરે; સોત્રાણ મછા તરત થઇ ગઇ સ્થીરરે. ॥૧૦॥ તે દેખીને, અરજુનનું માન્યું મનરે; હશી હશીને હમે જપતો શ્રી જુગજીવનરે. ॥૧૧॥ પછી પોતે જળમાં જોયું સતી તનરે; તવ દેખાયું મછા તણું લોચનરે. ॥૧૨॥ પડે મછનો, પરછાયો જળમાંશરે; સ્થીર રહ્યાથી દરપણુ તુલ્ય દેખાયરે. ॥૧૩॥ પછી પોતે, મછ વીંધવા મન કીધુંરે; ભાથામાંથી, એક બાણ કરમાં લીધુંરે. ॥૧૪॥ તેના ઉપર, શકતીનો મંત્ર ભણ્યો સારરે; પછી તેના ત્રીભાગ ગણ્યા તે વારરે. ॥૧૫॥ પેહેલે ભાગે, બ્રહ્મા મુકયા તતખેવરે; વચમાં વિષ્નુ છેહ્લા મુકયા મહાદેવરે. ॥૧૬॥ વાયુ મંત્ર, ભણ્યો ને નવ રહી નુન્યરે; ઉપર મેલ્યું પરમ સયનું પુન્યરે. ॥૧૭॥ એવી રીતે બાણ કર્યું તઇઆરરે; પછી જોયું, જળમાં સતીને કુવારરે, ॥૧૮॥ કેહેડયો વાંકી, વાળી કરે મનસુબોરે; અરજુનજી તો ત્રાંસમાં ચઢીને ઊભોરે. વળણ ॥ અરજુન ઉભો ત્રાંસમાં, સાંભળને તું રાય; વ્યાસ વલ્લભ મુખ ઓચરે, મછવેધનો મહીમાય.

(:o:)

કડવું ૨૩ ટેક વીના કટાવની છાયા.

અરજનજી તો ત્રાંસમાં ઉભો. ત્રાંસમાં ઉભો; શોભે સુબો, મછવિંધવા કીધો મનસુબો. આપ રૂદેમાં ઉલટ આણી, સમજણ શાણી, મીઠી વાણી, પ્રૌઢજ પ્રાણી, કામ વીખાણી, સમર્યા પોતે પુરૂશ પુરાણિ, જુગજીવનને સાચા જાણિ મન ધાલીયું, અંગ ફાલ્યાયું, બાણ ઝાલીયું, કલ્મીશ હણીયો, ગણિત ગણીયો, મંત્રજ ભણીયો, વેહ્લો વણીયો, દલડું લડાવ્યું, ધનુશ ચડાવ્યું; બાણ અડાવ્યું. આપ પંડથી પાપજ ખોયું, મનડું મોહ્યુ. જળમાં જોયું, કેહેડયોને તો વાળી વાંકી, ન જાય થાકી બુદ્ધી પાકી, ન રહે બાકી, જળમાં ઝાંખી, મછા તાકી, રં-

એ રેલીયું, બાણ મેલીયું, ખુબ ઠેલીયું, ખરરર લઇને ચાળે ચાલ્યું, ન રહે ઝાલ્યું; ફંદે ફાલ્યું, માતંગ માહાલ્યું, હળહળ હાલ્યું, સણુ સણુ સણુ સણુ. સરરરર કરતું. થંભે ફરતું ભટડગ ભરતું, પાર ઉતરતું, પાછું ખરતું, પવન વેગથી, જાણે મેઘથી, આભ ભેગથી, વીજળી છટકી, ન રહે લટકી, ખરીજ ખટકી; ઝાડે ઝટકી, પાડે પટકી. એવી કટકી, કેમ રહે અટકી, આવી પોહોંચ્યું મછની પાસે, તરકટી ત્રાસે, સાચુ ભાસે, અધર વાસે; ફુરરક ફુરરક ફર ફર બોલે, પોચ્યું રામના બાણનિ તોલે, સડીયું ઓલે, જરા ન ડોલે, બ્રહ્મા મંતરે જબ્બર દોડયું; ન રહે ઓડયું, જુગતે જોડયું, એવું છોડયું, ફટાક દઇને લોચન ફોડયું, પછી તે કડકો હેઠો પડીઓ, વિષ્ણુ કડકો ઉંચો ચડીઓ. નર દમ નડીઓ; જઇને અડીઓ, ઘાટજ વડીઓ. પુંછ ઉપર તો ઉલટ વ્યાપી, માપે માપી, નીશાની આપી; તે પ્રમાણે ખચક દઇને નાંખ્યું કાપી તે પછી કડકો શંકર કેરો; મારે ફેરો, ઘાલ્યો ઘેરો, કામજ કીધું, ચાલ્યું સીધું, જરા ન બીધું, ઉડાવી લીધું, શીવને મંતરે; બહુજ બળમાં, કોટી કળમાં, એકજ પળમાં; છરરરરરરર છમાક દઇને ફેંકયું જળમાં, દેખી દેવ કરી ફુલ વ્રષ્ટી, કાપી કષ્ટી, જુએ દ્રષ્ટી. સરવે શ્રષ્ટી, દુંદભી ડંકા, દેવના વાગ્યા, સારા લાગ્યા. સૌ ભય ભાગ્યા; ભાગ્યવંત પાન્ડવો જાગ્યા, વલ્લભ વદે મછાની હોડ; પુરણ થઇને પોહોચ્યા કોડ; બોલો જે જે શ્રી રણછોડ, વળણ ॥ જય જય શ્રી રણછોડજી, કરુ ભકતનું કામ; શ્રોતા શ્રદ્ધા રાખીને, શમરો શીતારામ.

કડવું ૩૪ રાગ ઝડપનો દોહરો.

બાણ વડે જળમાં મછ નાંખ્યું, વરત્યો જેજેકાર; તે સમે કરણ રાય ઉઠયો, ઉઠયા અંધકુવર. ॥૧॥ આયુધ લીધાં ભુજ વીશે, જુએ સઘળો સાથ; તે સમે ભીમ ઉભો થયો, મરડી ધરમનો હાથ. ॥૨॥ છલંગ મારી આવ્યો સભામાં, મનમાં ધરી મનસુબો; જળ કુંડાળાની કીનારે જઇને. વાયુનો નંદન ઉભો. ॥૩॥ ગરજના કરી ઘાંટો કહાડયો, વીરા હું ધારણ દેવું; ઉતરવાની તસ્દી ન લેશો, પડો હું ઝીલી લેવું. ॥૪॥ તવ દુરીવોધનને બુમ પાડી એ મામા આ ભેમ; મામાએ કહ્યું મારગ ઝાલો, રહીયે કુશળખેમ. ॥૫॥ ભીમને જોઈ મનમાં વીચાર્યું, પોતે રાજા કરણ; મહારૂ બોલેલું મીથ્યા જાશે, કરૂ કન્યાનું હરણ ॥૬॥ ભીમની દ્રષ્ટી ઉંચી દી-

ઠી, કન્યા હરવા જાય; એવે ભીમ જાતાં જોયો, ચીતમાં ચટપટી થાય ॥૭॥ ભાઇના લાગ્યાં ભાઇ ભોગવશે. કન્યાનું હરણ થાશે; મેહેનત કરેલા છુટી પડશે, ઇજ્જત અમારી જાશે. ॥૮॥ એમ જાણીને દોટ મુકી, વાયુને કુવાર; કરણનો જઇ કાન ઝાલી, ચોઢયા તમાચા ચાર. ॥ ૯ ॥ કરણરાજા ત્રાસ પામ્યો, આ મુજને કયાં નડીયો; એટલામાં ભીમ છલંગ મારી, હાથણી ઉપર પડીયો. ॥૧૦॥ એટલે હાથણી થૈ ભોંય ભેગી, ત્રકેદર કેહેડ બાંધે; દ્રુપતીનું પાંગઠું ઝાલી, લીધી પોતાનિ ખાંધે. ॥ ૧૧ ॥ કન્યા લઇને ત્યાંથી નાઠો. સભાને બારણે જાય; કુંભારના ઘર ભણી આવ્યો, જ્યાં પોતાની માય. ॥૧૨॥ બારણેથી એણે બુમ પાડી, ઓ વધમા હું આવ્યો; જુઓરે જુઓ જનેતા. અમુલ્ય વસ્તુ લાવ્યો ॥૧૩॥ કુન્તાએ જાણ્યું કાં ખાવાનું, કાં રમવાનું હશે; કાં મુજને મરાવવા ફાંફા, બોલતો મશે મશે. ॥૧૪॥ એવું સમજી માતા બોલ્યાં, ભૈયોનું છે ભૈઆરૂ; જે લાવ્યો હોય તેમાં બેટા, પાંચેનું સૈયારૂ. ॥૧૫॥ ભીમે જઇ તવ કન્યા મુકી, શું બોલી તું માત; આજ સભામાં મછવેધ કીધો, આપણો અરજુન ભ્રાત. ॥૧૬॥ કન્યાનું ત્યાં હર્ણ થતુતુ, માટે ઉચકી લાવ્યો; ન બોલવાનું તુંતો બોલી, વિચાર કાંઇ ન આવ્યો. ॥ ૧૭॥ માતાને એમ ઠબકો દે છે, વાયુ દેવનો તન, તવ કુન્તાજી રડવા લાગ્યાં, આંસુ ભર્યાં લોચન. ॥૧૮॥ બળ્યું આ જીવવું ઘડપણનું, ફાવે તેમ બોલાય; કન્યા દેખી ભીમ લલચાયો, ઠીક બોલી ગયા માય. ॥૧૯॥ એમ જાણીને ભીમ બોલ્યો, શાને કરો વિલાપ; તમારૂ બોલ્યું પાળો નહિ તો, બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ ॥૨૦॥ એમ કહીને ત્યાં રહ્યો બેશી, સભા વિશે શું થાય; ભીમના તમાચા ખૈ વળ્યો પાછો, ક્રોધમા કરણ રાય. ॥૨૧॥ જળ કુંડાળ ચાલીને આવ્યો, બાણ ધનુશ પર લીધું; ત્રાજવામાં અરજુનજીને, બાણજ બોક્ષી દિધું. ॥૨૨॥ અરજુનજીને તે બાણ વાગ્યું; પ્રાણજ ઉંચો ચડીયો, બાણને ધકકે ત્રાજવામાંથી, અરજુન હેઠો પડયો. ॥૨૩॥ પડયો તેવો આવ્યો પાણીમાં, કૈરવે કાહાડયો બ્હાર; જળ કુંડાળાની કીનારે નાંખી દેવા માંડયો માર. ॥૨૪॥ સૈ ભાઇઓને છ કારભારી, ઘણાક કોપે ચડીયા; તે દેખીને બ્રાહ્મણ ઉઠયા, મારવા તુટી પડીયા. ॥ ૨૫ ॥ કૈરવ મારે અરજુનને, છોડાવ્યા નવ છોડે; તુમડા લૈને બ્રાહ્મણ લોકો, દુષ્ટોનાં કપાળ ફોડે. ॥ ૨૬ ॥ ભભુતિના ગોળા મારી, ડોળા પુરી નાખે; ગડદા પાટુનો પ્રાહાર કરી મારો મારો ભાખે. ॥ ૨૬ ॥ કૈરવ ઉપર દ્વીજ લોકોએ, ઘણું તોફાન મચાવ્યું; એવામાં પ્રજાપતને ત્યાં, ભીમને સાંભરી આવ્યું; ॥ ૨૭ ॥ અરેરે એકલા

છે ભાઇ મ્હારો. એમ જાણીને ઉઠયો; દોડતો આવ્યો સુરે સભામાં, રોશ ભરેલો રૂઠયો. ॥ ૨૮ ॥ ભાઇ રોળાનો દીઠો સભામાં, મેઘનાદે ગડગડીયો; વાયુ નંદન રૂપ કરીને, જળકુન્ડ વાશે પડીયો. ॥ ૨૯ ॥ થંભન બ્હાજ્યો ઘણોક ગાજ્યો, હસ્તીનિ પેરે ત્રાડયો, બાર ગાઉનો થાંભલો તે, હૃચ હલાવી કાઢાડયો. ॥ ૩૦ ॥ તવ કોરવ ત્રાસ પામ્યા, થાશે કાળો કેહેર; મામો કહે ભાઇ સરવે નાસો, મનિ જઇશું ઠેર. ॥ ૩૧ ॥ એમ જાણી અરજુનને મુકયો, મુંઢ મતીના માઠા; ભીમના ભયથી હરામખોરો, જીવ લેઇને નાઠા. ॥ ૩૨ ॥ એટલે આવ્યા અંતરયામી, આવ્યા સંગે ભ્રાત; ભીશ્મ વીદુરને દ્રોણ આવ્યો, વળી સોહાગી કુંવાર. ॥ ૩૩ ॥ ખમ્મા ખંમ્મા કરી ઉઠાડયો, અરજુનને તે વાર; સૌ સભાયે પાંન્ડવ જાણ્યા, વરત્યો જેજેકાર. ॥ ૩૪ ॥ સ્વયંવરની રીતી એવી, જેની થઇ કન્યાય; તે એકલા રહે બાકી બીજા સૌ સૌને ઘેર જાય. ॥ ૩૫ ॥ પણ તે દાડે પાન્ડવ જાણી, રેહેવા કર્યો વીચાર; પાન્ડને પરણાવ્યા પછી, વેરાઇ જાતુ સાર. ॥ ૩૬ ॥ પાન્ડવ ઉપર પ્રેમ એવો કોઇ ધર્યો નહિ ગર્વ; આગળ ચાલ્યા અરજુનજીને, પુંઠળ ચાલ્યા સર્વ ॥ ૩૭ ॥ ચાલ્યા આવ્યા પ્રજાપતને ત્યાં, પુરણ હરખમાં પેઠા, ભોમી ઉપર આસન વીના રાજા રૂશી સહુ બેઠા. ॥ ૩૮ ॥ જાદવ સહીપત સઘળા બેઠા, એટલે ધરમ રાય; અરજુનજી ઘરમાં જઇને, માતાને પડીયો પાય. ॥ ૩૯ ॥ આશીરવાદ સુને દો માતા, મેં કર્યું મછવેધન,શુભ વેળાએ જનની મ્હારી કેમ કરો રૂદન. ॥ ૪૦ ॥ કુન્તાજી કહે ભીમ ગાંડો, લે આવ્યો કન્યાય; બ્હારથી કહ્યુ કાંઇ કાંઇ લાવ્યો, ઓરે મ્હારી માય. ॥ ૪૧ ॥ મેં જાણ્યું ખાવાનુ કે રમવાનુ, બોલી જવાયું એમ; કહ્યું કે પાંચેનું સહિયારૂ, એટલે બોલ્યો ભીમ. ॥ ૪૨ એણે કહ્યું કે આ શું બોલવાં વીચાર વીના આપ; હવે એ બોલ્યુ પાળો નહી તો. બ્રહ્મ હત્યાનુ પાપ ॥ ૪૩ ॥ તે કારણમાં રડયા કરૂછું, ઓરે મ્હારા તન; એવું સાંભળી અરજુન બોલ્યો, મુકી દો મા રૂદન ॥ ૪૪ ॥ તમારૂ બોલ્યું પાળવું મ્હારે. જો હોય પાન્ડુ બાપ; ભૈઓને મુકી એકલો પરણુ. તો બ્રહ્મહત્યા પાપ. ॥૪૫॥ તવ કુન્તાજી રડતાં રહ્યા આશીરવાદ દીધો; પછી જઇને ઓટલે બેઠા. માનો ખુલાસો કીધો ॥ ૪૬ ॥ એવામાં પ્રજાપત આવ્યો, જોવા ઘરની મ્હાર; વ્રકોદરને બોલાવીને પુછયો સમાચાર. ॥ ૪૭ ॥ કેમ અવ્યાછો રાજા રૂશી શો આ ખેલ મચાવ્યો; ભીમ કહે તમારા રાજાની, પુત્રીને હરિ લાવ્યો. ॥૪૮॥ તેથી આ લાંધવા આવ્યા છે, કળ કળીઓ તમ રાય; તમોએ અમને રાખ્યા છે માટે, શીક્ષા

તમોને થાય. ॥૪૯॥ એવું સાંભળી કુંભાર બોલ્યો. ગાંડીયા ગાંડું કીધું; દયા જાણીને તમોને રાખ્યા. તેનું આ ફળ દીધું ॥૫૦॥ એમ કહીને રડતો રડતો, ગયો ઘરની માંય; નરને નારી રૂદન કરે, ધરમે સાંભળ્યું ત્યાંય ॥૫૧॥ ઉઠીને યુધીષ્ટર ગયા, પ્રજાપતના ઘરમાં; કહો કાકા તમે કેમ રોવોછો, શું ઓછુ આવ્યુ ઉદરમાં ॥૫૨॥ પ્રજાપત કહે મારે કરમે, કયાંથી તમે આવ્યા; ગરીબ જાણી ઘરમાં રાખ્યા, રાજાની પુત્રી લાવ્યા. ॥૫૩॥ તારા ગાંડીયે ગજબ કીધો, ઘર મ્હારૂં લુટાશે ધરમ કહે કોણે કહ્યું, રડશો નહિ નીશાસે. ॥૫૪॥ કુંભારે કહ્યું ગાંડીયો તારો કહી ગયો સર્વ વાત; ધરમ કહે સાંભળો કાકા, મુકો આંસુ પાત. ॥૫૫॥ અમે ક્ષત્રી નંદન છૈયે, કુન્તા માતના તન; પાંચ ભાઇ પાન્ડવ અમેતો, કીધો મચ્છવેધન. ॥૫૬॥ તેથી કન્યા લાવ્યા છયે, કાકા તમારે ઘેર; હરણ કીધું હોય તો કાકા, ગયો હોયે કાળો કેહેર. ॥૫૭॥ પ્રજાપતને વીશ્વાસ પડીયો, જે બેઠા ધર્મરાય; દ્રુપતરાયે ઘેર જઇને, મંડપ રચીયો ત્યાંય. ॥૫૮॥ મોકલ્યા બે પુત્રો પોતાના, કુંભારને ઘેર જાવો; મછવેધ કરનારને કહી. દ્રુપતિને લેઇ આવો ॥૫૯॥ વળી કહેજો વાજીંત્ર અમે મોકલીયે છીયે પેહેલા; એટલે તમે વરવા માટે, આવજો અમ ઘેર વેહેલા. ॥૬૦॥ વળણ.॥ વહેલા અમ ઘેર આવજો, એવું કહેજો તન; વલ્લભ વદે રાયે કહ્યું, લાવો ભગનિ ભોવન.

———(:o:)———

કડવું ૨૯ રાગ ચોપાઈ.

બોલ્યા વેશમપાયે વચન, સુણ જનમેજે રાજન; ચાલ્યા દ્રુપતના બે તન, ગયા કુંભારને ભોવન. ॥૧॥ કહ્યું નરને દ્રૈપતી લાવો, વાજા મોકલાયે તવ આવો; કહ્યું અરજુન તતપર થાવો. ઓરડીમાંથી તેડી જાવો. ॥૨॥ કેહેજો તમ તાતને સમાચાર, કહાયે પાંચછે કુન્તી કુવાર; કહિએ મછવેધ કર્યો એક હાથે, પણ પાંચ પરણવાના સાથે ॥૩॥ ધર્મ નીકુળ શેહેદેવ ભીમ, ચારને લેઇ વરવાનો નીમ; હોય મરજીતો તેડુ કહાવો, નહી, તો કહાવજો કે તમે જાવો ॥૪॥ એવું સાંભળી ક્રોધે થયા, પોતાનિ બેહેનને લેઇ ગયા; જઇ તાતને કહ્યું કામ કરો, બાપ બેટી બેઉ જણ મરો ॥૫॥ કહાવ્યું મછવેધના કરનારે, વરવાનું પાંચ અમારે; છીયે કુન્તા તણા પાંચ તન, વરશુ સહુ બંધવ જન. ॥૬॥ એકલાને તો વરવાનું નથી. કહીને. આપી દ્રૈપતી; ઘણી નારી કરે નર કોય એક નારીને બે નવ હોય. ॥૭॥ અમારી બેહેનને પાંચ પતી તેતો અમોને ગ-

મળું નથી; તવ દ્રુપતને ખોટું લાગ્યું પાછું આડુ ભવીશ કયાં જાગ્યું ॥૮॥ હવે માહરે જીવીને શું કરવું, વ્યાસના પર વીશ ઘોળી મરવું; એવું ધારીને મેહેલમાં ગયો. વીશ ઘોળી પીવા ત્યાર થયો. ॥૯॥ તવ વ્યાસજી આવ્યા દોડી, પ્યાલો તમાચે નાંખ્યો ફોડી; શાને મરેછે મુંઢમતી. એના નશીબમાં પાંચ પતી. ॥૧૦॥ જઈ પુછી જો જો કન્યાને વાત, તે કહેતો મેળવજે હાથ; તવ દ્રુપદ રાજી થયો, પુછવા પુત્રી કને ગયો. ॥૧૧॥ બેન મછવેધનો કરનારો, કેવું કેહે છે તે વાત વીચારો; એમ કહેછે કે પાંચ ભાઈ વરીયે, બોલો બેટી હવે કેમ કરીયે. ॥૧૨॥ બોલી પીતા પ્રત્યે દ્રુપતિ. મ્હારા ભવીશમાં પાંચ પતી; તેમાં ડાહાપણ તમે ન કરશો કરશોતો પાપે પેટ ભરશો. ॥૧૩॥ તવ લાગ્યું દ્રુપતને સાચું, નથી વ્યાસજીનું કેહેવું કાચું; એમ જાણીને પાછું પુછે, બેટા સતી સાધવી તુંછે. ॥૧૪॥ વરે પાંચને તે શાની સતી, મને તે અકળામણ અતી; બોલી દ્રુપતી સાંભળો તાત, તમે ધ્યાનમાં લેજો વાત. ॥૧૫॥ તમે મંડપ જયાં રચી પીતા. ત્યાંતો કરજો ચંદનની ચીતા; તેને રાખવી ત્યાં સળગાવી. પરણીશ પતી પ્રેમ લાવી. ॥૧૬॥ એક પરણીને સત્યે ચડીશ, સળગેલી ચીતામાં પડીશ; પાછી સજીવન નીકળીશ બ્હાર, પછી વરૂ બીજો ભરથાર. ॥૧૭॥ એવી રીતીએ પરણીશ પતી, માટે સદા હું સતિને સતી; તવ તાતને લાગ્યું સારૂં, બેટી જોઇશ પારખું તારૂં ॥૧૮॥ પછી વીચાર્યું દ્રુપતરાય એછે પાન્ડવ કેમ મનાય; એવો સંદેહ ટાળવા પળીયો. જઈ કૃષ્ણ પ્રભુને મળીયો ॥૧૯॥ પ્રભુ કુન્તા તણા આતન, કેમ સાચું લાગે મુજ મન; બોલ્યા પ્રભુ તું સાંભળ રાય. એતો લક્ષણથી વરતાય. ॥૨૦॥ જેના જેના હશે ગુણ જેવા, તેના તુંને દેખાડું તેવા; હતા ઓરડા દ્રુપત તણા, પાંચે સોભીત સોહામણા. ॥૨૧॥ તેમાં શું કર્યું જગજીવન ભર્યાં એકમાં સીંહાસ ; જુદી જુદા તરેના શોભે; રાજ્યવંશી તણુ મન લોભે ॥૨૧॥ બીજો ઓરડો તૈયાર કરી. તેમાં ઘણી ગદાયો ભરી. ત્રીજામાં ભર્યાં ધનુશ બાણ; એવું કરાવ્યું પુરૂશ પુરાણ. ॥ ૨૨ ॥ ચોથામાં પાના પુસ્તક ધરીયાં. વેદ શાસ્ત્ર પુરાણોના ભરીયાં. પાંચમામાં વસ્ત્ર સણગાર, એવું કરાવ્યું જગદાધાર. ॥ ૨૩ ॥ પછી બોલ્યા શ્રી વનમાળી, જો આ સૌ ઓરડા પુઠે જાળી; ત્યાં તું જોવા રહે સંતાઈ, હુતો મોકલુછું પાંચે ભાઈ ॥ ૨૪ ॥ કહિ પ્રભુએ ભક્ત બોલાવ્યા, તવ પાન્ડવ પાંચે આવ્યા; પછી બોલ્યા પ્રભુ સાક્ષાત, મ્હારે કરવી છે તમને વાત. ॥ ૨૫ ॥ એક સ્થળ જઈ આ-

વુ સાર જુએ ઓરડા એટલી વાર; એવું કહી ગયા ગોપાળ, પેઠા ઓ-
રડે સતીના બાળ. ॥ ૨૬ ॥ પ્રભુ ગયા દ્રુપત પાસ, જાળીથી દેખાડે અવી
નાશ; જુએ દ્રુપત શામ શરીર, પેહેલે ઓરડે પાંચે વીર. ॥૨૭॥ દીઠાં સ-
ઘળાં સીંહાસન, માન્યુ એકલા ધર્મનું મન; માટે પોતે એકલા રહ્યા, બી-
જા ચાર નીકળી ગયા. ॥૨૮॥ બીજે ઓરડે દીઠી ગદાયે બીજા નીકળ્યા
ભીમ ભરાયો; ત્રીજે ઓરડે ધનુશ બાણ, રહ્યો એકલો ઇંદ્ર સંતાન. ॥
૨૯॥ ચોથે ઓરડે પુસ્તક પાનુ, ત્યાંતો શેહેદેવનુ મન માન્યું; પાંચમે આ
ભુષણ પટકુળ, તે દેખીને પેઠા નીકુળ ॥૩૦॥ પેહેલે ઓરડે ધરમરાય,
તેની જુએ દ્રુપત ચરચાય; જુએ ધરમ સીંહાસન; જોઈ બરબડી વીચા-
રે મન ॥ ૩૦ ॥ ઇંદ્રપ્રસ્ત જાવુ જે દન, કરાવું હાવું સીંહાસન; તેતો દ્રુ-
પતે સાંભળ્યું કાન, આતો ધરમ ખરા ભગવાન. ॥૩૦॥ પછી બીજે જા-
ળીયે જાય, ભીમ ઉંચકી જુએ ગદાય; એતો જુએ હળવી ભારે, એક
આવી ગદા તે વારે ॥૩૧॥ દશ હજાર મણ છે ભાર, ઉંચકી વાયુને કું-
વાર; એતો દ્રુપતના દાદા તણી, ગમી વ્રકોદરને ઘણી ॥ ૩૨ ॥પછી બર-
બડી બોલ્યો આપ, ચાહ્ય આવે દ્રુપતનો બાપ; પણ આ ગદા પાછી ન-
દેવુ, લઢી વઢીને પણ લેવું, ॥૩૩॥ પ્રભુ બોલીયા સાંભળ રાય, પછી ત્યાં
થી થયા વિદાય; ત્રીજે ઓરડે અરજુન જ્યાંય, બોલ્યોદ્રુપત રાજા ત્યાંય
॥૩૪॥ એનું પારખું થંભે જોયું, પછી ચોથે જઈ ચીત પ્રોયું, વાંચે પાના
પુસ્તક શેહેદેવ, તેથી જાણીયા જોશી એવ. ॥૩૫॥ પછી પાંચમે ઓરડે
ગયા, જાળીયે ટોકુ કરી રહ્યા; તેમાં નીકુળ છેલ તે વાર, પેહેરી જુએ બ
ધા સણગાર. ॥૩૬॥ મોઢા આગળ દરપણ રાખે, નવ્ય ગમે તે બદલી
નાંખે; ટળ્યો દ્રુપતનો સંદેહ: ખરો નીકુળ ફાંકડો એહ. ॥૩૭॥ પ્રભુ પા-
ન્ડવ પાંચે સાચા, હવે વીચાર નહી મુજ કાચા, તમે અંતરયામી જાવો,
વાજાં મોકલું વાગતે આવો. ॥૩૮॥ કહી રાજા થયો વીદાય, પછી બો
લીયા જાદવરાય; પાંચ પાન્ડવોને બોલાવ્યા, સહુ ઓરડામાંથી આવ્યા
॥૩૯॥ સ્થળે લેઇ ગયા જુગદીસ ક્ષાર કરાવ્યું પાન્ડવ શીશ ઉતરા
વ્યા શીશના કેશ, ધરાવ્યો રાજ્ય વંશી વેશ ॥૪૦॥ પેલા દ્રુપતે કીધી
પેર, મોકલ્યું તેડું હરખભેર; વાજાં સાજ સહીત તે વાર, આવ્યા પ્ર-
જાપતને દ્વાર ॥૪૧॥ કહી પાન્ડવને શુભ પેર; ચાલો વરવા દ્રુપત ઘેર;
તવ સર્વને આનંદ થાય, ગયા કુન્તા કને ધર્મરાય. ॥૪૨॥ માતા મોહોડ
માંથે કોણ ઘાલે. કોણ વામન દીકો ઝાલે; બોલ્યા કુન્તાજી મુખ વચન,
રહ્યાં આપણ જેને ભોવન. ॥ ૪૩ ॥ તેને સમજાવાં માત તાત, કહો જે પ્ર

જાપતને વાત; માથે મોહોડ ઘાલે એની નારી, તેડે સૈ સગાંને ન્યાત સારી. ॥૪૪॥ ગયા ઘરમ તેણી વાર કહ્યું કુંભારને થાવો ત્યાર; તમારી સહુ જ્ઞાતી બોલાવો, અમને પરણાવવા આવો. ॥૪૫॥ મોહોડ ઘાલે અમારી કાકી, પેહેર્યાં હોઢયામાં ન રાખે બાકી; તવ બોલાવી કુંભારે નારી, તું તો પેહેરી હોઢીને થા સારી. ॥ ૪૬ ॥ વણ પૈસે ઉપમા લેવાઇ, થયા રાજા તણા વેહેવાઇ; તેડો સગાં વ્હાલાં ન્યાત સાથ, ઘાલો મોહોડ દીપક લ્યો હાથ ॥ ૪૭ ॥ તવ પ્રજાપતની નારી, ચાલે ધરતી ધમ ધમે ભારી; સહુસગાંને ભેગાં કીધાં, બધી ન્યાતને નોતરાં દીધાં ॥ ૪૮ ॥ તવ આવ્યાં સહુ નરનારી, ગીત ગાવા લાગી શુભકારી; જાણી દ્રુપત રાજાયે પેર, રચ્યો મંડપ રૂડો ઘેર. ॥૪૯॥ પાસે ખડકાવીચંદન ચીતા, કરીયું પુત્રીનું કહેલું પીતા; પ્રજાપતની નારી મોહોડ ઘાલ્યો, કર વામન દીવો ઝાલ્યો ॥ ૫૦ ॥ ઉઠયા પાન્ડવ જોડા જોડ, કરી ગોઠવણ શ્રી રણછોડ; રાખ્યા આગળ જાદવ જોધ, વચમાં રૂશી કરનાર બોધ. ॥ ૫૧ ॥ તેની પુઠળ ક્ષત્રી લોક, શોભાવી શોભા પુન્ય સ્લોક, પછી વાજતે ગાજતે જાય, કેડે કામનીયો ગીત ગાય. ॥૫૨॥ વળણ ગીત ગાય છે ગુણનાં ભર્યાં, સાંભળ તું રાજન, વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, ચાલ્યા કુન્તા તન.

——(૦)

કડવું ૩૬ રાગ લક્ષ્મણની ઘોડીનો.

આની આંરે પાન્ડવ પાંચ ચાલીયા. ॥ ટેક. ॥ પાન્ડવ પાંચે ચાલીયારે, જાય છે જોડાજોડ, વરઘોડામાં મ્હાલતારે, કરે કારભાર શ્રી રણછોડ પાંન્ડવા ॥ આની હાંરે ॥ ૧ ॥ રાજા રૂશીને યાદવોરે, ચાલે સહુ સાજન, પ્રજાપતની નાતનારે, ધરે હરખ અતીશે મન ॥ પાન્ડવ ॥૨॥ પ્રજાપતની મૈમદારે, ગુણ ભર્યાં ગીત ગાય; મોહોડ કાકીએ ઘાલીઓરે, એને હૈએ હરખ નવ માય. ॥ પાન્ડવ ॥૩॥ વીવીધ વાજાં વાગતાંરે, દુન્બી ડંકા થાય; પોતાના પુત્રો જાણીનેરે, ઘણા હરખે છે ભીશ્મ પીતાય પાન્ડવ ॥૪॥ વીદુર ઉર આનંદછેરે પ્રગટીયા પ્રભુદાસ; દ્રોણગુરૂ કૃપાચાર્યને, ઉપજેછે અતિ ઉલ્લાસ ॥ પાન્ડવ ॥ ૫ ॥ ગામના લોક જોવા મળ્યારે, જોઇને બોલે બોલ; ભાગ્ય ધન્ય દ્રુપતી તણુરે, સ્વામી મળીયા છે કન્યાને તોલ ॥ પાન્ડવ ॥ ૬ ॥ પાન્ડવ પર પ્રેમ સર્વનેરે, સાજન થઇ સહુ જાય; જસ મળ્યો શોભા તણોરે આવી ઉભા તોરણ વરરાય. ॥ પાન્ડવ પાંચે આવીયા ॥૭॥ તવ દ્રુપતની તારૂણીરે, વર પોંખ્યાનો કોડ, આવી સાસુ થઇ

પોંખવારે, માથે બત્રીસ ભમરીનો મોહોડ. પાન્ડવ પાંચે આવિઆ. ॥ ૮ ॥ સા સાજન બીરાજીયુરે, મન્ડપ કેરે હોર; પાસે રહી પોંખાવતારે, દ્રુપતરાયના દ્રોણીક ગોર. પાન્ડવ ॥ ૯ ॥ ધુંશળ મુશળ રવૈઓ, શરિઓ સંપુટ ત્રાક; એંડી પેંડી ઉતારીનેરે, તીલક તાણી આમળીઆ નાક. પાન્ડવ. ॥ ૧૦ ॥ પછી વર પધરાવીઆરે, મન્ડપ કેરી માંય; દ્રોણીક ક્રપાચાર્ય છેરે. બેઉના ગોર બે બેઠા ત્યાંય. પાન્ડવ. ॥ ૧૧ ॥ અંતરયામી બોલીયારે, મન્ડપ કેરિ માંય; પ્રથમ પેહેલું લન્ગ કરોરે, મોહોટા માટે વરે ધર્મ રાય. પાન્ડવ ॥ ૧૨ ॥ તવ ધરમ બીરાજીયરે, બાજટ ઉપર ત્યાંય; સીખંડીભાઇએ તેડીનેરે, પધરાવિ દ્રુપતની કન્યા. પાન્ડવ. ॥ ૧૩ ॥ વલણ. ॥ કન્યા પધરાવિ તહીં, કન્યાદાન દેવાય, વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, સાંભળજો શ્રોતાય

———:(o):———

કડવું ૩૭ રાગ કન્યાદાનનો.

ત્યાંતો સમે વરતે સાવધાન, સોભા ઘણેરીરે; દ્રુપત કન્યાનું દાન; શોભા ઘણેરીરે. ॥ ૧ ॥ પેહેલા બીરાજ્યા ધરમરાય સો. તેનો હસ્ત મેળાપક થાય. સો. ॥ ૨ ॥ ત્યાંતો પાડી પટોળે ગંઠ. સો. વરમાળ આરોપી કંઠ. સો ॥ ૩ ॥ વદે વેદ વચન ત્રિકમ તન સો પાસે બેઠા છે જુગજીવન સો. ॥ ૪ ॥ ત્યાંતો પેહેલું મંગળ વરતાય, સો. તેમાં ગાયોનાં દાન અપાય. શો. ॥ ૫ ॥ ત્યાંતો બીજે મંગળ સાવધાન સો. તેમાં દીધાં દાસીનાં દાન. સો. ॥ ૬ ॥ ચોરી ત્રીજું મંગળ વરતાય; સો. તેમાં ભોમીનાં દાન દેવાય. સો ॥ ૭ ॥ ચોરિ ચોથું મંગળ વરતાય, સો તેમાં ભંડર સહીત અપાય. સો. ॥ ૮ ॥ પછી વરકન્યા જમ્યાં કન્સાર, સો. ત્યાંતો આરોપ્યા મોતિડાના હાર. સો. ॥ ૯ ॥ પછી રૂપૈયા વિંટીયો રમાય સો. લાગ્યાં વરકન્યા ગોત્રજને પાય. સો. ॥ ૧૦ ॥ પછી કન્યા ઉઠી સતી નાર, સો.પડી ચંદન ચીતામાં સાર, સો. ॥ ૧૧ ॥ નાહી નીકળી અગ્નિથી બહાર. સો. તવ વરત્યો જય જય કાર. સો. ॥ ૧૨ ॥ પછી વર્યા વાયુ સંતાન, સો. તેનાં ચારે મંગળે ચાર દાન. સો ॥ ૧૩ ॥ પછી પરણ્યો અરજુન રાય, સો. એનાં ચારે મંગળ વરતાય સો. ॥ ૧૪ ॥ તેના પછી વર્યા શેદેવ સો. વરતાયાં ચારે મંગળ તતખેવ, સો. ॥ ૧૫ ॥ વર્યા છેવટે નીકુળરાય. સો. ચારે મંગળે દાન અપાય સો. ॥ ૧૬ ॥ પછી કન્યા અગ્નીમાં ન નહાય, સો. પોતે પરણેલી રાખી તે કાય સો ॥ ૧૭ ॥ જોઇ પોહોચ્યા સહુ જનના કોડ. સો. સરવે બોલ્યા જે જે શ્રી રણછોડ. ॥ ૧૮ ॥ વળણ ॥ વરકન્યા પરણી ર

થાં વરત્યા જે જે કાર; દ્રુપત લાગ્યો પુછવા; એરે જુગદાધાર.

———:(०:———

કડવું ૩૮ રાગ સાખ.

વૈશમપાયે અનીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, આદ્ય પરવ મહીમાય. ॥ ૧ ॥ દ્રુપત કહે આજ્ઞા આપો, એરે જુગજીવન; મછવેધની સભામાં બેશી, સર્વે કરે ભોજન. ॥ ૨ ॥ પ્રભુએ તવ આગ્ના આપી, સર્વ સભામાં પેસો; પોતપોતાનિ રીત નમાણે. પંગતે જમવા બેસો ॥ ૩ ॥ રાજા રૂષી જાદવ લોકો, વળી પ્રજાપત સર્વ; અન્નારથી પણ જમવા જાવે, વેહેવારનો ધરી ગર્વ. ॥ ૪ ॥ એટલે સઉ જન ગયા સભામાં, બેઠા પોતાની રીતે; દ્રુપત રાયે સેવકો પાસે, પીરસવા માંડયું પ્રીતે॥ ૫ ॥ રાગ કટાવનિ છાંયા॥ મીનાકારી થાળી પુરી; મીનાકારી થાળી પુરી, નહિ અધુરી, ચીજે મધુરિ, પ્યાલા રૂપાના; માંહી દુધડાં, દ્રાખ ચારોળી, સાકર ઘોળી, કેસર ચોળી; મહીં રગદોળી, મલાઇ કેરી બ્હાજી પોળી, કુર કમોદનો જાયફળ વળી શેવ સરકરાં, પુરાં ગેબર મગદળ બરફી પેંડા; કળીના લાડુ દોર ખાજલી દળ લાડુલા કણસાઇ મોતીચુર પુરીયાં, દુધપાક વંતાક શાક કે રૈતુ રત્યોનુ; ચણા દાળ ત્યાં માહીકાકડી કારેલાં વાલોળ વાંકડી, કંકોડાં કુશમાન્ડ તરીયા પાપડીઓ પંડોળા વડીઓ, ગલકાં ફળ ટેંબરવાં નૈયાં ગવાર સીંગો ચોળાફળીઓ, કંદમુળ ભીંડા; અવળી રતાળુ ગાજર ગીલોડુ, સકરીયાં સુરણ વલીઆરી, દહી છમકાર કઢી વઘારી; ભાત્ય ભાત્યની ભાજી સમારી. તાંદરજાને મેથી સારી, કંજરિકુબી ભેગી સમારી, ગલજીભીની પોઇનાંપાના પતરવેલીયાં હવે વરણવું મેવા કાચા, પસ્તાને ીલી ખારેકો અખોડ અંજીર રાજેરી સુનેરી કેળાં, તડબુચાંને ફુટ બીજોરાં અનુસરામ ફળ સેતુરાં, પાકાં કર મદ ફનસ ફાલસાં લીલા શીફળ ખજુર ફેસી કમરખ જામફળ કરણ કેરી મધુર લાંનડી, રાણ શીંગોડા થોડી થોડી, પાકા ઉમર પારસ જાંબુ પાકી ચીકણ કેળાં કુકણ દાઢમ કંકણ હવે વરણવુ ચટની અથાણું થોડુ થોડુ મુખથી ગાવું, કોળાં દોડાં આંબળ કાકડ જીરા કેરી મેથીઆચીરી અજીદર કેળાં આમ્ર ચીરિઆં રાઇ રસીઆં તેમાં ડુબીઆં ખારી બીલી મોળી આથેલી, આદારસ ચટણી ીંબુ પટની આદામુળી અળદરમુળી મધુરીમ ધુરી; મીનાકારી થાળી પુરી.

રાગ સાખી ॥ વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય, વી

સ્તારી તુજને સંભળાવું, આદ્ય પર્વ મહીમાય. ॥ १ ॥ સરવેને ભોજન કરાવિ, દીધા છે મુખવાસ; કૈરવ લોકો નાશી ગએલા, કન્યા થકી નિરાશ. ॥ २ ॥ જાતાં જાતાં મારગે આવી, દ્વાદશ ગાઊની નેળ; પાપીએ સહુને ઉભા રાખ્યા, આવી વર્તાતાની વેળ. ॥ ३ ॥ દુરીયોધન મુખ એવું બોલ્યો, રહી ગયો પરણ્યાનો પ્રેમ; મનના મનસુબા રહ્યા મનમાં, મામા કરીશું કેમ. ॥ ४ ॥ બોલ્યો શકુની ખારીલો ખુની, બતાવું એક ઉપાય; પરણી હશે તો શું થઈ ગયું, પણ લેવી કન્યાય. ॥ ५ ॥ બાર ગાઊની આ નેળ લાંબી, ઉચી બે વાંસ પુર; આ નેળમાં પાન્ડવને ઘેરી; હાડ કરો ચકચુર, ॥ ६ ॥ એક રથ અહીંથી જતો હોએ તો, પરાણે બીજુ જાય; એવી સાંકડી નેળ માંહી, થનારૂં હોય તે થાય. ॥ ७ ॥ આગળથી ને પાછળથી હાંઇ, ઘેરીને કરીએ કેહેર; કુન્તાજીને ને પાન્ડવને, મારી નાંખીએ ઠેર. ॥ ८ ॥ તો રૂપાળી હાથમાં આવે, ભાગ્ય ભળે મળે નારી; દુરીયોધન કહે મામા તારી, બુદ્ધીની બલીહારી. ॥ ९ ॥ એમ કહી કહ્યું દુરીયોધને, સાંભળો વીરા કરણ; છ ક્ષોણી તમ પાસે રાખો, કરવા પાંન્ડવનું મરણ ॥ १० ॥ આ મોઢે તમે સંતાઈ રહો: નેળની ધોધો માંહી, પાન્ડવ નેળમાં પેઠા પછી; ઘેરી ઘાલજો હાંઇ. ॥ ११ ॥ પાંચ ક્ષોણી લઈને સો ભાઇ, સામે મોઢે જઈએ, જેદ્રથ ભગદત ભુરીશ્રવા, સુસરમા સૈત રહીએ. ॥ १२ ॥ કરણ કબુલ્લ વીરા, પડાવ સામો નાંખો; સંદેશા સારૂ નેળની ઉપર, દસવીસ સેવક રાખો. ॥ १३ ॥ દુરીયોધને વીસ જોદ્ધા; નેળ પર મુકયા સાર, પાન્ડવ પેસે નેળમાં ત્યારે, આપે સમાચાર. ॥ १४ ॥ પછી પોતે પાંચ ક્ષોણી લઇને, સુંસરા નેળમાં ગયા, સામે મોઢે જઇ કોતરોમાં, સરવે સંતાઇ રહ્યા. ॥ १५ ॥ કર્ણ સંતાયો આગળ મોઢે, છ ક્ષોણી સંન્યાય; આવતું જતું કોઇ ન દેખે; કરવો છે અન્યાય. ॥ १६ ॥ ચોકી કરવા રાખેલાને, સમજાવ્યા તે વાર; આપણા ત્રણ્યો પેહેલા જાશે, તેનો કેહેજો સમાચાર. ॥ १७ ॥ એ રીતે ગોઠવણ કરીને, સંતાયા છે પાપી; દ્રૂપતરાયે જમાડ્યા પછી, ભેગા થવા રજા આપી. ॥ १८ ॥ એટલે રાજા રૂશી જાદવો, મળી કરી સભાય; પાન્ડવો ત્યાં બીરાજીયા છે, કોરાણે કુન્તા માય ॥ १९ ॥ દ્રૂપત આવ્યો સરપાવ લાવ્યો, વેહેચવા સારૂ સાર; પેહેરામણી પાન્ડવને દેવા. લઇ આવ્યો અપરમપાર. ॥ २० ॥ કારભારી થઇ કૃષ્ણ બીરાજ્યા, સભા શોભે પુરપાટ; દ્રૂપતરાયે તીલક કીધાં, પાન્ડવને લેલાટ. ॥ २१ ॥ બે રથ આપ્યા મોહરો ભરીને, વળી દીધાં દસ ગામ; શહસ્ત્ર દાશી આપી શેવમાં, દ્રૂપતીને કામ. ॥ २२ ॥

પાન્ડવને બે ક્ષોણી સેન્ય, દીધા દ્રુપતરાય; આવતાની એક ગામની આપી, કુન્તાને પડ્યો પાય. ॥ ૨૩ ॥ તમ જોગ મુજથી નથી અપાયું, માગી લ્યો નૃપ સતી; કુન્તાજી કહે ભાવ જોઇએ, બીજું જોઇતું નથી. ॥ ૨૪ ॥ તવ ધર્મને ચરણે લાગ્યો, છો ક્ષત્રી સુપાત્ર; તમ જોગ કાંનથી અપાયું, માટે માગી લો જમાત્ર. ॥ ૨૫ ॥ ધર્મ કહે કાંઇ ખામી નથી, તવ અરજુનને પુછે; કાંઇક માગી લો મુજ પાસે, તમારી મરજી શું છે. ॥ ૨૬ ॥ અરજુન કહે પ્રીતી રાખો, એટલું માગીયે અમો; તવ શેહદેવને શીશ નમાવ્યું, જોશીજી માગો તમો. ॥ ૨૭ ॥ શેહદેવ કહ્યું સંતોષ પામ્યા, આનંદ થયા અતી; ભીમે જાણ્યું સૌને પુછે પણ, મુજને પુછતો નથી. ॥ ૨૮ ॥ એટલામાં નીકુળને પુછ્યું, નિકુળે કહી નાય; પછી ગયો ભીમની પાસે, પ્રેમે પડીયો પાય. ॥ ૨૯ ॥ તમ જોગ મુજથી નથી અપાયું, માગો માગ્યા જોગ સદા; ભીમ કહે એટલું માગું છું, નહી આપુ આ ગદા. ॥ ૩૦ ॥ દ્રુપત કહે એમાં શું માગ્યું, બળવંતા છો અતિ, એને કોઈ ઉપાડી ન શકે, અમારે કામની નથી. ॥૩૧॥ પણ એ ગદા ક્યારે આપું, જો જોરાવર થાવો. જેમંગળ નામનો એક હાથી. બતાવું તે લઇ જાવો. ॥ ૩૨ ॥ કીલ્લો ચાણીને પુરી મુકયો છે, દરવાજો ન ઉઘેડાય; કીલ્લે ચઢી ઘાસ નાંખે છે, દાસો, કીલ્લે રહિ જળ પાય. ॥૩૩॥ એ મદ ભર્યો મસ્તાનો, તેને વશ કરી આવો; તો તે હાથીને આ ગદા, બે વસ્તુ લેઇ જાવો. ॥ ૩૪ ॥ ભીમ કહે બતાવો મુજને, કુંચી લીધી તવ રાય; હાથીના કીલ્લાનું તાળુ ઉઘેડ્યું હાથી ચેત્યો તવ ત્યાંય. ॥ ૩૫ ॥ ભીમશેને દરવાજો ઉઘેડ્યો, તેરાજ હાથી ધશીયો; દરવાજાની બહાર નીકળીયો, ભીમશેન આઘો ખસીયો. ॥૩૬॥ આઘો ખશીને ધાયો ધસીને, ભચમાં જરા નવ પેઠો, ગદા સહિત છલંગ મારી, ઉપર ચઢી બેઠો. ॥ ૩૭ ॥ બોજ આવ્યો તેથી ગજ ચારયે, ભીમ તણો ભય ધાર્યો; વ્રકોદરે દટમાં દોડાવ્યો, તવ જયમંગળ હાર્યો. ॥ ૩૮ ॥ નરમ થઇને ઉભો રહ્યો, ભીમે ફેરવ્યો હાથ; નીચે ઉતરીને બોલાવ્યો. તવ ગજ ચાલ્યો સાથ. ॥ ૩૯ ॥ સભામાં આવ્યો હાથીને લાવ્યો, ખુસી થયા સહુ રાય; દ્રુપત કહે અરપણ તમને, જેમંગળને ગદાય ॥ ૪૦ ॥ વીનોદમાં વ્રકોદર બોલ્યો, મે ઠીક કીધી કમાઇ; દ્રુપત તુજને સોધ્યો ન મળે; મુજ સરખો જમાઇ. ॥ ૪૧ ॥ દ્રુપત કહે ક્ષમા રાખો, બોલો નહી બીજુ ત્રીજુ; તમ તણાં પ્રાક્રમ જોઇને, આનંદ પામી રીઝું. ॥૪૨॥ પછી સરપાવ આપ્યો, તવ ભીમે ક્રોધ કીધો. ॥૪૩॥ દ્રુપત કહે ક્રોધ ન કરશો; કૃષ્ણ છે લક્ષ્મી પતી; તે લક્ષ્મી

શું એમને આપું, બીજું દેવા જોગ નથી ॥ ૪૪ ॥ એટલે હરજી આનંદ પામ્યા, પોતે દિનાનાથ; સાબાસ તેં ગાન કરી, કહી શીશ મુકયો હાથ. ॥૪૫॥ પછી સરવે વીદાય માગી, નાથ કહ્યો વચન; ચાર દહાડા લગી પાન્ડવોને, રાખશું અમ ભોવન. ॥ ૪૬ ॥ એમ કહીને વીદાય આપી, સરવેને થઇ ખુશી; તવ પોત પોતાને પંથે ચાલ્યા. રાજા રહીયત રૂશી ॥ ૪૭ ॥ છપન કોટી જાદવ બળદેવ, સાથે શ્રી મોરારી; સત્ય પ્રકૃશો પણ ઘેર ચાલ્યા, પાન્ડવના હેત ધારી. ॥ ૪૮ ॥ તે સત્યવાદી નેળમાં થઇને, ગયા હસ્તીનાપુર; દુષ્ટોને જઈ કહ્યુ ચોકીદારોએ, ગયા ભીષ્મ વીદુર. ॥૪૯॥ એટલે દુરીયોધન થયો રાજી, હવે તો ભાયગ ભળશે; જેનો ભય હતો તે ગયા, હવે તો કન્યા મળશે. ॥ ૫૦ ॥ એમ કરીને એ રહ્યા છે, પાપીઓ આશા ભેર; પાન્ડવ કુન્તા ચાર દહાડા, રહ્યા દ્રુપતને ઘેર. ॥ ૫૧ ॥ તે પછી પોતે વીદાય માગી, અમને દો આગનાય; ઘરગામ ઘણા દનથી સુનુ, માટે કરો વીદાય. ॥૫૨॥ તવ દ્રુપને આગના આપી, પધારો કુન્તીના તન, તવ પોતાનું શૈન્ય લેઇને નીકળીયા રાજન. ॥૫૩॥ વળણા પાન્ડવ પાંચે નીકળ્યા, વાજતે ગાજતે જાય; ધનનારથને દ્રુપતી વળી સંગ સંચાય.

કડવું ૩૯ રાગ સવૈયા છાપાનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, આદ પર્વ મહીમાય. ॥૧॥ સહુ સાથે લેઇ નિકળ્યા બળીયા, સગુ વળાવવા જાય; ભાગોળ સુધી સરવે આવ્યા, આવ્યો દ્રુપતરાય ॥ ૨ ॥ એવામાં પેલા પ્રજાપતને, ચણાંનિ જરૂર પડી; ભીમનિ ખાધેલી ખાંણ હતી, ઉઘેડી તેજ ઘડી. ॥ ૩ ॥ જોતામાં એનો જીવ ગભરાયો, હૃથળ થયો છેક; સાફ વાશીદુ વાળી મુકેલું, ન મળે દાણો એક. ॥ ૪ ॥ જાણ્યું કે આ કામ ભીમનું, ભાગોળે દોડતો આવ્યો; આ ભીમ ભાઈ કરી ખાણ ખાલી વાંકો દહાડો તું લાવ્યો. ॥ ૫ ॥ એટલે બોલ્યા ધરમરાજા, આશું કરમ ભીમ કરીયુ ગરીબને મરદન ચાકીને. પેટ પોતાનું ભરીયું ॥ ૬ ॥ નાણાં આપો કહી કાપો; તવ ભીમ બોલ્યો ત્યાંય; હીસાબ પ્રમાણે ગણીને નાણાં, દેજો દ્રુપતરાય. ॥૭॥ ધર્મ કહે દ્રુપતને શું છે, ભુંડા માંડી ભવાઇ; ભીમ કહે જમાઇનું દેવું, દેશો તે શી નવાઈ. ॥ ૮ ॥ એમના ગામમાં રહીને ખાધુ છે, તે ખાધા ખરચ દેશે; દ્રુપતી આપણે ઘેર ખાશે, તેનું ખરચ કોણ લેશે. ॥૯॥ દ્રુપત કહે ક્ષમા રાખો, માં બોલો માઠુ વચન: અમે અમારે પ્રજાપતનું, પુરું મનાવીશું મન. ॥૧૦॥ એમ કહીને વીદાય દીધા, તવ પંથે પળાય; એક રથમાં કુન્તા દ્રુપતી, ત્રીજા ધરમરાય. ॥ ૧૧ ॥ આનંદ કરતા મારગ ચાલ્યા, બેઠા હાથીપર ભીમ; દ્વાદશ ગાઉની નેળે આવ્યા,

ભીમને આવ્યો વ્હેમ. ॥૧૨॥ સકળ સેન્યને રોકી રાખી, કહ્યું આયુધ સહુ ઝાલો; જે રીત ગોઠવણ કરૂ તે, રીતે નળમાં ચાલો. ॥ ૧૩ ॥ કુન્તાજી કહે ભીંથથા વેભીલો. ભય ભાળે છે અતી; ભીમ કહે મા તમારી પેઠે જાત્રા કરાવવી નથી. ॥ ૧૪ ॥ ધર્મે કહ્યું કરે તે કરવાદો,વીચાર સારો કરે; જે જન જાગે તે જન જીવે, ઉંઘે તે જન મરે. ॥ ૧૫ ॥ એવે ભીમે પોતાનો હાથી, સહુથી આગળ નાંખ્યો, તે પુઠે એક ક્ષોણી સેન્યા, તે પુઠે જોશી રાખ્યો. ॥ ૧૬ ॥ તે પુઠે ધર્મ દ્રૂપતિ, કુન્તાનો રથ એક; તેની પુઠે રથ નિકુળનો, એમ કર્યો વીવેક ॥ ૧૭ ॥ તેના પુઠે બીજી એક ક્ષોણિ તે પુઠે અરજુન ભુપ; એવી કીધી ગોઠવણી તે, દીસે શોભા અનુપ ॥ ૧૮ ॥ પછી પોતે ગદા લેઇને, જયમંગળ પર બેઠો; કહયું સહુ મુજ પુઠેઆવો, કહી નેળ વીશે પેઠો. ॥૧૯॥ પુંઠળ પોતાનુ શૈનય આવ્યું, નેળમાં પેઠા સાર; અરજુન સહીત પેશી ચુકયા, તવ ગયા સમાચાર ॥ ૨૦ ॥ દુરીયોધનના દાસ મુકેલા. તે બેઉ તરફ ગયા; કરણને ને કૌરવને જે, સર્વ સમાચાર કહયા ॥ ૨૧ ॥ તવ સહુ નીકળ્યા કોતરમાંથી માહા કરી મનસુબા; ઉત્તર દક્ષિણ બેઉ મોઢે, પંથ ઘેરીને ઉભા. ॥ ૨૨ ઉત્તર દીશાએ સો બંધુ, પાંચ ક્ષોણી સેનયાય; જેદરથભગદત ભુરી શેવા. શકુની સુસુરમાય. ॥ ૨૩ ॥ દક્ષીણ દીશા સુર્યનો નંદન, છ ક્ષોણી છે સાથ; ડંકા દેતા મોઢાં ઘેરયાં. આયુધ સહુને હાથ. ॥ ૨૪ ॥ સુર તણાં વાજાં વગાડયાં. સાંભળ્યાં ભીમે કાન; એટલે પોતે બંધ કરાવ્યાં, પોતાના નીશાન. ॥ ૨૫ ॥ પછી અરજુનજીને કહાવ્યું શેવક સાથે એમ; નમારા ભણિ કોણ આવ્યું છે, ઘેરો ઘાલ્યો છે કેમ. ॥ ૨૬ ॥ તે સંદેસો મોકલો વ્હેલા કહી ગજથી ઉતરીયો; ગદા લેઇને આગલે મોડે, ક્રોધ ભર્યો પરવરીયો. ॥ ૨૭ ॥ જઇ જોયું તો કઉરવ દીઠા, સેનયાને કારભારિ; અરજુનજીને કાહાવી મોકલ્યો, સમાચાર વીસ્તારી. ॥ ૨૮ ॥ અરજુનને સંદેશો પહોચ્યો અરજુને કહાવ્યુ એમ; મુજ ભણિ કરણ સેનય સાથે કહો કરીશું કેમ. ॥ ૨૯ ॥ વળતું કાહાવ્યું વ્રકોદરે, જો હોય મારો વીર, તો તો પાછી પાહાની ન કરતો, રોળ વાળો રણધીર. ॥ ૩૦ ॥ તવ અરજુને સામુ કહાવ્યું, હારૂતો ઠબકો દેજો, આણીપાની ચીંતા કરશો, તમારૂં સાચવી લેજો. ॥ ૩૧ ॥ ભીમે કહાવ્યું મારી ચીંતા ન કરશો, કઉરવનું મોત આવ્યું; તે પછી અરજુનજીને વ્રકોદરે એમ કહાવ્યું. ॥ ૩૨ ॥ તમારા બેની વચમાં સોંપ્યાં છે, કુનતા ધર્મ દ્રૂપતી; તેમાંથી કોઇને હરકત થઇ તો, તમે જીવવાના નથી. ॥ ૩૩ ॥ રક્ષણ કરજો, ચાહતો મરજો પણ વાંકો ન થાય વાળ

કન્યાનું કોઈ હર્ણુ ન કરે, રાખજો બહુ સંભાળ. ॥ ૩૪ ॥ શેદેવ નીકુળે એ લું કાહાવ્યું, ચીંતા ન કરશો કાંય; દેહમાંથી પ્રાણ ગયા પછી, થનાર હોય તે થાય. ॥ ૩૫ ॥ એવા સઉના સમાચાર સુણી, કીધો લડત મનસુબો કમ્મર બાંધી ગદા ગ્રહીને, દુષ્ટ સામો જઇ ઉભો. ॥ ૩૬ ॥ કરણુ સામુ મોઢું કરીને, ઉભો ઇંદ્રનો તન; મરીયાદામાં બેઉ રહ્યા છે; કોઇ ન બોલે વચન. ॥ ૩૭ ॥ શેદેવ નીકુળ બે બંધુને, રક્ષણના મનસુબા; ધનુશ ચઢાવી બાણ લઇને, આગળ પાછળ ઉભા ॥ ૩૮ ॥ રાતો તાતો થઇ ભીમ ઉભા છે, કૌરવને કહ્યુ એમ; એ નીચ જાતિ નીચ બુદ્ધિના. મારગ ઘેર્યો કેમ, ॥ ૩૯ ॥ દુરીયોધન કહે બોલ્ય વીચારી, કહું તે સાંભળ કાન; પછી બોલજે બોલવું હોય તે; કહે છે દુરીયોધન.

કડવું ૪૦ રાગ ઝુલણા સાખીયોનો.

તડોતડ બે જણારે, બરોબર બે જણારે. ॥ ટેક ॥ દુરીયોધન મુખ બોલીયો, કનયા દેઇ પડપાય; ભીમ કહે એ દ્રુપતિ તેતો જાણજે તારી માય. ॥ તડો ॥ દુરીયોધન કહે ભીમડા, હાલ મળ્યા ઘર શુત્ર; રખડતા રવડતા કનયા લાવી. તમે પાંચે છો મંત્રના પુત્ર. ॥ તડો ॥ ૨ ॥ ભીમ કહે અમે તો મંત્રના, દેવ નંદન શુભ કરણી; તુજ તાત જનમ આંધળો; તારી મા આખલાને પરણી. તડો. ॥ ૩ ॥ દુરીયોધન એમ બોલીયો, કેવું કપટ અમે કિધું, બારશને દાહાડે લાડુ ખવરાવિ, કેવું ઝેરજ તુજને દીધું. તડો. ॥ ૪ ॥ ભીમ કહે ઝેર દઇને, કીધો તેં અનયાય; પણ પ્રભુએ બચાવીયો, પરણ્યો પાતાળમાં કનયાય. તડો. ॥ ૫ ॥ જીવતો આવ્યો ભોમીમાં, આયુશ દન નવ ખુટયા; બારમાને દાહાડે સભાવીશે, કેવા ઝાલી ઝાલીને કુટયા. તડો ॥ ૬ ॥ કચરી કચરી મારીયા, કેવું બળ મેં કીધું, આ બે રાખી તુજ કને, અડધું રાજ્ય લખાવી લીધું; તડો. ॥ ૭ ॥ દુષ્ટ કહે રાજ્ય લેઇને શા સુખ દહાડા ભાળ્યા; વળી: કૌતક ઉભુ કરી, કેવા લાખાભોવનમાં બાળ્યા. તડો. ॥ ૮ ॥ ભીમ કહે ત્યાંથી ઉગર્યા, લાંબી આયુશ દોરી; સુખ માણ્યું બહુ વનવિશે, હુતો પરણ્યો હેડંબા ગોરી. તડો. ॥ ૯ ॥ દુરીયોધન કહે રણ રહી, પંચાળમાં શીદ આવ્યા, ખાનપાન વણ સુકાઇ ગયા, આવી અમને સભામાં લજાવ્યા, તડો ॥ ૧૦ ॥ ભીમ કહે દુખ દાહાડો હતો, તુ આવ્યોતો ચડી ઘોડે, કનયાતો લેવાઇ નહી, કેવો પાછો વળ્યો કાળે મોહોડે. તડો. ॥ ૧૧ ॥ દુષ્ટ કહે ભીખારવા, હો માંથે વધ્યા કેશ; સ્વયંવરમાં આવિયા તમે લીધો કાપડી વેશ. તડો ॥ ૧૨ ॥ ભીમ કહે થયા કાપડી, હતા દાહાડા દોહલા; વિત્રાવણુ પીઠી

કરીતે તો ચોળ્યા કોથલા. તડો ॥ ૧૩ ॥ ઝાઝુ અમે જોતા નથી. કરમહીણનું ઓઢું; શ્રીકૃષ્ણ મોહોર દીધા વિના, તે તો હાથમાં ઝાલ્યુ તુંબું તડો. ॥ ૧૪ ॥ વળી સભામાં સહુ રાયને. બોલ કહ્યા બહુ ખાટા; પરણ્યા પેહેલી પેરામણી માગી. કેવા બાંધ્યા કપાળે પાટા. તડો. ॥ ૧૫ ॥ શકુનિ વાણી ઓચ્ચરીયો, સુણ દુરીયોધન રાય;' મેહેણું દોઢું તુજથી દે છે, મ્હારૂં પેટ પાસું બળી જાય. તેડો. ॥ ૧૬ ॥ દુરીયોધન કહે ભીમડા. સમજીને દે નારી; ભીમ કહે વરવું હોય તો તને લરશે તારી ગાંધારી. તડો ॥ ૧૭ ॥ વળણ ॥ ગાંધારી.વરે તુજ તણી, સાંભળ અંધના તન; વદે વલ્લભ વળી ઓલીયો રાજા દુરીયોધન.

કડવું ૪૧ રાગ નફર જંદ દુરીયોધન કહે છે.

કહત દુરાયોધન, સુન સુન મંત્ર તન, અબ મેરો મન સબ કેચનપે આયો હે; મેરી મન ગમતીસે, બેઠે હો લગન કર, પન પ્યારી પીછી લેને કુટુંબ ચડાયો હે; પ્રથમસેં પાઉ પર, ઓરતકું આગે ધર, નેતા માર માર નાએ, બીચાર જમાયો હે; લહાવો લશ્કર મેરા, પ્રાન નીકારેગા તેરા, છુંદ છુંદ છોડાનેકો, હીમત ધરાયો હે. છસંગી છંદ ભીમ કહે છે ॥

એસા તેમે ધરા ધુજે દેખતમે કે ન સુજે; બુજેગા માનમેં મારમાર મારેગા ॥ નાળ ગોળે બાણ છુટે. ગામ તેરા જાકે લુટે ઉઠેગી રાનીયાતો દાવો દેકેછુટેગો; મેરા નીકુલજીકે હક્કારે તું ડર જાય ઉસકે ટક્કારે તોરે નગારે સબ ફીટફાટ ભીમસેન ફેરેગો; કહતહું બેરબેર, આયોહુ અજીત સેર ઘેર લેગો કરી રીસ એ બધુકા સીસ મેતો એક ગદાસે તોરેગો.

રાગ સાખીનિ ચાલ.

વેશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજેરાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું આધપરવ મહીમાય. ॥ ૧ ॥ દુરીયોધન કહે બોલ એના કરે છે કાળો કહેર; શું જુઓ છો જોદ્ધા મારા. મારો ભીમને ઠેર ॥ સા. તવ સહુ યોદ્ધે આયુધ લીધાં, મેઘનાદે ગડગડીયો; રાતા તાતા કૌરવ થાતા, મારવા તુટી. પડીયા ॥ ૩ ॥ વૃકોદર પર મરજી કીધિ, મન મુકી દે માર દે માર ગુપતી ગડી ગદાયે મારે તરકસ તીર તરવાર. ॥ ૪ ॥ આયુધ ઉછાળે અતી ઘણાં ને જણાવે ઝાઝું જોર વરસાવ્યો વરસાદ બાણ તણો ત્યાં, થયું અંધારૂં ઘોર. ॥ ૫ ॥ ધસીને ધાતા બાહુ મદ માતા, ભીમનો સુમત મુકાવે; આડો અવળો ભીમ ખશીને. આવતાં આયુધ ચુકાવે. ॥ ૬ ॥ એવામાંતો જોર કરીને, જેદ્રગે બાણ લીધું, ભીમની નજર ચુકાવિને રૂદેમાં બાંધી દીધું ॥ ૭ ॥ તવ ભીમનો પ્રાણ ઉચો ચડીયો. પડીયો ઢળીને ધરણ; દુરી-

ચોધન ... કન્ય બનેવી, હરખ્યુ અંતઃકરણ. ॥ ૮ ॥ શું જુઓ છો શકુની મામા, ખડગ લૈને જાવો. ભીમ તણો ભય નથી હવે, ભાણેજ વ લૈ આવો. ॥ ૯ ॥ તવ તરવાર લૈ ચાલ્યો શકુની, નેળ વીશે પરવરિયો, હાથી મુકીને આગળ ગયો, શેન્યામાં કેર આદરીયો. ॥ ૧૦ ॥ સેન્યાના ચોધે ખુમો પાડી શેદેવ આવ્યો શકુની, અમારા સહુનો ક્ષય કરે છે, મામા ખુનીનો ખુની. ॥ ૧૧ ॥ શેદેવે જાણ્યું કન્યા હરશે, ધનુશપર બાણ લીધુ, પવનાસ્તરનો મંત્ર ભણીને, મામાને ભોંકી દીધું. ॥ ૧૨ ॥ છાતિ છેદાણી રૂદે ભેદાણી, માણુજ ઉંચો ચડીયો; વાયુ મંત્રથી ઉછળ્યો તે, નેળની બારણે પડીયો. ॥ ૧૩ ॥ એક ઘડીયે ઉભો થયો, ગયો રાયની કને, શકુની કહે કન્યા લેતા શેદેવે કુટયો મને. ॥ ૧૪ ॥ એવામાં વ્રકોદર ઉઠયો મુરછા વળા સાર પોતાની સેન્યામાં ભગરાણુ દીઠું કોપ્યો અપરમપાર ॥ ૧૫ ॥ એમ વીચાર્યું એવું ધાર્યું મરવું છે એક વાર કટી કશીને દંત ડસીને થયો વ્રકોદર ત્યાર. ॥ ૧૬ ॥ વળણ ॥ ત્યાર થયો સુત વાયુનો લોચન રાતાં ચોળ; વલ્લભ વદે ગદા ગ્રહિ વાળવા ચાલ્યો રોળ.

કડવું ૪૨ રાગ રાજન રાયેજીનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય રાજન રાયેજી વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, યુદ્ધ તણો મહીમાય. રાજ૦ ॥ ૧ ॥ ભીમ કાળકળીયો બીહામણો બળીયો. મેઘ નાદે ગડગડીયો. રા. ગદા ગ્રહીને નેત્ર મીચીને, કૌરવ દળમાં પડીયો. રાજ૦ ॥ ૨ ॥ ગદાને ઝપાટે સુર સપાટે, વાળે કચ્ચરઘાણ. રાજ૦ ડીંચણ કોહોણી પ્રહાર પાટુનો, કરીને લેઈ પ્રાણ. રાજ૦ ॥ ઘોડા ગબડાવે ઉંટ અટવાવે, વ્રકોદર વાયુ તન; રાજ રથ વાંકા વાળે હાથી ઉછાળે, સુંઢ ગ્રહીને ગગન. રાજ૦ ॥ ૪ ॥ એવા ઉછાળ્યા કે ચડ લંક પડીયા, એમજ કિધો કેહેર, રાજ૦ એક ઘડી અતિ જુલમ કીધો. માર્યા છ હજાર ઢેર રા૦ ॥ ૫ ॥ તવ ત્રાસ્યા સહુ જોધ સેન્યાના, માર પડયા માહા માઠા; લડવું ને વઢવું સરવે ભુલ્યા, જીવ લેઈ લેઈને નાઠા. રા૦ ॥ ૬ ॥ રહ્યા સોભાઈને પાંચ કારબારી, જાણ્યું કે જાશે પ્રાણ; રા નાસીરે ભમા થાસો ન સામા. વળશે કચ્ચર ઘાણ. રા૦ ॥ ૭ ॥ એ તો એમનો વાંકો દહાડો, મુમત ભરેલા માઠા; રા૦ આશપાશનો કાંઈ રસ્તો ન સુજયો, સરવે નેળમાં નાઠા. રા૦ ॥ ૮ ॥ ભીમે જાણ્યું કે ભલું થયું, કહ્યો મુખે પોકાર. રા૦ શેદેવ શત્રુ નેળમાં આવ્યા છે, આયુધ સાહો ત્યાર રા૦ ॥ ૯ ॥ તવ શેદેવે બાણ ચઢાવ્યું મારવા કીધી પેર રા. દુરીજોધન કહે તેમ કરીશું, જો બાજુ મરવાનું કેરાં સા૦ ॥ ૧૦ ॥

એવામાં વૃકોદર આવ્યો, નેળમાં સહુને ઝાલ્યા; રા૦ એક એક પર નાંખીને કીધાં ઢગલો, બે પગ વચ્ચે વાલ્યા. રા. ॥ ૧૦ ॥ ચરણ ઢાળીને દોરડાં મંગાયાં, બાંધ્યા સરવના પાય; રા૦ પછી સરવનાં વસ્તરો કાઢ્યાં મા યે જણ્યા જેવા થાય. રા૦ ॥ ૧૨ ॥ ઉંચે માથે ઉચકયા ભીમે લેઇ ગયો નેળ બ્હાર; રા૦ નગને મોઢે વ્રક્ષ આંમલીનું, તેણે ટાંગ્યાં તેણી વાર રા૦ ॥ ૧૩ ॥ પછી પોતાનો હાથીને સેન્યા. નીકળીયા નેળ બાહાર; રા૦ એવે ધરમનો રથ બ્હાર લાવ્યો, કર્યો કૈરવે પોકાર રા૦ ॥ ૧૪ ॥ ઓરે ધરમરાય અમને છોડાવો, તે સુણ્યું ધરમે કાન; રા૦ હોજલમાંથી ઉંચું કરી જોયું, સતી તણે સંતાન રા૦ ॥ ૧૫ ॥ નગન નીરખ્યા ને નિચું ઘાલ્યું, બોલ્યા ભીમ પ્રત્યે એમ; રા૦ ઓ કુમતીના અવળી ગતીના, આ અનરથ કીધો કેમ. રા૦ ॥ ૧૬ ॥ મુકી ગરવ ને હેડ બાંધવને, પુરણ પ્રગટે છે શોક; રા૦ દિનમણીને એબ બતાવી, લાજે પીતર લોક રા૦ ॥ ૧૭ ॥ એમ બેઉ ભાઇ વાતો કરે છે; એવે પાછળ શું થાય; રા૦ અરજુને નીકળવા રથ હંકાર્યો, બોલીયો કરણ રાય રા૦ ॥ ૧૮ ॥ ઉભો રહે સતી સુત યુધ માગુ છું, કર્યો અરજુને ઉચ્ચાર. રા૦ વડી વારના શીદ ઉભા રહ્યા’તા, ચાલો થવો તૈયાર. ॥ ૨૦ ॥ વળણ. અરજુને રથ રાખયો, હાથ ગ્રહ્યા અથીઆર; વલ્લભ વદે બેઉ જણે, કીધા ધનુશ ટંકાર.

કડવું ૪૩ રાગ કલ્યાણુની છાયાનો દોહરો.

વૈશંપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાયરે. વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, યુદ્ધ તણો મહીમાયરે. ॥ ૧ ॥ કરણે પહેલો હાથ ઉપાડ્યો, બાણ કેકયું ખરે રબરે; તેણે અરજુનને કામુ મારીને, કીધું કરણનું ભંગરે ॥ ૨ ॥ તવ કરણે નાગ પાસ માર્યું, નાગત્યાં બાંધવા જાયરે; અરજુને ગરુડાસ્તર માર્યું તે, નાગને વીણી ખાયરે, ॥ ૩ ॥ તવ કરણે પવનાસ્તર મર્યું છે, ચાલ્યું પરવતનું પુંઠરે; અરજુનજીએ વજાસ્તર મારીને પર્વત કરયા ચકચુરરે. ॥ ૪ ॥ તવ કરણે અગનાસ્તર કેકયું; અગ્ની બાળવા જાયરે; અરજુનજીએ મેઘાસ્તર માર્યું, તેણે અગના બધો હોલવાયરે. ॥ ૫ ॥ પછી કરણે એક બાણ માર્યું, જાણે નીશાની ઓપીરે; અરજુનજીના રથ તાણી ધજા, ઝડપ નાખી કાપીરે. ॥ ૬ ॥ તવ અરજુને કાળજ્વર માર્યું પુરણ જણાવી રીસરે; કરણ રાજાના સારથી કેરૂં, છેદી નાંખયું શીશરે ॥ ૭ ॥ પછી સામા સામી બહુ ચઢયા કોપે, વરસાવે બાણ અપારરે; અગણીતાં છુટે અનંતે ઉડે, થઇ ગયો અંધકાર. ॥ ૮ ॥ કરણ

રાજા એક બાણ મારીને, સાત સહસ્ર બાણ જાયરે; અરજુનજીનું ૧ ગ્રૂ એક બાણ જાતાં, કરણ જેટલાં થાયરે. ॥૯॥ પણ કરણ પુંઠે છ સોગળી સેન્યા, તેનાં આવે અથીઆરરે; એકલો અરજુન કેમ કરી પોહોચે, પડ્યા માંડ્યો એને મારરે. ॥૧૦॥ એવામાં નેળાને સાંમે મોંઢે, ધરમ ભીમ કરેરે; યુધીષ્ઠર કહે છોડ સરવને, મુજ કુળ લાજી મરેરે. ॥ ૧૧ ॥ ભીમ કહે લંપટ છો લટકતા, શીક્ષા લાયક પરમાણરે; ધર્મ કહે મુજ જીભ હાથમાં લેઇ, કાઢીશ માહારો પ્રાણરે. ॥૧૨॥ ભીમ કહે તમો બેઠા છોડાવવા, પણ પણે ઘેરાયો ભ્રાતરે, અરજુનની પખે જઇને આવું, તે પછી છોડવા ની વાતરે. ॥૧૩॥ એમ કહીને નેળપર ચડીયો, સુરાપુરો નર કાહાડ્યો- રેઃ ગદા લેઇને અવળો ફરીને એ, કર્ણની સેન્યામાં આવ્યોરે. ॥ ૧૪ ॥ નીચું ઘાલીને ઝુડવા લાગ્યો, બાવરૂ બન્યું સેન્ય લોકરે; ઓરે કરણ રાય ઘાણ વાળી નાખ્યો પાડી પોકાપોકરે. ॥ ૧૫ ॥ તવ કરણે જાણ્યું કેહેર કીધો ભીમે; કાહાડું એનો પ્રાણરે; એમ જાણી મારવાને પુંઠ ફેરવી, અરજુને લીધું બાણરે. ॥ ૧૬ ॥ એમ જાણ્યું કે મારા ભાઇને મારશે, તેથી નાગનો મંત્ર સાધ્યોરે; ભી ને મારતાં પેહેલો કરણને ત્યાં, અવળે હાથે બાંધયોરે. ॥૧૭॥ કર્ણ બંધાયો કે શેન્ય ગભરાયુ તે, નાશી ગયું ચોપાસરે; ભીમે બાંધેલા કરણને ઝાલીને, કીધો માર મારી ત્રાસરે ॥ ૧૮ ॥ અરજુનને કહ્યું નેળ બહાર નીકળો, તવ રથ ચાલતો કીધોરે. ॥ ૧૯ ॥ અઠ- વી નેળમાં જઇ ભીમે રાખ્યો, ઢીંચણ દઇ ઢાળ્યો ધરણરે; પછી પેહેરે- લાં વસ્ત્ર કાઢી લીધાં, કર્ણ કહે ભલુ મરણરે. ॥ ૨૦ ॥ લાજ લીધા વણ મારી નાંખ મુજને, ઓરે ભીમશેન ભાઇરે; ભીમ કહે સૌને શીક્ષા તુજ જેવા, તો તાહારે શી નવાઇરે. ॥ ૨૧ ॥ એમ કહિ નગ્ન લાવ્યા નેળ આ- ગળ, ધરમે જોયો તતકાળરે; ભીમને કહ્યું આતે શું શીખ્યો, ઓરે કરમ ચન્ડાળરે. ॥ ૨૨॥ બળ્યો તારો ધારો છોડને આ ભારો, નહી તો જુ- લમ મેં ધાર્યોરે; એટલે ભીમ નગ્ન કૈરવનો, ભારો ભોમી ઉતાર્યો રે. ॥ ૨૩॥ ચરણ છોડતાં કહ્યું છાનું માનું; કરીશ કાળો કેહેરરે, જો લુધાં લેવા ઉભા રેહેશોતો, હું મારી નાંખીશ ઠેરરે. ॥ ૨૪॥ એમ કહી છોડ્યા કરણ સહીતને, ભીમના ભય માહા માઠારે; જેવા જનેતાયે જણ્યાતા તેવા, વસ્ત્ર વિના સહુ નાઠારે. ॥ ૨૫ ॥ ધર્મ કહે અલ્યા વસ્ત્ર લેઇ જાનો, પણ ભીમનોભય હોયરે, જીવ જશે તેથી લાજ છોને જાતિ, નાશી ગયા સ- હુ કોયરે. ॥ ૨૬ ॥ વળણ. નગ્ન સ્વરૂપ નાશી ગયા, ઉમારગ એ જાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, ભલી થઇ શીક્ષાય.

કડવું ૪૪ રાગ સવૈયાનિ ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેર; બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવ્યું, આધપરવ મહીમાય. ॥ ૧ ॥ કાળે મોઢે કૈરવ નાઠા, ઉમારગે એ પળાય; વાજતે ગાજતે સુત સતીના, ધીરે ધીરે જાય ॥ ૨ ॥ મારગ જાતા રાત્રી પડીકે, નાહાનું આવ્યું એક ગામ; તે ઠેકાણે એક રજની, પાન્ડવે કર્યો વીસરામ. ॥ ૩ ॥ નાઠેલા જે કઉરવ લોકો. કોઈ સ્થળે નવ રહ્યા, દોઢ પોહોર રાત્રી જતામાં, હસ્તીનાપુર ગયા. ॥ ૪ ॥ દરવાજા બાહાર જઇ જઇને ઉભા, ટોળે વળીને વીચારે; નઈ સ્વરૂપે નગ્ર વીશે, જાવું કેવે પરકારે. ॥ ૫ ॥ દરવાન જાણે રહિયત જાણે, પાકી ફજેતી થાય; મામાયે કહ્યું એકે એકે, પેસો ગામની માંય ॥ ૬ ॥ એટલે પહેલો જેદ્રથ ગયો. તે પછી શું સરમાય; તે પછી ભગદત ભુરીશ્રેવા, પછી મામા પળાય. ॥ ૭ ॥ દરવાજાના દરવાન લોકો, તેમને આવ્યો વીચાર; નાગા નાગા કોણ ગામમાં પેસે, આ કઉતક અપાર. ॥ ૮ ॥ એવામાં તો શકુની મામા, ગુપ્તપણેથી ચાલ્યા; એટલે ઉઠયા દરવાન લોકો, ઝડપ જઇને ઝાલ્યો. ॥ ૯ ॥ મોઢે પોકારે બહુ માર મારે, પડયુ મામા પર રોળું; મામો કહે એકલાને ન મારો, એ રહ્યું બધું બ્હાર ટોળું. ॥ ૧૦ ॥ તવ દાસોએ બુમ પાડી, બોલાવ્યા જોધ અપાર; જઇને ઝાલ્યું આખું ટોળું, દેવા માંડયો માર. ॥ ૧૧ ॥ દુરીયોધને કહે શીદ મારોછો, હું તમારો છત્રપતિ; તો પણ ચોર જાણી માર મારે, બાકી મુકતા નથી. ॥ ૧૨ ॥ એક શેવકે મશાલ કીધી, મોઢાં જોયાં જે વારે; શેવક લાજ્યા કઉરવ લાજ્યા, અન્યોઅન્ય તે વારે ॥ ૧૩ ॥ દાસોએ પુછયું આશું મહારાજા, દુષ્ટો કહે ભીમે લુટયા; લુટાયામાં બાકી હતા તે, તમોએ અહીયાં કુટયા. ॥ ૧૪ ॥ શેવકો કહે ક્ષમા કરજો, કહિને વસ્ત્રો દીધાં; અંધ તણા સરવ સુતોયે, એક એક પેહેરી લીધાં. ॥ ૧૫ ॥ પછી છાનામાના નગ્રમાં ચાલ્યા. પોત પોતાને ઘેર; ઘરની ઘરૂણીયો પુછવા લાગી મછવેદનિ જે પેર. ॥ ૧૬ ॥ ભાણુમતીયે છત્રપતિને કહ્યું, પીઉજી આવો; મુજને અતિ આનંદ થાશે, શોકલડી બતાવો. ॥ ૧૭ ॥ દુરીયોધન કહે ઓરે તારૂણી, તુજ પર લાવું કેમ; ભાણુમતી કહે લાવવી તી પણ, ભલે મળી ગયો ભેમ. ॥ ૧૮ ॥ એમ કહીને તે ત્યાં રહ્યા છે, એવામાં વાહાણું વાહાય; પાન્ડવે વીસરામ કર્યો તો, ત્યાંથી ઇંદ્રપસ્ત જાય. ॥ ૧૯ ॥ પોતાનું ઘર રાજ્ય સંભાળ્યું, વરતાવી ધર્મની આણ; સુખ રૂપે ખાઇ પીને રહેછે, સતીના સુત સુજાણ. ॥ ૨૦ ॥ વળાણુ રાજપાટ લૈ પાન્ડવ રહ્યા, સુણો સહુ કરજોડ; મછવેદ કથા પુરણ હવી, બોલો જેજે શ્રી રણછોડ. ॥